

ISOSESTA APPARIKSI

Tutkimuksellinen apuohjaajatoiminnan tuotekehittäely

Vantaankosken seurakunnalle

Jussi Pentilä
Opinnäytetyö, kevät 2015
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön
suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Penttilä, Jussi. Isolesta appariksi – tutkimuksellinen tuotekehittely Vantaankosken seurakunnan apuohjaajatoiminnalle. Kauniainen, kevät 2015, 117 s., 3 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön tavoitteena oli luoda Vantaankosken seurakunnan apuohjaajatoimintaan perehdyttävä työntekijän käsikirja. Käsikirjan sisältö koostuu apuohjaajatoiminnan lähtökotien ja menetelmien esittelystä sekä työmuotoa kehittävistä tutkimuksesta.

Käsikirja rakentui tiiviissä yhteistyössä Vantaankosken seurakunnan nuorisotyöntekijöiden kanssa. Käsikirjan aineisto koostui työntekijöiden tiedonannoista ja opinnäytetyöprosessin aikana kerätystä tutkimusaineistosta. Tutkimusaineisto oli kaksiosainen. Ensimmäinen osa koostui seurakunnan nykyisten ja vanhojen apuohjaajien erillisistä ryhmähaastattelusta. Toinen osa koostui apuohjaajatoiminnasta vastaavien työntekijöiden ryhmähaastattelusta.

Opinnäytetyön tutkimusosion menetelmäsuuntaus oli laadullinen eli kvalitatiivinen. Tiedonkeruumenetelmänä käytettiin täsmäryhmähaastattelua. Tutkimusprosessissa sovellettiin BIKVA-mallia.

Opinnäytetyölle asetettuihin tavoitteisiin päästiin. Apuohjaajatoiminnasta vastaavat työntekijät olivat kiitollisia opinnäytetyönä syntyneestä materiaalista. Työn tutkimusosio onnistui odotusten mukaisesti, ja työntekijät saivat toivottua aineistoa apuohjaajatoiminnan kehittämiseksi.

Tutkimuksen perusteella täysi-ikäiset seurakuntanuoret kokevat apuohjaajatoiminnan mukavaksi jatkoksi isostoiminnalle. Apuohjaajan tehtävät sitovat monia isosia seurakunnan toimintaan vielä täysi-ikäisinä. Tätä opinnäytetyötä ja sen tuotteena syntyneitä käsikirjaa voi hyödyntää myös muiden seurakuntien nuorisotyössä. Suhteellisen vakiintuneeseen isostoimintaan verrattuna apuohjaajatoiminta on vielä hyvin vaihtelevaa eri seurakunnissa. Aihepiiristä löytyy edelleen monia mahdollisuuksia kehittämis- ja tutkimustyöhön.

Asiasanat: apuohjaaja, kirkon nuorisotyö, osallisuus, nuoret aikuiset, täsmäryhmähaastattelu, kvalitatiivinen tutkimus, BIKVA-malli

ABSTRACT

Penttilä, Jussi. From YCV to SYCV – An investigative product development for the work with Senior Young Confirmed Volunteers in Vantaankoski Parish. Kauniainen, Spring 2015, 117 p., 3 appendices. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The aim of this thesis was to create a worker's guidebook to the activities and function of Senior Young Confirmed Volunteers (SYCVs) in Vantaankoski Parish. The content of the guidebook was about the bases and methods of the activities with senior SYCVs in addition with a study to improve the procedure.

The guidebook was created in co-operation with the youth workers of Vantaankoski Parish. The material consisted of the information from the youth workers and the research data which was collected during the process of this thesis. The collected research data was twofold. The first part consisted of group interviews with both current and former SYCVs. The second part consisted of the interview with the youth workers, who were leading the activities with SYCVs.

The method of the study was qualitative research and the method of data collection was focus group interview. The study was done by applying the BIKVA-method.

The goals of this thesis were achieved. The leading youth workers in the activities with SYCVs were thankful for all the material created by the process. The study succeeded just as expected beforehand, and the youth workers got some data they wanted to develop the activities.

On the basis of the study, the youth of the congregation, who are of age, have experienced the activities of SYCVs as a pleasing follow-up after being a Young Confirmed Volunteer (YCV). The tasks and duties of SYCVs make them stay active in their parish even after they stop being YCV. This thesis and the guidebook can be utilized not only in Vantaankoski Parish, but in other parishes as well. YCVs are quite well established in Finnish congregations but SYCVs have very various forms. SYCV is a subject which has many opportunities for further development work and studies.

Keywords: young confirmed volunteers, church youth work, participation, young adults, focus group interview, qualitative research, BIKVA-method

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 KIRKON NUORISOTYÖ JA APUOHJAAJAT	7
2.1 Nuorisotyön perusta	7
2.2 Rippikoulutyö.....	8
2.3 Rippikoulun jälkeinen työ	10
2.4 Apuohjaajat	13
3 NUORET AIKUISET VAI VANHAT NUORET?	15
3.1 Ikäryhmän kehitystehtävät	15
3.1.1 Nuoruuden keskivaihe (16–19-vuotiaat).....	15
3.1.2 Myöhäisnuoruus (19–25-vuotiaata) ja varhaisaikuisuus (20–40-vuotiaat)....	17
3.2 Ikäryhmän asema yhteiskunnassa	17
3.3 Ikäryhmän asema kirkossa	19
4 OSALLISUUS	21
4.1 Osallisuuden määritelmä.....	21
4.2 Osallisuus nuorisotyössä	22
4.3 Osallisuuden kirkko	24
5 TYÖN TAVOITTEET	26
6 TYÖELÄMÄTAHO JA YHTEISTYÖ	27
6.1 Vantaankosken seurakunnan nuorisotyö.....	27
6.2 Apparitoiminta	28
7 TYÖN LÄHTÖKOHDAT JA PROSESSIN ETENEMINEN	29
7.1 Aikaisemmat tutkimus- ja kehittämistyöt	29
7.2 Opinnäytetyöprosessin kuvaus.....	29
7.3 Käsikirjan sisältö ja aineiston kerääminen.....	32
8 TUTKIMUSOSIO.....	33
8.1 Tutkimusmenetelmät.....	33
8.1.1 Laadullinen tutkimus.....	33
8.1.2 Täsmäryhmähaastattelu.....	34
8.1.3 BIKVA-malli	35
8.2 Ryhmähaastattelujen tulokset.....	37
8.2.1 Uusien appareiden ryhmähaastattelu	38
8.2.2 Vanhojen appareiden ryhmähaastattelu	43
8.2.3 Työntekijöiden ryhmähaastattelu	51
8.3 Keskeisimpiä havaintoja toiminnan vahvuuksista ja kehittämishaasteista	61
8 OPINNÄYTETYÖN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	63

9 POHDINTA	65
9.1 Opinnäytetyön tulokset ja tavoitteiden toteutuminen	65
9.2 Oppimisprosessi ja ammatillinen kasvu	67
9.3 Ideoita jatkotyöskentelyyn	68
LÄHTEET	70
LIITE 1: Nykyisten appareiden ryhmähaastattelun runko	75
LIITE 2: Vanhojen appareiden ryhmähaastattelun runko	76
LIITE 3: Apparitoiminta Vantaankosken seurakunnassa - työntekijän käsikirja	77

1 JOHDANTO

Rippikoulutyön ohella keskeisin osa Suomen evankelis-luterilaisten seurakuntien nuorisotyötä on isostoiminta. Isostoiminta on kirkon nuorisotyölle oikea helmi, joka tavoittaa merkittävän osan rippikoulun käyneistä nuorista. Isokset itsessään ovat tärkeä voimavara suomalaiselle rippikoulutyölle. Yleensä nuoren isosura kestää parista kolmeen vuotta, mistä nouseekin kysymys: "Mikä sitoo nuoren seurakuntaan isosvuosien jälkeen?" Monessa seurakunnassa vanhemmille isosille onkin kehittynyt oma jatkotehtävänsä. (Porkka 2004, 12, 108.)

Vantaankosken seurakunnassa 18 vuotta täyttäneet isokset voivat hakea apuohjaajiksi eli *appareiksi*. Tutustuin ensimmäistä kertaa seurakunnan apparitoimintaan keväällä 2013 ollessani seurakunnalla työharjoittelussa. Koin toimintamuodon mielenkiintoiseksi ja tärkeäksi. Harjoittelujakson aikana sainkin idean toteuttaa opinnäytetyöni apparitoiminnalle. Myöhemmin opinnäytetyöstäni hahmottui tuotekehittely, jonka tuloksena syntyi tuote nimeltä *Apparitoiminta Vantaankosken seurakunnassa – työntekijän käsikirja*.

Käsikirjaan kuuluu tutkimusosio. Tutkimusaihe nousi työyhteistyötahon toiveesta kuulua appareiden kokemuksiin ja mielipiteisiin seurakunnan apparitoiminnasta. Ajatuksena oli ottaa apparit paremmin huomioon toiminnan suunnittelussa. Tutkimusmetodinä sovellettiin BIKVA-mallia, jonka keskeisenä ajatuksena on asiakkaiden osallistaminen palveluiden arviointiin (Krogstrup 2004, 7). Tutkimuksessa haastateltiin Vantaankosken seurakunnan nykyisiä ja entisiä appareita ja menetelmänä käytettiin täsmäryhmähaastattelua. Appareilta kerätty aineisto esiteltiin apparitoiminnasta vastaaville työntekijöille BIKVA-mallin mukaisesti heidän omassa ryhmähaastattelussa. Työntekijöiden ryhmähaastattelun tehtävänä oli käydä keskustelua appareiden palautteesta nousevista haasteista ja mahdollisuuksista.

Opinnäytetyöni on selvästi työelämälähtöinen. Produktiona syntynyt käsikirja on hyödyllinen työväline etenkin uusille työntekijöille, joille apparitoiminta on vielä uutta. Työntekijöiden mielestä oli myös hyvä, että tiimin ulkopuolinen taho kokosi heidän työtään yksiin kansiin. Toiminnan kehittämisen näkökulmasta työntekijät pitivät erityisen arvokkaana opinnäytetyöni tutkimusosiota.

2 KIRKON NUORISOTYÖ JA APUOHJAAJAT

2.1 Nuorisotyön perusta

Suomalaisen kristillisen nuorisotyön juuret ovat syvällä kasteopetuksessa. Jo Mikael Agricolan (1510–1557) ajoista lähtien luterilainen kirkko on toiminut kansan kasvattajana. Historian saatossa kirkko on kasvattanut suomalaisia kodeissa ja kirkoissa, lukkarinkoulussa ja kiertokoulussa, kinkereillä ja rippikoulussa. (Kallinen & Huttunen 2005, 295.)

Yksi keskeinen osa kristillisen nuorisotyön historiaa on kristillinen yhdistystoiminta. Etenkin vuosi 1888 tunnetaan useiden kristillisten järjestöjen syntyvuotena. Silloin esimerkiksi perustettiin Suomen Pyhäkouluyhdistys ja tehtiin päätökset ensimmäisten Nuorten Miesten Kristillisten Yhdistysten (NMKY) perustamisesta. 1800–1900-lukujen vaihteessa kristillistä nuorisotyötä vielä harjoitettiin lähinnä juuri yhdistyksissä. (Kallinen & Huttunen 2005, 295.)

1900-luvun alussa useat seurakunnat virittelivät ajatuksia omasta nuorisotyöstä yhdistysten rinnalla. Vuonna 1930 Helsingin Vanhan kirkon seurakunnassa aloitti ”Suomen ensimmäinen nuorisopastori”. Varsinainen nuorison parissa tehtävä työ alkoi vakiintua seurakunnissa samalla vuosikymmenellä. (Kallinen & Huttunen 2005, 298–299.)

Sotavuosista 1939–1945 selviämisen jälkeen Suomessa alkoi kansaa yhdistävä ponnistelu maan hyvinvoinnin nostamiseksi. Sodan jälkeisessä jälleenrakennusvaiheessa yhteiskunnan huomio kiinnittyi erityisesti lapsiin ja nuoriin. Kirkko ja seurakunnat vastasivat ajan tarpeisiin perustamalla useita uusia nuorisopapin virkoja. Vuonna 1946 nuorisopappeja oli jo 51 seurakunnassa. Seurakuntien varhaisnuoriso- ja nuorisotyö tehostui myös nuorisotyöohjaajien koulutuksen käynnistyessä 1949. Suurin osa nuorten kristillisistä yhdistyksistä lakkautti toimintansa viimeistään 1960-luvulla seurakuntien täyttäessä yhdistysten tehtävät. (Kallinen & Huttunen 2005, 301–303.)

1980-luvulle tultaessa seurakuntien nopeasti kehittyneen nuorisotyön perustana oli rippikoulu ja sitä tukeva isokoulutus. 1990-luvulla rippikoulu tavoitti jo hieman yli 90

prosenttia 15-vuotiaiden ikäryhmästä. Samaan aikaan isokoulutus vahvisti asemaansa seurakuntien nuorisotyössä. 1990-luvun lamavuosien leikatessa resursseja kaikilta nuorison parissa työskenteleviltä, syntyi paine verkostoitua ja toimia yhdessä. Seurakuntien nuorisotyöstä tuli haluttu yhteistyökumppani niin koulujen, kunnan nuorisotoimen kuin kolmannen sektorin toimijoiden keskuudessa. (Kallinen & Huttunen 2005, 307–310.)

Nykyisin Suomessa tehdään hyvin monipuolista kristillistä varhaisnuoriso- ja nuorisotyötä. Monessa seurakunnassa on paljon erilaisia nuorille suunnattuja viikkotapahtumia ja toimintamuotoja. Rippikoulutyön ohella keskeisin osa useiden seurakuntien nuorisotyötä on kuitenkin isokoulutus. Isokoulutus on laajentunut vauhdilla 1990-luvulla ja 2000-luvun alussa. Laajentumisen myötä se on integroitunut muuhun seurakuntatyöhön. Enää ei puhuta pelkästään isokoulutuksesta vaan isostoiminnasta, sillä isokset ovat osallisena paljon muussakin kuin rippikoulutyössä. Isostoiminnan laajentuessa muu nuoria kokoava ryhmätoiminta on puolestaan vähentynyt. (Kallinen & Huttunen 2005, 308; Meidän kirkko – osallisuuden yhteisö 2007, 146–149, 154–158; Porkka 2004, 12.)

2.2 Rippikoulutyö

Rippikoulutyö voidaan nähdä yhtenä protestanttisten kirkkojen keskeisimpänä olemuspiirteenä. Luterilaisen kirkon rippikoulu on säilyttänyt suosionsa siitakin huolimatta, että ihmisten teologiset näkemykset ovat toistuvasti muuttuneet viimeisten vuosikymmenten aikana. Rippikoulu on erityisen suosittua Suomessa, missä rippikoulutyö tavoittaa valtaosan 15-vuotiaiden ikäryhmästä (86,2 % vuonna 2011). Lukema on merkittävän suuri, sillä samaan aikaan suomalaiset lukeutuvat Euroopan passiivisimpiin kirkossa kävijöihin. Rippikoulun voi käydä minkä ikäisenä tahansa, mutta sen suurin osallistujaryhmä on 14–15-vuotiaat nuoret. (Innanen, Niemelä & Porkka 2010, 143–144; Kirkon tutkimuskeskus 2012, 150; Schweitzer, Ilg & Simojoki 2010a, 16–17.)

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon rippikoulujen suunnittelua ja toteutusta ohjaa piispainkokouksen hyväksymä rippikoulusuunnitelma. Tällä hetkellä voimassa oleva rippikoulusuunnitelma *Elämä-usko-rukous* määrittelee rippikoulun osaksi kirkon jatkuvaa ja ihmisen koko eliniän kestävästä kasteopetusta. Rippikoulun tavoitteeksi mainitaan nuoren vahvistuminen uskossa, johon hänet on pyhässä kasteessa otettu. Jos rippikoulu-

laista ei ole vielä kastettu, rippikoulu valmistaa häntä kasteelle. Rippikoulun tavoitteena on myös auttaa nuorta vahvistumaan rakkaudessa lähimmäiseensä sekä tukea nuoren elämää rukouksessa ja seurakuntayhteydessä (Rippikoulusuunnitelma 2001, 5, 7–8, 18–19.)

Rukous on luonnollinen ja korvaamaton osa rippikoulua. Se antaa nuorelle luontevan tavan olla Jumalan edessä. Rukous myös osa seurakuntayhteyttä, johon rippikoulu kokonaisuudessaan jäsenyy. Rippikoulun rukouselämän keskus on jumalanpalvelus, sillä siinä Jumala itse puhuu meille ja me Hänelle. Rippikoulujen jumalanpalvelukset myös erottavat toiminnan esimerkiksi koulun uskonnonopetuksesta antaen oman lähestymistavan rippikoulussa käsiteltäville asioille. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 29.)

Rukouksen tavoin musiikki kuuluu moneen rippikoulun tilanteeseen. Esimerkiksi jumalanpalveluksessa musiikki antaa rukoukselle laulun ja soiton muodon. Musiikki on osa ihmisten arkea ja juhlaa ja se on aina ollut osana kristittyjen yhteisiä kokoontumisia. Musikaalisuus on osa Jumalan hyvää luomistyötä ja sillä on suuri merkitys ihmisten välisen yhteyden luojana. Rippikoulussa musiikki luo osallistujien välistä yhteyttä, mutta myös auttaa nuorta tuntemaan pyhyyttä, iloa ja Jumalan läsnäoloa. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 30, 32–34.)

Tuomisen (2009, 46) mukaan rippikouluun kohdistuu monenlaisia odotuksia. Nuoret odottavat rippikoululta hauskaa tekemistä ja hyvää ryhmähenkeä. Isosien odotuksiin kuuluu myös heidän omat tehtävänsä. Vanhemmat pitävät tärkeänä nuoren eettistä kasvua ja odottavat nuorten oppivan rehellisyyttä ja lähimmäisen rakkautta. Työntekijät taas pitävät tärkeimpänä, että nuori oppisi luottamaan Jumalaan sekä oppisi pelastukseen liittyviä asioita.

Suomessa leiririppikoulu on ylivoimaisesti suosituin rippikoulun muoto. Vuonna 2011 92 prosenttia nuorista osallistui rippikouluun, jossa valtaosa opetuksesta järjestettiin leirijaksolla. Kansainvälinen vertailu on osoittanut leiririppikoulun olevan Suomalaisen rippikoulukäytännön ehdoton vahvuus. Suomalaisnuoret ovat rippikoulukokemukseensa poikkeuksellisen tyytyväisiä, mikä vaikuttaa myönteisesti heidän suhteeseensa kirkkoon. Tutkimusten mukaan vielä 25-vuotiaat aikuiset arvioivat rippikoulun merkittä-

vimmäksi yksittäiseksi tekijäksi, joka on vaikuttanut omaan uskonnolliseen ajatteluun. (Kirkon tutkimuskeskus 2012, 151–152.)

Viime vuosina rippikoulujen osallistujamäärät ovat yleisesti vähentyneet Euroopassa. Taustalla on rippikoulun yhteiskunnallisen merkityksen heikkeneminen. Ennen konfirmaatio oli juurtunut osa kulttuuria ja ehto monien kansalaisoikeuksien saamiselle. Nykyään kyseessä on lähinnä yksilön oma valinta. (Schweitzer, Ilg & Simojoki 2010b, 288–289.)

Suomessa rippikoulu on kuitenkin pysynyt voimissaan ja se edelleen nähdään vahvasti osana kulttuuria. Suomalainen rippikoulu on nuorten arvostama siirtymäriitti, jonka läpäistyä saa oikeuden kummivanhemmuuteen ja kirkossa vihkiytymiseen. Järjestelmä itsessään on toimiva ja sitä uudistetaan aktiivisesti. Etenkin leirimenetelmää voidaan pitää tärkeänä menestystekijänä. Suomessa rippikouluja toteuttavat hyvin koulutetut ja moniammatilliset työntekijätiimit. Lisäksi rippikoulutyöhön osallistuu isosia ja muita vapaaehtoisia nuoria, mikä myös on osoittautunut vahvuudeksi kansainvälisessä vertailussa. (Innanen, Niemelä & Porkka 2010, 159–161.)

2.3 Rippikoulun jälkeinen työ

Kallisen ja Huttusen (2005, 309–310) mukaan kristillinen nuorisotyö on edelleen yhteiskunnallisesti vakiintuneessa ja arvostetussa asemassa. Etenkin koulu- ja oppilaitostyö ovat keskeinen osa seurakuntien varhaisnuoriso- ja nuorisotyötä. Lähes jokainen koululainen tapaa seurakunnan työntekijöitä noin kolmenkymmenen tunnin ajan peruskoulunsa aikana. Koulut ovat toimintaympäristönä haastavia, koska nuoret ovat erikäisiä ja tulevat erilaisista taustoista. Seurakuntien panostus yhteistyöhön kuitenkin kannattaa, ja monipuolisesta yhteistyöstä hyötyvät myös koulut. (Luodeslampi & Karjalainen 2005, 119–126; Meidän kirkko – osallisuuden yhteisö 2007, 158–161.)

Koulujen ja oppilaitosten lisäksi suurin osa seurakunnista tekee jonkinlaista yhteistyötä kunnallisen nuorisotyön kanssa. Muita yleisiä yhteistyökumppaneita ovat partio, herätysliikkeiden nuorisotoiminta, kirkolliset järjestöt ja urheilujärjestöt sekä muut yhdistykset ja järjestöt (mm. MLL, SPR ja Irti Huumeista ry). Erityisnuorisotyötä tekevät

seurakunnat ovat monesti yhteistyössä myös sosiaalityön ja poliisin kanssa. (Talvio 2005, 282.)

Keskeisin osa monen seurakunnan rippikoulun jälkeistä nuorisotyötä on isostoiminta. Porkan (2004, 12–13) mukaan isostoiminnan kehitys 2000-luvulla on osin seurausta Rippikoulusuunnitelma 2001:n tavoitteista ja osin kehitys on tapahtunut siitä riippumatta. Kehitystä kuvaa hyvin se, miten isokoulutuksen sijaan on alettu puhua isostoiminnasta. Isostoiminnan kiinnostukseen on monia syitä, kuten yhteys toisiin nuoriin, aikuisiin ja Jumalaan. Monesti isoseksi ryhtyminen nähdään mahdollisuutena elää onnistunut rippikoulu vielä uudelleen. Kyse on kuitenkin paljon enemmän. Isostoiminta tarjoaa mielekkäitä tehtäviä ja vastuuta, joiden kautta kodistaan irtautuva nuori voi luontevasti laajentaa elämänpiiriään ja tutkia omaa identiteettiään. Monesti isostoiminta on nuorelle myös turvallinen paikka tutustua toiseen sukupuoleen.

Köykkä (2014, 52–57) kuvaa isostoiminnan oleelliseksi osaksi seurakuntien nuorisokulttuuria. Isoiset ovat tärkeiden rippikouluperinteiden kantajia, jotka nuoremmilleen esimerkkinä siitä, seurakunta tarjoaa mielekästä tekemistä rippikoulun jälkeen. Köykin mukaan isostoiminnan ohella tulee kuitenkin kehittää myös muita nuorisotyön muotoja. Kaikki nuoret eivät ehdi tai halua toimia isosena. Hyvin toimiva seurakunta kokoaa myös niitä nuoria, jotka haluavat vain joskus huojentua omien kiireidensä keskellä.

Isostoiminnan ohella toinen osa seurakuntien perinteistä nuorisotyötä on nuortenillat. Toimivilla nuortenilloilla voidaan tavoittaa myös isokoulutuksen ulkopuolelle jääviä nuoria. Monessa seurakunnassa perinteisten nuorteniltojen suosio on laskenut, samalla kun isostoiminta on laajentunut. Joissain seurakunnissa vähäiset tai jopa olemattomat osallistujamäärät ovat johtaneet perinteisten nuorteniltojen lopettamiseen. Tämä on johtanut nuorisotyön jalkautumiseen: kun nuoret eivät tule heille järjestettyihin tilaisuuksiin, menee työntekijä sinne, missä he joka tapauksessa liikkuvat. Useat kirkon nuorisotyöntekijät tapaavatkin nuoria aikaisempaa enemmän kouluissa ja kunnan nuorisotyön järjestämissä tilaisuuksissa. (Paananen 2005, 109–113.)

Joissain seurakunnissa nuortenillat toimivat edelleen tai ovat uudelleen elpyneet. Paananen (2005, 114) mukaan näiden seurakuntien nuortenilloilla on muutamia yhteisiä piirteitä. Ensinnäkin nuorteniltojen tulee liittyä siihen, mikä nuoria kiinnostaa. Nuoret osal-

listuvat tapahtumiin, joissa puhutaan heitä koskettavista ja heille ajankohtaisista asioista. Nuorteniltoja suunnittelevan työntekijän onkin tärkeä tunkea nuorten maailmaa ja elämänskysymyksiä. Suunnitteluun on hyvä osallistaa myös itse nuoria.

Toiseksi nuoret kaipaavat nuortenilloilta työntekijän huomiota. Nuortenillan työntekijän tärkein tehtävä on kohdata nuoret aidosti ja vilpittömästi. Jos nuoret tuntevat, että tapahtuma on järjestetty heitä varten, he tuntevat itsensä tärkeiksi ja todennäköisesti tulevat seuraavalla viikolla uudestaan. (Paananen 2005, 114–115.)

Onnistunut nuortenilta tarjoaa nuorelle myös paikan pysähtymistä varten. Nykymaailmassa uskonnon harjoittaminen on usealle luontevaa vain seurakunnan toiminnassa. Jokaisessa nuortenillassa tulee olla hartaus. Seurakunnissa on törmätty nuorteniltojen hartauksien järjestämisessä kahteen päinvastaiseen ongelmaan: joskus nuoret lähtevät pois juuri ennen hartautta, joskus nuoret tulevat vain hartauteen osallistumatta muuhun nuorteniltaan. Tämän haasteen edessä on hyvä muistaa, ettei kaikkia voi miellyttää, mutta seurakunnan tulee pitää hartaudet sanomalleen ja tehtävälleen uskollisena. (Paananen 2005, 115–116.)

Nuorteniltoihin osallistumista helpottaa selkeä ja samanlaisena pysyvä runko. Nuoret kaipaavat selkeää ja toisaalta yllättävää ohjelmaa, mutta myös aikaa vapaalle yhdessäololle. Yhteisen ohjelman lisäksi on tärkeää antaa nuorille mahdollisuus tutustua toisiinsa. Kaiken muun ohella seurakunnan nuortenillat, isostoiminnan tavoin, ovat monelle nuorelle turvallinen ympäristö ensimmäisen seurustelusuhteen aloittamiselle. (Paananen 2005, 116–117.)

Yksi kirkon nuorisotyön tehtävistä on kasvattaa ja ohjata nuoria pysyvään seurakuntayhteyteen. Kyseistä tavoitetta varten seurakunnat ovat luoneet monenlaisia tapoja ja käytäntöjä. Eri toimintatavat muuttuvat ja vaihtuvat ajan tarpeiden mukaan, mutta nuorten tarpeet pysyvät pohjimmiltaan samoina. Kirkon nuorisotyön tulee tarjota toimintaa, jossa nuorella on tilaa yhteyden kokemiselle, keskustelulle, Raamatulle ja rukoukselle. (Paananen 2005, 117.)

2.4 Apuohjaajat

Jouko Porkkan tutkimuksen *On kunnia olla isonen – Suomen evankelis-luterilaisen kirkon isostoiminta 2000-luvun alussa* (2004) mukaan joka toisessa Suomen seurakunnassa on tehtäväkuva ja nimike 18 vuotta täyttäneille isosille. Muutama tutkimukseen osallistuneista seurakunnista ilmoitti, ettei seurakunnan täysi-ikäisille isosille ole vakiintunutta nimikettä tai että sitä oltiin parhaillaan miettimässä. Tutkimuksen mukaan käytetyin nimeke oli apuohjaaja, apuopettaja tai apari. Muita samansisältöisiä käytössä olevia nimikkeitä ovat muun muassa isoisonen ja wanha. Yksittäisissä seurakunnissa käytetään myös lukuisia muita nimikkeitä kuten esimerkiksi kerberos, konkari, yli-isonen ja aikuinen isonen. (Porkka 2004, 108–109.)

Apuohjaajien rooleissa on seurakuntakohtaisia eroja. Yleisesti apuohjaajat osallistuvat rippileireille osana ohjaajien ja isosten muodostamaa tiimiä. Toisin kuin isokset, apuohjaajat luetaan tavallisesti osaksi leirin johtoryhmää. Käytännössä he sijoittuvat isosten ja ohjaajien väliportaaksi: iän ja kokemuksen puolesta heidän asemansa on isosten roolia vastuullisempi, mutta heiltä samalla puuttuu ammattitaito ja työntekijän vastuu. Joissakin seurakunnissa apuohjaajat ovat isosten ”lähiesimiehiä”, jotka vastaavat isosryhmästä samalla tavalla kuin isokset vastaavat rippikoululaisista muodostetuista pienryhmistä. Isosista huolehtimisen ohella muita apuohjaajien tehtäviä rippileireillä ovat iltaohjelman ja isosten ohjaamien raamatturyhmien valmistaminen, vuorollaan hartauksista ja leirikirkoista vastaaminen, uusien isosten perehdyttäminen ja ohjaajien palavereihin osallistuminen. (Porkka 2004, 109; Porkka 2005, 103.)

Monen seurakunnan rippileireillä on apuohjaajan ohella tai sijasta leiri-isäntiä, leiriemäntiä, kesäisäntiä tai kesäemäntiä (muita käytettyjä nimikkeitä ovat m leiriavustaja, talkkari, apuisäntä ja apuemäntä). Apuohjaajien tavoin myös leiri-isännät ja -emännät ovat 18 vuotta täytäneitä kokeneita isosia. Apuohjaajien roolista poiketen heidän vastuulla on enemmän leirikeskuksen järjestykseen valvontaan liittyviä tehtäviä. Tavallisia leiri-isäntien ja -emäntien vastuita ovat kiinteistöstä huolehtiminen, keittiötehtävät, saunan lämmitys ja uintivalvonta. Joissakin seurakunnissa on palkattu leiri-isäntä tai -emäntä samaan leirikeskukseen koko kesän ajalle, jolloin hän osallistuu jokaiseen siellä pidettävään leiriin. (Porkka 2004, 109–110.)

Porkan (2004, 110) mukaan 18-vuotiaiden palkkaaminen rippikouluun on yleensä periaatteellinen ratkaisu. Monessa seurakunnassa apuohjaajat koetaan tärkeäksi ja varsin edulliseksi lisätyövoimaksi. He osallistuvat usein työntekijöiden kanssa muun muassa leiriohjelman suunnitteluun, isosvalintoihin ja leirijärjestyksen pitoon. Usein he tuovat rippikoulutiimiin myös tarvittavaa erityisosaamista (esim. säästys-, suunnistus- ja atk- taidot) ja merkittävän lisäresurssin erilaisten teemapäivien ja oppituntien organisoinnissa. Porkan tutkimuksen mukaan apuohjaajan rooli koetaan mielekkääksi jatkotehtäväksi kokeneille isosille. Roolin nähdään myös edistävän isostoiminnan jatkuvuutta.

3 NUORET AIKUISET VAI VANHAT NUORET?

3.1 Ikäryhmän kehitystehtävät

Nuoruusiässä ihminen käy läpi huomattavia fyysisiä ja psyykkisiä muutoksia. Jokainen nuori käy muutokset läpi yksilökohtaisesti ja kehittyy erilalla kuin toinen. Muutokseen vaikuttaa geneettisen perimän ohella muun muassa oma perhe ja muu elinympäristö. (Horppu, Leppämäki & Nurmiranta 2009, 72–80.)

Raitasen (2001, 187) mukaan nuoruus on monitahoinen ja vaikeasti rajattavissa oleva ajanjakso lapsuuden ja aikuisuuden välissä. Nuoruuden alkaminen on yleensä helppo määritellä puberteetin eli murrosiän alkamisen myötä. Sen sijaan nuoruuden päättymisen ja aikuisuuteen siirtymisen rajaaminen on vaikeampaa. (Horppu ym. 2009, 72–74.)

Nuoruusikä vielä itsessään erotetaan useampaan eri vaiheeseen: varhaisnuoruus noin 11–14-vuotiaana, keskinuoruus noin 16–19-vuotiaana ja myöhäisnuoruus 19–25-vuotiaana. Nuoruusajan kehitystä on myös kuvattu sille tyypillisten kriisien kautta: ihmissuhteiden kriisi, identiteetti kriisi ja ideologinen kriisi. Nämä kolme kriisiä etenevät yleensä ajallisesti peräkkäin, mutta nuori voi käydä niitä osittain läpi samanaikaisesti. (Dunderfelt 2011, 84–85; Horppu ym. 2009, 72.)

Ikä ei siis ole paras kriteeri nuoruutta ja aikuisuutta rajatessa, mutta suurpiirteinen rajaaminen helpottaa elämänvaiheiden lähempää tarkastelua. Seurakuntien apuohjaajat ovat noin 18–20-vuotiaita nuoria. Tavallisesti heistä puhutaan vanhempina seurakuntanuorina, mutta täysi-ikäisyyden vuoksi myös nuorina aikuisina. Horppun, Leppämäen ja Nurmirannan (2009, 78–80, 92) rajauksen mukaan apuohjaajien ikäryhmä sivuaa nuoruuden keskivaihetta, myöhäisnuoruutta ja varhaisaikuisuutta.

3.1.1 Nuoruuden keskivaihe (16–19-vuotiaat)

Nuoruuden keskivaihe tunnetaan myös seestymiskautena ja identiteettikriisin aikana. Tähän vaiheeseen liittyy murrosiälle tyypillisen nopean mielialan vaihtelun laantumi-

nen. Nuoruuden keskivaihe on etenkin omien rajojen etsinnän ja identiteetin rakentamisen aikaa. Nuoren identiteetin rakentamiseen kuuluu suhteellisen selkeän, pysyvän ja yksilöllisen minäkuvan muodostuminen. Identiteetin kehittyminen tapahtuu toisiaan seuraavien kriisi- ja sitoutumisvaiheiden kautta. Sekä nuoren identiteetti että minäkuva muodostuvat suhteessa omiin fyysisiin ominaisuuksiin, vanhempiin, ystäviin, intiimeihin suhteisiin, kouluun, työuraan ja maailman katsomukseen. (Horppu ym. 2009, 78, 82.)

Hollantilainen tutkija Harke A. Bosma (Horppu ym. 2009) on selvittänyt, että kriisivaiheessa nuori testaa erilaisia vaihtoehtoisia identiteettejä. Esimerkiksi nuori voi vaihtaa tyyliä ja aatettaan räväkästi punkkarista uskovaiseksi. Ailahtelevista kokeiluista saatujen kokemusten perusteella nuori hiljalleen omaksuu identiteetin, jonka mukaiseksi hän vakiinnuttaa käsityksen itsestään. (Horppu ym. 2009, 78–79.)

Nuoren suojatessa itseään ympäristön paineilta, kuten omasta mielestään kohtuuttomilta vaatimuksilta, hän saattaa omaksua niin sanotun negatiivisen identiteetin. Sillä tarkoitetaan uhmakasta taipumusta olla ympäristön toiveiden vastainen. Negatiivisen identiteetin omaavat nuoret hakeutuvat kaltaistensa seuraan. Näille ryhmille on tavallista ilkivalanteot, rikollisuus ja päihteiden käyttö. (Horppu ym. 2009, 79.)

Yhdysvaltalainen tutkija James Marcia (Horppu ym. 2009) on jaotellut neljä eri identiteetin muotoa. Epäselvän identiteetin omaavat eivät ole vielä aloittaneet identiteetin rakentamista. Identiteetin testaajat eivät vielä ole sitoutuneet mihinkään tiettyyn käsitykseen itsestään. Identiteetin saavuttaneet taas ovat jo käyneet läpi sekä etsintävaiheen että sitoutumisen ja muodostaneet oman identiteettinsä. Neljäntenä muotona on vielä seksuaali-identiteetti, joka on keskeinen minäkäsityksen alue. Oma seksuaalista identiteettiään nuori voi kehittää omissa mielikuvissaan tai rakastamalla. Myöhemmin nuori vahvistaa käsitystä itsestään miehenä tai naisena seurustelun kautta. (Horppu ym. 2009, 79.)

3.1.2 Myöhäisnuoruus (19–25-vuotiaata) ja varhaisaikuisuus (20–40-vuotiaat)

Nuoruusiän loppuvaiheessa nuori vakiinnuttaa omaa identiteettiään ja pohtii omaa asemaansa maailmassa. Myöhäisnuoruudelle tyypilliseen ideologiseen kriisiin liittyy arvojen, asenteiden sekä eettisten ja moraalisten kysymysten pohdinta. Tutkiskelun myötä nuoren maailmankuva selkiytyy. Muita keskeisiä myöhäisnuoruuden haasteita ovat oman paikan ja roolien löytäminen, läheisyyden tunteen jakaminen eri ihmissuhteissa, lapsuuden kodista irtautuminen, koulutuksen ja uran suunnittelun toteuttaminen ja sosiaalisesti vastuullisen toiminnan omaksuminen. (Dunderfelt 2011, 85; Horppu ym. 2009, 80.)

Myöhäisnuoruus on nuoruuden ja aikuisuuden taitekohta. Horpun, Leppämäen ja Nurmirannan (2009, 92) mukaan noin 20-vuotiaana ihmisen elämässä alkaa niin sanottu varhaisaikuisuuden jakso. Tässä nuoruuden ja aikuisuuden rajalla ihminen etsii elämänympäristöä, jossa omat kyvyt ja taipumukset pääsisivät oikeuksiinsa. Varhaisaikuisuuden keskeisiä kehitystehtäviä ovat omista vanhemmista irtaantuminen, seksuaali-identiteetin muodostuminen ja sosiaalisen yhteisön löytyminen. Muita kehitysvaiheen selvimmän näkyviä piirteitä ovat ulkoiset asiat kuten opiskelu, työ ja perheen perustaminen. (Dunderfelt 2011, 97.)

3.2 Ikäryhmän asema yhteiskunnassa

Yhteiskunnalla ei ole yksimielistä tulkintatapaa siitä, mihin ikävuosiin nuoruuden eri vaiheet sijoittuvat ja milloin aikuisuus alkaa. Juridinen aikuisuuden alkamisajankohta on täysi-ikäisyys. Biologisesta, mentaalista ja sosiaalisesta näkökulmasta siirtymäväli nuoruuden ja aikuisuuden välillä on taas paljon liukuvampi. (Marin 2001, 229–232.)

Suomen lainsäädännöstä voi löytää useita eri määritelmiä lapsuuden, nuoruuden ja aikuisuuden välillä. Esimerkiksi lastensuojelulaki pitää lapsena alle 18-vuotiasta ja nuorena 18–20-vuotiasta, kun taas nuorisolaissa nuorella tarkoitetaan alle 29-vuotiaita (Lastensuojelulaki 2007; Nuorisolaki 2006). Kansalaisuuslaki puolestaan pitää nuorena 18–22-vuotiasta Suomen kansalaisuuden hakijaa (Kansalaisuuslaki 2003).

2000-luvun alussa nuori aikuisuus alkoi yleistyä yhteiskunnan tiettyä väestönosaa määrittelevänä käsitteenä. Tarve uudelle määrittelulle on noussut selkeästi uuden elämäntavan muotoutumisesta ja yhteiskunnan muuttumisesta. (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 19.) Nuorten aikuisten ikäryhmä ei ole homogeeninen, vaan se sisältää elämäntilanteitaan, kulttuureiltaan ja arvoiltaan hyvin erilaisia ryhmiä. Käsitteenä nuori aikuinen on haastava jo ikämäärittelyn näkökulmasta. Esimerkiksi valtionhallinto pitää nuorina aikuisina 18–29-vuotiaita, mutta pidentyneen nuoruuden kulttuureissa voidaan pitkälti yli 30-vuotiaskin nähdä nuorena aikuisena. (Häkkinen 2009, 11.)

Tutkimuksellisen mielenkiinnon kohteena nuoret aikuiset ovat Suomessa olleet 1980-luvun loppupuolelta lähtien. Nuorten aikuisten ikärajaus on vaihdellut eri projekteissa, tutkimuksissa ja hankkeissa. Esimerkiksi vuosina 1988–1991 Helsingin kaupungin tutkimuksessa *Nuoret aikuiset Helsingissä* kohderyhmänä olivat 20–29-vuotiaat perheettömät aikuiset Helsingissä, muualla pääkaupunkiseudulla ja muualla Suomessa. Vuonna 2003 Helsingin seurakuntayhtymä ja Kirkon tutkimuskeskus aloittivat usean yhteistyökumppanin kanssa tutkimushankkeen, joka nimettiin *Case Kallioksi*. Case Kallio -hankkeen tutkimuskohteena olivat Helsingin Kallion nuoret aikuiset, jotka tällä kertaa määriteltiin 20–39-vuotiaiksi. Yläikärajan nostamista perusteltiin nuoruuden pidentymisellä sekä työelämään siirtymisellä ja perheen perustamisen myöhentymisellä. (Halme, Mikkola, Niemelä & Petterson 2006, 8–9; Mikkola 2006, 23, 26.)

Nuoret aikuiset Helsingissä -tutkimushankkeen ja Case Kallio -hankkeen tuloksia vertaillessa käy ilmi, kuinka vajaan parinkymmenen vuoden aikana nuoruuden pitkittäminen ja aikuisuuden lykkääminen on kasvanut (Mikkola 2006, 26). Kumpulainen ja Gothoni (2006, 250–255) kertovat, millaista tutkimustietoa Case Kallio -hanke selvitti nuorten aikuisten muuttuneesta asenne- ja arvomaailmasta. Tutkimustiedon mukaan tämän päivän nuoria aikuisia voisi kuvata monitoimijoiksi, joiden asenteissa korostuvat vapaus, sopeutuminen, käytännönläheisyys, itsevarmuus, kilpailu ja huolettomuus. Heille on tyypillistä hetkessä elämisen asenne, kova työnteko ja vastapainona huvituksista nauttiminen. Tutkimushankkeen haastatteluista nousi toistuvasti esille nuorten ilmaisu "mun juttu". Suuri osa aikuistuvan nuoren elämää on "omien juttujen" etsiminen, jotka valmiiksi sopivat omaan elämäntyyliin ja arvomaailmaan.

3.3 Ikäryhmän asema kirkossa

Kirkon nuorisotyö voidaan nähdä alkavan jo varhaisnuorisotyöstä, jonka virallisena kohderyhmänä ovat 7–14-vuotiaat. Varsinainen nuorisotyö alkaa 15-vuotiaisiin kohdentuvasta rippikoulutyöstä ja jatkuu rippikoulun jälkeisenä nuorisotyönä. Toisin kuin varhaisnuorisotyöllä, nuorisotyön kohderyhmälle ei ole määritelty tarkkaa yläikärajaa. (Kirkon tutkimuskeskus 2012, 146, 150, 154–156.)

Valtionhallinnon tavoin kirkko tarkoittaa nuorilla aikuisilla yleensä 18–29-vuotiaita (Kirkon tutkimuskeskus 2012, 163; Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.). Toisaalta nuori aikuinen on usein kirkon näkökulmasta henkilö, jota seurakuntien nuorisotyö ei enää tavoita. Samoin kuin yhteiskunta, myös kirkon mukaan nuoren aikuisuuden voi määritellä elämäntilanteena, asenteina ja arvoina. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.)

Nuoret aikuiset nähdään kirkossa usein ongelmallisena ikäryhmänä, joka hukkuu nuorisotyön ja aikuistyön väliin. Seurakuntien toimintamuodot eivät usein puhuttele nuoria aikuisia, minkä vuoksi heidän suhde kirkkoon jää ohueksi. Haasteena toiminnan järjestämisessä on muun muassa se, että nuoret aikuiset ei ole homogeeninen ikäryhmä. 15-vuotiaisiin nuoriin verrattuna nuorten aikuisten ikäryhmä sisältää paljon enemmän elämäntilanteiltaan ja arvoiltaan erilaisia ryhmiä. (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 12–14.)

Lähes kolme neljästä kirkosta eroavasta on nuoria aikuisia. Kristillinen arvopohja, perinne ja kulttuuri vaikuttavat silti vahvasti nuoriin aikuisiin. Monien tutkimusten mukaan ikäryhmän hengellisyys ei kuitenkaan ole vähentynyt, vaan muuttanut muotoaan. Tämän päivän nuorten aikuisten elämäntavoissa korostuu individualismi, mikä ilmenee myös uskonnon harjoittamisessa. Perinteiset uskonnolliset instituutiot kuten kristinuskon pohjautuvat ajatukseen yhdestä totuudesta ja pysyvästä auktoriteetista. Perinteisen kristillisen ajattelutavan mukaan ihminen ei määritä uskontoa, vaan uskonto määrittää ihmisen. Moni nuori aikuinen kokee vieraaksi sen, että joku ulkopuolinen tekijä määrittää mihin uskoa ja millä tavalla. (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 13, 38–41.)

Nuoret aikuiset ovat käsitteenä melko uusi ryhmä myös kirkossa. Epäselvyyttä kirkossa aiheuttaa muun muassa se, että kenelle nuorten aikuisten työ kuuluu. Noin joka toisessa

seurakunnassa nuorten aikuisten kohderyhmä on osa nuorisotyötä. Muissa seurakunnissa vastuu on aikuistyöttä tai jollain muulla aikuisiin kohdentuvalla työalalla, kuten perhetyöllä. (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 65–66.)

Kasvatuksen näkökulmasta nuorisotyön vastuu jatkuu pidemmälle kuin 18 ikävuoteen. Monen seurakunnan nuorisotyö kohtaa luonnollisesti joitakin 18–20-vuotiaita apuohjajatoiminnan tai muiden isosten jatkotehtävien kautta. Yli 20-vuotiaat ja kolmeakymmentä lähestyvät aikuiset ovat kuitenkin hyvin erilaisissa elämäntilanteissa kuin rippikoulu- tai isosikäinen nuori. Nuorisotyön ammattilaisten osaaminen on omimmillaan juuri nuorten, kun taas nuorten aikuisten kohtaaminen vaatii kykyä kohdata aikuisten elämään liittyviä kysymyksiä. (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 67–68.)

4 OSALLISUUS

4.1 Osallisuuden määritelmä

Osallisuus on löysästi rajattu käsite, jolla ei ole yhtä ja jaettua määritelmää. Käsitettä on kuitenkin käytetty jo kohtalaisen pitkään esimerkiksi lastensuojelussa. Osallisuutta on määritelty muun muassa yhteisöön kuulumisena ja siihen vaikuttamisena. (Bardy 2009, 117; Gretschel, Kiilakoski & Nivala, 2012, 14–16.) Malkavaaran (2011, 109) mukaan osallisuuden vastakohta on osattomuus, eli ulos sulkeminen ja joukosta pois työntäminen.

Osallisuus voidaan nähdä yksilön ja yhteisön välisenä vuorovaikutuksena. Erilaisia yhteisöjä ovat perhe, kaveriporukka, koululuokka, työyhteisö, yhteiskunta ja niin edelleen (Gretschel ym. 2012, 16). Osallisuuden toteutuminen itselle merkittävässä yhteisöissä on ratkaisevaa ihmisen identiteetin rakentumisessa. Kyse on siis yhdestä kasvun ja kehityksen perusedellytyksestä. Osallistuminen ja vaikuttaminen eri ryhmien toimintaan auttavat kasvavaa lasta ja nuorta rakentamaan ymmärrystään omasta itsestään ja ympäristöstä. (Bardy 2009, 117; Mäkelä 2011, 16.) Nurmen (2011, 6) mukaan osallisuuden kokeminen onkin yksi ihmiseksi kasvamisen edellytyksistä.

Sana osallisuus viittaa moniin asioihin. Se on muun muassa kuulluksi tulemistä itseä koskevissa päätöksissä. Osallisuus ei kuitenkaan ole vain mielipiteen ilmaisua, vaan aktiivista yhteisön jäsenyyttä, jossa osallistuvan näkökulma otetaan esteettömästi huomioon päätöksenteossa. Osallisuus on siis pelkän mukana olemisen lisäksi mahdollisuus muuttaa yhteisöä. (Gretschel ym. 2012, 15; Nurmi 2011, 6.)

Gretschel (2002, 90–99) korostaa osallisuutta ja osattomuutta ihmisen henkilökohtaisina kokemuksina. Kun halutaan arvioida jonkun ihmisen osallisuuden toteutumista, on tärkeää kuulla hänen omia kokemuksiaan ja tunteitaan. Tämän laiminlyöminen johtaa helposti siihen, että osallisuus toteutuu vain näennäisesti. Toisinaan esimerkiksi nuoria saatetaan kuunnella ilman aidon osallisuuden toteutumista, kun heitä koskevat päätökset lopulta tehdään aikuisten näkemysten mukaan. Aikuinen ei myöskään voi muuttaa nuoren kokemusta osattomuudesta toteamalla, että hänen kokemuksensa olisi väärä. Aikui-

sen vastuulla on muokata omaa toimintaansa, jotta osallisuus voi toteutua nuoren tunnetasolla.

Gretschelin tavoin myös Kiilakoski (2007, 11–12) osittain käsittelee osallisuutta ja osattomuutta tunnetiloina. Hän toteaa jokaisen ihmisen käyvän elämässään läpi erilaisia tilanteita, joissa koetaan osattomuutta. Syvää osattomuutta yhteiskunnassa aiheuttavat muun muassa taloudelliset, kulttuuriset ja sosiaaliset puutteet. Syrjäytymisellä voidaan tarkoittaa osattomuutta yleisellä tasolla. Syrjäytynyt ihminen ei ole osallinen yhteiskunnassa, johon virallisesti kuitenkin kuuluu.

Osallisuuden tunnetta voidaan kuvata myös termillä voimaantuminen. Voimaantuminen on ihmisestä itsestään lähtevä sosiaalinen prosessi, jonka edellytyksenä on onnistunut vuorovaikutus toisiin ihmisiin. Voimaantumista edistää kokemus ryhmään kuulumisesta ja kyvystä vaikuttaa sen toimintaan sekä tunne siitä, että on arvostettu. (Fitzsimons 2011, 3; Rantala 2011, 145.)

Osallisuus on tärkeää kaikenikäisille ihmisille, mutta yhteiskunnan näkökulmasta erityisen tärkeänä voidaan nähdä lasten ja nuorten osallisuuden toteuttaminen. Lasten ja nuorten osallisuuden tukemisella on suuri merkitys niin yksilölle itselleen kuin koko yhteiskunnan toiminnalle ja sen tulevaisuudelle. Lasten ja nuorten osallisuus ei kuitenkaan toteudu ilman aikuisten aktiivista roolia. (Nurmi 2011, 6–7.)

4.2 Osallisuus nuorisotyössä

Osallisuuskasvatuksesta on muodostunut yksi nuorisotyön keskeisin lähtökohta. Nykyään nuorisotyötä tehdään laajasti eri ympäristöissä sekä julkisella että kolmannella sektorilla. Perinteisen nuorisotyön rinnalle on tullut eri tavoitteista syntyneitä projekteja ja hankkeita. Sosiaalisen median yleistymisen myötä myös nuorisotyö on saanut siitä uuden toimintaympäristön. Yhteistä nuorisotyön eri ympäristöille on nuorten osallisuuden arvostus. Vaikka osallisuuden arvo sinällään tunnustetaankin, vallitsee eri ympäristöissä epäselvyyttä siitä, miten osallisuutta tulisi nuorisotyössä toteuttaa. (Honkasalo, Kiilakoski & Kivijärvi 2011, 206–207; Horelli, Sotkasiira & Haikkola 2004, 135–137, 141–142.)

Kokonaisuudessaan nuorisotyöllä on keskeinen asema nuorten yhteiskunnallisen osallisuuden mahdollistajana. Yksi nuorisotyön tehtävistä on antaa nuorille aitoja vaikuttamisen kanavia. Monesti nuorisotyöllä pyritään paikkaamaan puutteita, joita nuoret kohtaavat yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Esimerkkinä voidaan yleisesti mainita kaupunkisuunnittelu, johon nuorten mahdollisuus osallistua on tyypillisesti varsin ohutta. Tästä johtuen nuoria tulisi osallistaa nuorten tilojen suunnitteluun, jotta he voisivat vaikuttaa edes johonkin kaupunkitilaan. (Honkasalo ym. 2011, 207; Yeung 2002, 76–77.)

Arvioitaessa Suomen evankelis-luterilaisissa seurakunnissa tehtävää nuorisotyötä ja sen osallistavuutta, voisi avainsanaksi nousta omatoimisuus. Perinteinen osa kirkon nuorisotyötä on tarjota nuorille mahdollisuus osallistua heille suunnatun toiminnan suunnitteluun. Tällaisia mahdollisuuksia voi tarjota muun muassa isokoulutus ja isosena toimiminen rippileireillä. Nuorten omatoimisuuteen päästään kuitenkin vain silloin, kun toiminta on jatkuvaa ja säännöllistä yhdessä tekemistä. (Yeung 2002, 81–82, 84.)

Osallistavan nuorisotyön tarkoituksena on tuottaa nuorelle kokemuksia vaikuttamisesta ja osoittaa lähiyhteisöjen olevan muutettavissa, kun siihen on haluja. Osallisuutta vahvistamalla voidaan vaikuttaa siihen, ettei nuori koe olevansa vain yhteiskunnan, kirkon tai jonkin muun yhteisön asiakas tai alamainen, vaan myös toimija ja vaikuttaja. (Honkasalo ym. 2011, 207–208; Nurmi 2011, 6.)

Horelli, Haikkola ja Sotkasiira (2008, 229–230) mainitsevat kolme isoa haastetta osallistavalle nuorisotyölle. Ensinnäkin nuorten osallistuminen ja sen järjestäminen vaatii laajaa yhteiskunnan tuntemista, sillä osallisuuden toteuttaminen tapahtuu usein yhteistyössä usean työalan yhteistyönä. Toiseksi osallisuuden tukeminen vaatii työntekijöiltä paljon menetelmällistä tietotaitoa. Työntekijän on osattava analysoida ja arvioida toimintaympäristöä, jotta esimerkiksi nuorten osallistuminen kaupunkisuunnitteluun osataisiin perustella. Kolmanneksi nuorten osallisuus edellyttää aikuisten osallistumista nuorisotyöhön ja nuorisopolitiikkaan. Haasteena on saada mukaan sekä nuorista välittäviä aikuisia että päätöksentekijöitä, jotka ovat valmiita valtavirtaistamaan nuorten näkökulmia esimerkiksi yhdyskuntasuunnitteluun.

4.3 Osallisuuden kirkko

Osallisuus ja yhteisöllisyys ovat keskeinen osa kirkon olemusta ja tehtävää. Olemukseltaan kirkko on aina hengellinen yhteisö, joka on avoin kaikille erilaisille ihmisille. Kirkossa osallisuus pyhään kolmiyhteiseen Jumalaan saa näkyvän ja yhteisöllisen muodon. Se merkitsee Jumalan luomistyön hyvän jakamista muiden kanssa, jotta kaikki tulisivat siitä osallisiksi. (Meidän kirkko – osallisuuden yhteisö 2007, 3.)

Raamatusta voidaan lukea, kuinka osallisuus ja yhteisöllisyys ovat olleet tunnusomaisia piirteitä kristityille yhteisöille historian alusta asti. Jo alkuaikojen kristityt tunnetaan siitä, että he huolehtivat toisistaan. (Ap. t. 2:42–47, 4:32–37.) Paavali on kuvannut seurakuntaa Kristuksen ruumiina, jossa jokaisella seurakuntalaisella on oma tärkeä roolinsa. Hänen mukaan jokaisen jäsenen mukanaolo tai puuttuminen vaikuttaa muun ruumiin eli seurakunnan toimintaan. (1. Kor. 12.)

Nuorten vaikuttamismahdollisuudet on todettu olevan vähäiset. Nuorille tarjotaan paljon toimintaa ja osallistumista, mutta vain vähän osallisuutta ja mahdollisuutta suunnitteluun ja päätöksentekoon. Konkreettisesti tämä näkyy nuorten vähäisinä määrinä kirkon päättävissä elimissä ja alhaisena äänestysaktiivisuutena kirkollisissa vaaleissa. Nuorten osattomuuden tunne johtaa helposti kirkosta vieraantumiseen ja jopa eroamiseen. (Karvonen & Liljendahl 2005, 312.)

Vuonna 2004 Kirkon Nuorisopäivien yhteydessä järjestettiin nuorten tulevaisuusseminaari Kirkko 2015. Seminaarin tarkoituksena oli antaa seurakuntien täysivaltaisille eli konfirmoiduille, mutta vielä varsinaista valtaa vaille oleville alle 18-vuotiaille mahdollisuus ilmaista omat toiveensa tulevaisuuden kirkosta, jossa he haluaisivat olla aktiivisina toimijoina. Seminaariin kokoontui 230 nuorta Suomen eri seurakuntien lähettämänä. Nuorten keskustelusta nousi esille tahto päästä enemmän vaikuttamaan seurakuntien toiminnan suunnitteluun toteutukseen ja päätöksentekoon. Nuoret ehdottivat muun muassa äänestysikärajan laskemista kirkollisissa vaaleissa 18 ikävuodesta 16 ikävuoteen. (Karvonen & Liljendahl 2005, 311, 317, 321–322.) Ehdotus päättyi myöhemmin eduskunnan täysistunnon hyväksymäksi vuonna 2008 (Eduskunta 2008).

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategia vuoteen 2015, *Meidän kirkko – osallisuuden yhteisö*, korostaa nimensä mukaisesti osallisuuden ja yhteisöllisyyden merkitystä seurakuntaelämässä. Strategisten linjausten mukaan kirkon on luovuttava työntekijälähtöisestä ajattelutavasta, jotta seurakuntalaisille voidaan paremmin luoda mielekkäitä toimintamahdollisuuksia. Seurakuntalaisten osallisuutta tulee parantaa vahvistamalla vapaaehtoisten mahdollisuuksia kantaa vastuuta seurakunnan toiminnassa. Strategian mukaan erityisesti nuorten ja nuorten aikuisten jäsenyyteen tulee kiinnittää huomiota. (Meidän kirkko – osallisuuden yhteisö 2007, 37, 40–44.)

Kirkko on olemukseltaan sekä hengellinen ja inhimillinen. Sillä on sekä paikalliset ilmenemismuotonsa että maailmanlaaja ulottuvuus. Kirkon inhimillinen ja paikallinen ilmenemismuoto on yhteisö, jonka välityksellä Jumala toimii. Osallisuuden yhteisönä oleminen vaatii seurakunnilta jatkuvaa suunnittelua ja toiminnan arviointia, jotta pelastuksen sanoma tulisi kuulluksi ja lähimmäisen hyvä toteutuisi. Kirkon tulee kehittää työtään niin, että mahdollisimman moni voisi löytää uskon merkityksen ja oman paikkansa seurakunnan toiminnassa elämäntilanteensa mukaisesti. (Meidän kirkko – osallisuuden yhteisö 2007, 3–4.)

5 TYÖN TAVOITTEET

Opinnäytetyöni tavoitteena on:

- Tutkia appareiden kokemuksia ja mielipiteitä apparitoiminnasta
- Esitellä tutkimustulokset apparitoiminnasta vastaaville työntekijöille ja pohtia heidän kanssa aineistosta nousevia haasteita ja mahdollisuuksia
- Luoda Vantaankosken seurakunnan apparitoimintaan perehdyttävä työntekijän käsikirja
- Tuoda oma panos Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa orastavaan kysymykseen: millaista toimintaa tarjota aikuistuvalla seurakuntanuorelle?
- Oma ammatillinen kasvu.

Opinnäytetyöni ensimmäisenä tavoitteena tutkia Vantaankosken seurakunnan appareiden kokemuksia ja mielipiteitä seurakunnan apparitoiminnasta. Tarkoituksena on järjestää kaksi erillistä ryhmähaastattelua: ensimmäinen seurakunnan nykyisille ja toinen vanhoille appareille. Jatkotavoitteena on esitellä ryhmähaastatteluista kertynyt aineisto toiminnasta vastaaville työntekijöille ja pohtia heidän kanssa aineistosta nousevia haasteita ja mahdollisuuksia. Tarkoitukseni on tukea apparitoiminnan kehittämistyötä.

Opinnäytetyöni tutkimusosio on suunniteltu osaksi työntekijän käsikirjaa, jonka luominen on toinen opinnäytetyöni keskeisistä tavoitteista. Käsikirjan tarkoitus on tukea Vantaankosken seurakunnan apparitoiminnan jatkuvuutta työntekijöiden vaihtuessa. Seurakunnan apparitoiminnasta ei ole aikaisempaa kirjallista dokumentointia, jonka vuoksi uusien työntekijöiden perehdyttäminen on ollut henkilökohtaisten tiedonantojen varassa.

Opinnäytetyöni laajempaan tavoitteena on tuoda oma panokseni kysymykseen siitä, millaista toimintaa tarjota aikuistuvalla seurakuntanuorelle. Aihe on minusta kiinnostava, sillä muistan itse kaivanneeni jonkinlaista täysi-ikäisille nuorille tai nuorille aikuisille organisoitua toimintaa, kun aikoinaan irtauduin kotiseurakuntani isostoiminnasta. Opinnäytetyön teolta odotan myös ammatillista kasvua.

6 TYÖELÄMÄTAHO JA YHTEISTYÖ

6.1 Vantaankosken seurakunnan nuorisotyö

Vantaankosken seurakunta on yksi Vantaan seitsemästä evankelis-luterilaisesta seurakunnasta ja se toimii osana Vantaan seurakuntayhtymää. Seurakuntaan kuuluu noin 30 000 jäsentä. Kooltaan suuri Vantaankosken seurakunta on jaettu kahteen vastuualueetiimiin: Myyrmäen, Martinlaakson ja Kaivokselan aluetiimin toimialueena on Kehä III:n eteläpuoli seurakunnan alueesta, kun taas Kivistön ja Seutulan toimialueena on Kehä III:n pohjoispuoli. Vantaankosken seurakunnan alueella on useita kirkkoja ja seurakuntatiloja, joista Myyrmäen kirkko on seurakunnan päärakennus. (Vantaan seurakunnat i.a.)

Vantaankosken seurakunnassa on monenlaista toimintaa kaikenikäisille nuorille. Seurakunnan nuorisotyössä työskentelee kaksi pappia ja viisi nuorisotyönohjaajaa. Keskeinen osa rippikoulun jälkeistä nuorten toimintaa on kaksivuotinen isoskoulutus, jossa harjoitellaan vuorovaikutus- ja ihmissuhdetaitoja, perehdytään hartauden suunnitteluun ja pitämiseen sekä pienryhmän ja leikin ohjaamiseen. Isoskoulutus-tapaamisia on joka toinen keskiviikko, parittomina viikkoina. Parillisten viikkojen keskiviikkoina taas on isosteniltoja, joiden toiminnalliseen ohjelmaan kuuluu leikit ja yhteislaulu. Isosteniltojen päätteeksi pidetään myös nuorten iltakirkko. Viikkotoiminnan lisäksi isoskoulutukseen liittyy isosten viikonloppuleirit.

Isostoiminnan ohessa seurakunnan nuorten viikkotoimintaan kuuluu nuorten olotilakahvila Olka. Sekä Olka että suurin osa muustakin nuorten toiminnasta tapahtuu Manalassa eli Myyrmäen kirkon nuorisotilassa. Isostoiminnan ja Olkan lisäksi muita seurakunnan nuorisotyönmuotoja ovat kouluysteistyö, erityisnuorisotyö ja yhteistyö alueen partiolippukuntien kanssa. (Vantaan seurakunnat i.a.)

6.2 Apparitoiminta

Vantaankosken seurakunnassa nuorisotyö toteuttaa isostoiminnan jatkeena apparitoimintaa. Apparitoimintaan voi osallistua kahden isosvuoden jälkeen ja appariksi rippileirille voi päästä, kun on täyttänyt 18 vuotta. Apparitoiminnan juuret Vantaankosken seurakunnassa yltävät 1980-luvulle, mutta nykyiseen muotoonsa se on kehittynyt vasta 2000-luvun aikana. Apparitoiminnasta vastaavien työntekijöiden mukaan toiminta on edelleen mukautumisvaiheessa. (Vesa Laukkarinen, henkilökohtainen tiedonanto 16.4.2015.)

Appareiden tärkeimmäksi tehtäväksi nähdään osallistuminen rippikoululeireihin, joissa heidän keskeisin rooli on toimia isosten ryhmänohjaajana (Martiina Lahti, henkilökohtainen tiedonanto 16.4.2015). Rippikoululeirien lisäksi apparitoimintaan kuuluu apparien syys- ja kevätleirit sekä isosteniltojen vetäminen. Yksityiskohtaisempaa tietoa Vantaankosken seurakunnan apparitoiminnasta löytyy tämän opinnäytetyön produktiona syntyneestä työntekijän käsikirjasta (LIITE 3).

7 TYÖN LÄHTÖKOHDAT JA PROSESSIN ETENEMINEN

7.1 Aikaisemmat tutkimus- ja kehittämistyöt

Apuohjaajatoiminnasta ja muista isosten jatkotehtävistä on isostoimintaan verrattuna vaikea löytää aikaisempia tutkimustuloksia ja muuta tuotettua materiaalia. Tämä johtuu muun muassa siitä, että apuohjaajatoiminnan eri muotoja toteutetaan vain joka toisessa seurakunnassa (Porkka 2004, 108). Lisäksi monessa seurakunnassa apuohjaajatoiminta on sisällytetty isostoimintaan, jolloin käytettävät materiaalit ovat molemmille ryhmille yhteiset.

Laajasti koko Suomen evankelis-luterilaisen kirkon apuohjaajatoiminnasta löytyy vain vähän tutkimustietoa. Ainoa löytämäni lähde oli Porkan (2004) tutkimus Suomen evankelisluterilaisen kirkon isostoiminnasta 2000-luvulla, joka lyhyesti sivuaa 18 vuotta täyttäneiden isosten yleisimpiä tehtäviä. Porkan tutkimustietoa olen esitellyt opinnäytetyöni teoreettisessa viitekehyksessä (kts. 2.4 Apuohjaajat).

Seurakuntakohtaisesti isosten eri jatkotehtäviin on aikaisemmin tehty joitakin opinnäytetöitä. Lähimpänä omaa aihettani ovat Anni Laurilan (2001) opinnäytetyö *Isosesta ohjaajaksi – Materiaali Keravan seurakunnan isännille ja emännille* ja Juho Suihkosen (2014) opinnäytetyö *Linkki-koulutus – Isosten ohjaaja- & yövahtikoulutus Lapuan Tuomiokirkkoseurakunnalle*. Molemmat työt ovat lähtökohdiltaan yksittäisten seurakuntien tarpeeseen tuotettuja produktioita, jotka eivät sisällöltään vastanneet Vantaankosken seurakunnan tarvetta. Yleisesti eri seurakuntien apuohjaajien toimenkuviin kuuluu keskenään erilaisia asioita. Tästä johtuen apuohjaajia käsittelevät opinnäytetyöt on lähtökohdiltaan vaihtelevia.

7.2 Opinnäytetyöprosessin kuvaus

Opinnäytetyöprosessini alkoi keväällä 2013. Suoritin silloin opintoihini sisältyvän seurakunnan nuorisotyönharjoittelun Vantaankosken seurakunnassa. Harjoitteluni aikana osallistuin kevään appareiden kevätleirille, jonka kautta sain ensimmäistä kertaa tutus-

tua seurakunnan apparitoimintaan. Pidin työmuotoa erittäin mielenkiintoisena. Harjoitteluni loppupuolella keskustelin harjoittelunohjaajani nuorisotyönohjaaja Emma Himanen kanssa siitä, että tekisin opinnäytetyöni Vantaankosken seurakunnan nuorisotyölle. Ajatuksena oli, että voisin tuottaa jonkinlaista materiaalia apparitoiminnan tueksi.

Syksyllä 2013 osallistuin apparien syysleirille, tällä kertaa osana opintojeni leiriharjoittelua. Toisen osan leiriharjoittelustani tein edeltävänä kesänä. Osallistuin silloin Vantaankosken seurakunnan rippileirille. Himanen toimi myös leiriharjoitteluideni ohjaajana. Jatkoimme keskustelua opinnäytetyöni aiheesta, ja syksyllä 2013 esittelin opinnäyteideani koulussa. Tällöin ajatukseni oli tuottaa materiaalipaketti Vantaankosken seurakunnan apparikoulutusta varten.

Pian opinnäyteidean esittelyn jälkeen alkoi kansainvälinen harjoitteluni ulkomailla. Opinnäyteprosessini jäi ulkomaan harjoittelun alkaessa tauolle, joka jatkui seuraavalle kevätlukukaudelle saakka. Keväällä 2014 esittelin viimein opinnäytetyöni suunnitelman. Tähän mennessä olin päässyt siihen ajatukseen, että haluan tuotekehittelyni kohdistuvan Vantaankosken seurakunnan apparitoimintaan, enkä vain apparien koulutukseen. Lisäksi olin asettanut yhdeksi työni tavoitteeksi apparitoiminnan kehittämisideoiden tutkimisen. En kuitenkaan ollut vielä tarkemmin päättänyt, että mitä tarkalleen aion tutkia saati millä menetelmällä.

Pian suunnitelman esittämisen jälkeen opinnäytetyöprosessini jäi taas tauolle, kun kuulin kahden työlleni keskeisimmän yhteistyöntekijän jäävän pois työtehtävistään kesän 2014 jälkeen. Toinen heistä oli nuorisotyönohjaaja Himanen, jonka oli tarkoitus toimia opinnäytteeni työelämäohjaajana. Himanen ja hänen entisen työtoverinsa tilalle tuli uudet työntekijät syksyllä 2014, joiden kanssa sovin jatkavani opinnäytetyöprosessiani siitä, mihin se edellisellä keväänä jäi. Toinen uusista työntekijöistä, nuorisotyönohjaaja Martiina Lahti, ryhtyi työelämäohjaajakseni.

Opinnäytetyöni tarkoitus muuttui hieman työyhteisön muutosten myötä. Alun perin tarkoitukseni oli luoda Vantaankosken seurakunnan nuorisotyölle materiaalia, jonka avulla seurakunnassa kehittynyt apparitoiminta voisi sujuvasti jatkua mahdollisista työntekijöiden vaihtumisesta huolimatta. Ajatuksena oli siis tuottaa materiaali, joka olisi ollut uusien työntekijöiden tukena jo viime kevään kaltaisessa tilanteessa.

Edellisten tapahtumien myötä työni tavoitteet selkiytyivät. Tekeillä olevasta opinnäytetyöstäni hahmottui Vantaankosken seurakunnan apparitoimintaan perehdyttävä käsikirja, jonka tarkoitus on olla uusien työntekijöiden tuki apparitoiminnan jatkamisessa. Myös työn tutkimusosio selkiytyi. Päätin seurakunnan nuorisotyöntiimin kanssa, että tutkin nuorten kokemuksia ja mielipiteitä seurakunnan apparitoiminnasta. Kerätyn tutkimusaineiston pohjalta tulitaisiin työntekijöiden kanssa pohtimaan apparitoiminnan kehittämiseen liittyviä haasteita ja mahdollisuuksia. Tutkimusmenetelmäksi valitsin täsmäryhmähaastattelun. Päätin myös haastattelevani kahta eri ryhmää: seurakunnan nykyiset apparit ja vanhat apparit.

Opinnäytteeni kirjoittaminen jatkui keväällä 2015 ja esittelin työn osan huhtikuussa. Ennen käsikirjan työstämistä ja apparien ryhmähaastatteluja pyrin kirjoittamaan valmiiksi opinnäytteen teoreettisen viitekehyksen. Teoria- ja tutkimustiedon löytäminen oli pääasiassa helppoa. Haastavinta oli määrittellä appari-ikäryhmän kehitystehtäviä sekä asemaa yhteiskunnassa ja kirkossa. Haastavuus johtui siitä, että eri asiayhteyksissä appari-ikäiset voidaan määrittellä nuoriksi, aikuisiksi, vanhoiksi nuoriksi tai nuoriksi aikuisiksi. Ikäryhmän määrittämisen lisäksi koin haastavaksi myös osallisuuden perehtymisen, sillä osallisuudella voidaan suomenkielessä tarkoittaa montaa eri asiaa. Mielestäni onnistuin kuitenkin saamaan kattavan kuvan käsittelemäni teorian aihealueista. Tämän mahdollisti monipuolinen kirjallisuuteen ja muihin tietolähteisiin tutustuminen.

Työnsan esittämisen jälkeen jatkoin huolellisemmin opinnäytetyöni tutkimusosion suunnittelua. Olin saanut työtäni ohjaavilta opettajilta idean tutustua BIKVA-malliin, jonka huomaisinkin soveltuvan erinomaisesti työni tavoitteisiin. Päätinkin soveltaa BIKVA-mallia ja esitellä appareilta kerätyt tutkimusaineistot työntekijöiden omassa ryhmähaastattelussa.

Appareiden ryhmähaastattelut toteutuivat huhtikuun puolessa välissä, ja viikko myöhemmin toteutui apparitoiminnasta vastaavien työntekijöiden ryhmähaastattelu. Ryhmähaastattelut sujuivat todella hyvin. Sain käsiteltyä ensimmäisten haastattelujen aineiston onnistuneesti ennen työntekijöiden tapaamista. Työntekijöiden ryhmähaastattelu sujui odotusten mukaisesti ja sen tavoitteisiin päästiin.

Huhtikuun aikana kirjoitin myös opinnäytetyöni produktiona syntyneen käsikirjan. Käsikirjan työstäminen tapahtui tiiviissä vuorovaikutuksessa Vantaankosken seurakunnan nuorisotyöntiimin ja etenkin työelämäohjaajani Lahden kanssa. Jätin opinnäytetyöni esitarkastukseen 30.4.2015. Esitarkastusta seurasi työn julkistaminen seminaarissa, jossa sain vielä viimeiset palautteet työstäni ennen lopullista jättöä, joka tapahtui 29.5.2015.

7.3 Käsikirjan sisältö ja aineiston kerääminen

Opinnäytetyöni tuotteen, Apparitoiminta Vantaankosken seurakunnassa - työntekijän käsikirja, sisältö on kolmiosainen. Ensimmäisessä osassa tarkastellaan kirkon apuohjaajien yleisimpiä rooleja sekä apparitoiminnan lähtökohtia Vantaankosken seurakunnassa. Toisessa osassa esittelen työni tutkimusosion ryhmähaastatteluiden tuloksia. Kolmannessa osassa käyn taas läpi seurakunnan apparitoiminnan vakiintuneita toimintamalleja ja tutkimustuloksista nousseita toiminnan kehittämisideoita.

Osa käsikirjan tarkoitusta on tukea uutta työntekijää apparitoimintaan perehtymisessä. Käsikirjaa voikin kuvailla työmuodon perehdytyskansioksi. Käsikirjan toinen osa sisältää opinnäytetyöni ryhmähaastatteluiden tulokset, joiden tarkoitus on tukea työntekijöitä apparitoiminnan kehittämisessä. Kehittämistyötä tukevat myös käsikirjan kolmannessa osassa esitetyt kehittämisideat.

Käsikirjan ensimmäiseen osaan on käytetty Jouko Porkan (2004, 108–110) tutkimustietoa appareista Suomen seurakunnissa. Muuten käsikirjan ensimmäinen ja kolmas osa koostuvat Vantaankosken seurakunnan työntekijöiden tiedonannoista, apparitoiminnan aikaisemmista dokumenteista ja omasta pohjatiedostani, joka on kertynyt kuluneen kahden vuoden aikana, kun olen osallistunut seurakunnan apparitoimintaan. Käsikirjan toinen osa koostuu edellä kuvatusta tutkimusaineistosta.

8 TUTKIMUSOSIO

8.1 Tutkimusmenetelmät

Suunnittelin jo tutkimusidean saatuaani, että aion kerätä tutkimustietoa appareilta ryhmähaastattelun keinoin. Ennen tiedonkeruuta tutustuin huolellisesti eri tutkimusmenetelmiin, mistä olikin huomatta apu tutkimuksen suunnittelussa ja toteutuksessa. Ensimmäiset visioni tutkimuksen toteutuksesta muuttuivatkin teorian tietoon tutustumisen myötä. Seuraavissa alaluvuissa esittelen hyödyntämiäni tutkimusmenetelmiä.

8.1.1 Laadullinen tutkimus

Laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen kohderyhmänä on yleensä pienehkö ja harkitusti valittu kohderyhmä. Tutkimuksen kohdetta pyritään analysoimaan mahdollisimman perusteellisesti, jolloin aineistossa ei korostu määrä vaan sen laatu. Laadullisella tutkimuksella pyritään syventämään käsitystä tutkivasta ilmiöstä. Ihmisiä tutkiessa voidaan puhua pyrkimyksestä tavoittaa tutkittavien oma näkökulma. Tässä tutkimuksessa on haluttu syventää käsitystä siitä, millaista on olla appari Vantaankosken seurakunnassa. (Eskola & Suoranta 1998, 13–18.)

Laadulliselle tutkimukselle on ominaista aineistolähtöinen analyysi ja hypoteesittomuus. Tällaisessa tutkimuksessa pyritään etenemään mahdollisimman vähin ennakkoolettamuksin tutkimuskohteesta ja tutkimustuloksista. Tutkijan havainnointi on aina latautunut aikaisemmilla kokemuksilla. Omat ennakko-oletukset onkin hyvä tunnistaa, jotta ne eivät rajaisi tutkimuksellisia toimenpiteitä. (Eskola & Suoranta 1998, 19–20.)

Laadullisissa analyysissä tutkimuksen aineistosta pyritään nostamaa yleiskäsityksiä ja päätelmiä. Toisin kuin tilastolliset tutkimukset, laadullisten tutkimusten pohjalta ei kuitenkaan ole tarkoitus tehdä empiirisesti yleistäviä päätelmiä. Laadullisen analyysin yleistäviä ei tehdä suoraan aineistosta vaan siitä tehdyistä tulkinnoista. Tästä johtuen yleistettävyyden kriteerinä on järkevä aineiston kokoaminen. Tämän vuoksi olisi suota-

vaa, että haastateltavilla olisi suhteellisen samankaltainen kokemusmaailma tutkittavasta ilmiöstä. (Eskola & Suoranta 1998, 65–66.)

Eskolan ja Suorannan (1998, 81–82) mukaan empiiristä tutkimusta ja erityisesti kvantitatiivista tutkimusta on helppo tehdä ilman teoriaakin. Kvalitatiivinen tutkimus taas tarvitsee teoriaa kvantitatiivista enemmän. Ensinnäkin tutkija tarvitsee taustateoriaa, jota vasten voi tarkastella tutkimusaineistoa. Toiseksi tutkija tarvitsee tulkintateoriaa, joka ohjaa valintoja ja sitä mitä hän aineistosta etsii.

8.1.2 Täsmäryhmähaastattelu

Haastattelu on hyvin joustava tiedonkeruumenetelmä, joka soveltuu moneen erilaiseen tutkimustarkoitukseen. Haastattelussa ollaan suorassa kielellisessä vuorovaikutuksessa tutkittavan kanssa, minkä vuoksi tiedonhankintaa on mahdollista ohjailta itse tilanteessa. Haastattelulla on monia eri käytännön toteutustapoja. Tässä tutkimuksessa on käytetty ryhmähaastattelua. (Hirsjärvi & Hurme 2009, 34, 61.)

Hirsjärven ja Hurmeen (2009, 61) mukaan ryhmähaastattelua voidaan pitää keskusteluna, jossa osanottajat kommentoivat asioita melko spontaanisti, tekevät huomioita ja tuottavat monipuolista tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Ryhmähaastattelussa haastattelijä voi puhua usealla haastateltavalle samaan aikaan tai ja välillä suunnata kysymyksiä myös yksittäisille osallistujille. Tavallisesti haastattelijan tehtävänä on keskustelun aikaansaaminen ja sen ohjaaminen, eikä niinkään ryhmän ”haastattelemineen”.

Ryhmähaastattelulla on erilaisia vahvuuksia verrattuna yksilöhaastatteluun. Ennen kaikkea se on tehokas tapa kerätä tietoa samanaikaisesti usealta haastateltavalta. Tämä säästää sekä haastattelijan aikaa että usein myös rahaa. Ryhmähaastattelussa osallistujat voivat syventää ja selkeyttää toistensa näkökulmia, mistä johtuen kysymyksiin vastaaminen voi olla rikkaampaa kuin yksilöhaastattelussa (Hirsjärvi & Hurme 2009, 61, 63; Valtonen 2005, 224, 228–230.)

Ryhmähaastattelulla on myös heikkouksia. Joissakin tutkimusryhmissä on yleistä vastahakoisuus ryhmähaastatteluihin osallistumiselle. Hyvin onnistuneen ryhmähaastattelun

edellytyksenä on myös toimiva ryhmädynamiikka. Erityisen ongelmallista on se, jos yksi tai kaksi osallistujaa dominoi muuta ryhmää. Tällöin tilannetta voi helpottaa, jos haastattelija erikseen pyytää kommentteja muilta osallistujilta (Hirsjärvi & Hurme 2009, 63.)

Yksi paljon käytetty ryhmähaastattelun muoto on *focus group interview*, jonka Hirsjärvi ja Hurme (2009, 62) ovat suomentaneet *täsmäryhmähaastatteluksi*. Heidän mukaan täsmäryhmähaastattelua voidaan määrittää seuraavien piirteiden nojalla:

- 1) Ryhmä koostuu muutamasta ihmisestä (tavallisesi 6–8).
- 2) Keskusteluun kutsutaan tarkasti valitut jäsenet, jotka usein ovat oman alansa asiantuntijoita, joiden mielipiteillä ja ajatuksilla on vaikutusta tarkasteltavaan ilmiöön.
- 3) Ryhmällä on tarkkaan määritelty tavoite, joka on ilmoitettu myös ryhmän jäsenille.
- 4) Haastattelija toimii ryhmän puheenjohtajana, joka selvittää ryhmäistunnon tarkoituksen ja ohjaa ryhmän keskustelua suunnittelemiinsa teemoihin. Haastattelija ei sekaannu keskustelun kulkuun, mutta hän voi helpottaa ideoiden vaihtoa täsmentävillä kysymyksillä. Usein suositellaan, että haastattelija tulisi täsmäryhmän organisaation ulkopuolelta.
- 5) Ryhmän istunnot pyritään saamaan mukaviksi ja rentouttaviksi. Istunto kestää yleensä noin 45–60 minuuttia. Apuna voidaan käyttää nauhoitus- ja videolaitteita.

Täsmäryhmiä käytetään tavallisimmin kuluttajaryhmän tarpeiden ja asenteiden tutkimiseen sekä uusien palveluiden kehittämiseen (Hirsjärvi & Hurme 2009, 62). Täsmäryhmähaastattelu sopii siis hyvin tutkimusosioni tiedonkeruumenetelmäksi.

8.1.3 BIKVA-malli

BIKVA on tanskalaisen Hanne Krogstrupin kehittämä palvelujen arviointimalli, jonka nimi tulee tanskan kielen sanoista "Brugerinddragelse I KVALitetsvurdering" eli "asiakkaiden osallisuus laadunvarmistajana". Menetelmän keskeisenä ajatuksena on ottaa asi-

akkaat mukaan palvelujen arviointiin. Asiakkaita osallistamalla pyritään tuomaan näkyviin ongelmia ja ideoita, jotka muuten jäävät kuulematta tai joita ei pidetä kovinkaan merkityksellisinä. BIKVA-mallia on käytetty sosiaalityön monilla eri alueilla niin Pohjoismaissa että niiden ulkopuolella. (Krogstrup 2004, 7.)

BIKVA-mallissa tiedonkeruu on kvalitatiivista ja se tapahtuu yleensä ryhmähaastattelujen avulla. Krogstrupin (2004, 10–11) mukaan ryhmähaastattelun käyttö perustuu pääasiassa kokemuksiin yksilöhaastatteluista sosiaalipsykiatrian alueella mallin kehittämisen yhteydessä. Kokemusten mukaan yksilöhaastatteluista saatu palaute oli usein hyvin tunnepitoista omien tunteiden selvittelyä, eikä haastattelun tavoitteiden mukaista palvelujen arviointia. Yksilöhaastattelujen asiakkaat olivat usein myös epävarmoja siitä, pysyisivätkö he nimettöminä, minkä vuoksi heidän palaute oli silmiinpistävän myönteistä. Ryhmähaastatteluissa keskustelun painopiste ei ollut yhtä tunnepitoisissa ja yksilöllisissä asioissa. Ryhmäkeskusteluissa tunnuttiin myös luottavan paremmin omien mielipiteiden nimettömyyteen. Kokemusten mukaan ryhmässä käyty keskustelu innosti vivahteikkaampaan palautteeseen kuin yksilöhaastattelussa.

BIKVA-mallissa on neljä vaihetta, joista ensimmäinen on asiakkaiden ryhmähaastattelu. Ryhmähaastattelun tuloksena saadaan tietoa asiakkaiden kokemuksista heihin kohdistuvasta palvelusta. Toinen vaihe on kenttätöntekijöiden ryhmähaastattelu, jossa esitellään asiakkaiden antama palaute. Tavoitteena on, että työntekijät saisivat pohtia omaa toimintaansa annetun palautteen pohjalta. Kolmantena vaiheena asiakkaiden ja kenttätöntekijöiden haastatteluista saatu palaute esitetään hallintojohdolle ja tarkoituksena on pohtia molemmista ryhmähaastatteluista saatuja palautteita. Neljäntenä vaiheena kaikki edelliset ryhmähaastattelut ja palautteet esitetään vielä poliittisille päättäjille. Ryhmähaastatteluiden tarkoituksena on käynnistää arviointi- ja oppimisprosessi organisaation eri tasoilla. Mallin avulla koko organisaatiossa saavutetaan parempi ymmärrys asiakkaiden kokemuksista ja heihin kohdistuvasta työstä ja päätöksenteosta. (Krogstrup 2004, 15–23.)

Tämän työn tutkimusosiossa olen soveltanut BIKVA-mallin kahta ensimmäistä vaihetta. Kahden ensimmäisen vaiheen tuloksia on tarkoitus esitellä myöhemmin eteenpäin Vantaankosken seurakunnassa. Opinnäytetyössäni keskityn apparien palautteen keräämiseen ja tiedon saattamiseen apparitoiminnasta vastaaville työntekijöille.

8.2 Ryhmähaastattelujen tulokset

Opinnäytetyöni tutkimusosioon kuului kolme eri ryhmähaastattelua. Ensimmäisenä vaiheena oli appareiden ryhmähaastattelut. Haastatteluja varten valikoitui kaksi eri ryhmää: seurakunnan nykyiset apparit ja entiset, jo toiminnan ulkopuolelle jääneet apparit. Molemmissa haastatteluissa käytettiin Hirsjärven ja Hurmeen (2009, 62) esittämää täsmäryhmähaastattelun mallia.

Toisena vaiheena oli työntekijöiden ryhmähaastattelu. Työntekijöille en enää esittänyt avoimia kysymyksiä vaan kahden ensimmäisen haastattelun tuloksia. Esittelin appareiden ajatuksia teemoittain, mikä ohjasi työntekijöiden käymää keskustelua. Tämän viimeisen ryhmähaastattelun tavoitteena oli saattaa työntekijöiden tietoon appareiden kokemuksi ja mielipiteitä seurakunnan apparitoiminnasta ja käydä keskustelua niistä nousvista haasteista ja mahdollisuuksista.

Ryhmähaastattelutilanteet kestivät yhdestä tunnista reiluun puoleentoista tuntiin, ja kustakin kertyi varsin laaja aineisto. Kaikki kolme ryhmähaastattelua äänitettiin. Äänitalenteiden pohjalta olen kirjannut seuraavat alaluvut, joissa esittelen kysymysaiheittain ryhmähaastatteluiden keskeisimmät tulokset.

Tekstiin sisältyy useita sitaatteja, jotka ovat suoria lainauksia haastattelutilanteista. Esittämäni sitaatit edustavat keskeisimpiä ajatuksia, joita kussakin ryhmähaastattelussa nousi esiin. Näiden suorien haastatteluotteiden tarkoitus on myös rikastuttaa tutkimusselostetta ja auttaa lukijaa hahmottamaan ryhmähaastatteluiden kulkua (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2009, 233). Kaikki haastateltujen sitaatit on esitetty nimimerkein. Sitaattien esittäjiä kuvaavat kirjainlyhenteet tarkoittavat seuraavia henkilöitä:

- UA → Uusi Appari
- VA → Vanha Appari
- Työ → Työntekijä
- J → Jussi (Minä)

8.2.1 Uusien appareiden ryhmähaastattelu

Uusien appareiden ryhmähaastattelu toteutui huhtikuussa 2015. Tapahtumapaikkana toimi Myyrmäen kirkon nuorisotila eli Manala. Haastatteluun saapui paikalle kuusi (6) apparia, joista kukin oli ensimmäisen vuoden appari. Kellään ei siis vielä ollut omakohtaista kokemusta apparina rippileirillä. Jokainen oli kuitenkin osallistunut muuhun seurakunnan apparitoimintaan ja hakenut tulevan kesän rippileireille. Ryhmähaastattelun kesto oli noin yksi tunti.

Ryhmähaastattelu oli tunnelmaltaan energinen. Apparit olivat selvästi innostuneita heidän mielipiteidensä kuulemisesta ja kukin heistä oli keskustelussa aktiivinen. Haastattelu eteni hyvin vaivattomasti ja kysymyksiä pohdittiin appareiden välisenä keskusteluna. Minun tehtäväkseni jäi keskustelun ajoittainen ohjaaminen. Haastattelun tueksi olin laatinut itseäni varten kyselylomakkeen (LIITE 1).

Esittämäni kysymykset nousivat opinnäytetyöni teoreettisesta viitekehyksestä. Porkan (2004, 110) mukaan apuohjaajan rooli koetaan monissa seurakunnissa mielekkääksi ja toimivaksi jatkotehtäväksi kokeneille isosille. Uusien appareiden ryhmähaastattelulla pyrin selvittämään mm. appareiden kokemuksia siitä, miten apparin rooli edistää isotoiminnan jatkuvuutta Vantaankosken seurakunnassa. Toinen keskeinen tema tässä ryhmähaastattelussa oli osallisuus. Bardy (2009, 117) kuvaa osallisuuden toteutumisen olevan tärkeä osa nuoren identiteetin rakentumista. Karvosen ja Liljendahlin (2005, 312) mukaan kirkko ei ole kunnolla onnistunut ottamaan nuoria mukaan toiminnan suunnitteluun ja päätöksentekoon. Ryhmähaastattelulla halusin selvittää, miten apparit kokevat osallisuuden toteutuvan heitä koskevassa apparitoiminnassa, ja edistääkö toiminta heidän osallisuuden tunnettaan myös muussa seurakunnassa.

Syyt toimintaan osallistumiselle

Ryhmähaastattelu alkoi kysymyksellä: ”Mikä on motivoinut sinua osallistumaan apparitoimintaan?”

UA1: Kaverit nyt yks ja sit et saa vähä jotai mitä kirjottaa CV:hen, koska onhan apuohjaaja kuitenkin isompi nimi kuin isonen.

UA2: Kaveriporukka. Me alotettiin isosena täl porukalla ja ku on niinku tottunu käymää tääl kirkol, nii tuntu luonnolliselt jatkaa.

UA3: Mulle tää on ollu sillee luonnollinen jatkumo sillai et, ei oo tehny mieli lopettaa isosten hommiin niin sit on sattunu menee apparin hommiin mukaan.

Kaikki apparit kertoivat osallistuneensa apparitoimintaan ennen kaikkea kavereiden vuoksi. Moni isostoiminnassa mukana ollut kaveri on jatkanut tai päättänyt jatkaa seurakunnan nuorten toiminnassa apparina, mikä on motivoinut myös itseään osallistumaan. Apparit olivat myös yhtä mieltä siitä, että apparitoiminta on muutenkin luonnollinen jatkumo isostoiminnalle. Heidän mukaansa apparin tehtävät tuovat sopivasti vaihtelua isostoimintaan, joka itsessään on ollut heille mieleistä toimintaan. Yksi appareista mainitsi osallistumisensa syyksi edellisten lisäksi sen, että voi työhakemuksissa ja ansioluettelossa mainita toimineensa apuohjaajan vastuutehtävissä.

Kokemuksia apparin tehtävistä ja roolista

Toiseksi kyselin appareilta, millaisina he kokevat apparien tehtävät ja roolin. Entisinä isosina he olivat kokeneet apparin tärkeäksi avuksi, tueksi ja turvaksi rippileireillä. Etenkin niillä rippileireillä, joiden isostiimi koostui pääasiassa ensimmäisen vuoden isosista, apparin rooli on koettu tärkeäksi.

UA4: Mun mielestä appari on siellä leirillä niinku eniten isosia varten sil-lain että isosilla on joku jolle valittaa, ja tota noin...

UA2: Niin ja pyytää apuu jos ne on uusii.

UA4: Nimenomaan. Ja olla se niinku tavallaan, linkki niinku ohjaajien ja isosten välillä.

UA2: Ja sen takii on mun mielestä tosi tärkeetä, että kaikki apparit on ollu isosii joskus. Koska jos alottais suoraan apparitoiminnasta niin eihän se oikee onnistu koska pitäs pystyy auttaa niitä isosia niiden hommissa, niin jos sä et tiää et mitä isosen pitää tedä.

Apparit jakoivat myös kokemuksen siitä, että appari rippileirillä madaltaa isosten kynnystä puhua huolenaiheista ja muista asioista ohjaajatiimille. Heidän mukaan apparia on monesti helpompia lähestyä kuin varsinaisia työntekijöitä.

Apparien mukaan heidän tehtävänsä rippileireillä ja nuortentoiminnassa tuntuvat sopivilta. Nuorten viikkotoiminnassa muutama isosteniltaa vuodessa ei ole liian raskas vastuu, vaikka on paljon koulu- ja harrastuskiireitä. Joissakin tilanteissa apparit voisivat osallistua myös isokoulutukseen. Heillä ei kertomansa mukaan ole kovinkaan selvää käsitystä siitä, mitä nykyään isokoulussa tehdään. Apparit muistelivat kuinka heidän isosaikana apparit olivat pitäneet isokoulussa leikkikoulutusta.

UA5: No silloin esimerkiksi kun (entinen appari) ja (entinen appari) piti niitä leikkikoulutuksii niin ne oli musta tosi hyvii, tai sillee hyödyllisii, niin ehkä jotain sen tyyppistä. Siit oli oikeesti jotain hyötyy.

UA4: Se oli kaikille aina se lemppari. Se oli ihan mahtava!

Kokemuksia appareiden koulutuksesta

Tehtävistä keskustelun jälkeen kysyin appareiden kokemuksia ja mielipiteitä tehtäviin valmentavasta koulutuksesta. Tähän he vastasivat lähes yhteen ääneen, että koulutusta on ollut tosi vähän, mutta toisaalta tehtävät oppii parhaiten kokemuksen ja edellisten vuosien appareiden esimerkin kautta.

UA5: Tuntuu vähä sillai et tää koulutus ei oo antanu valmiuksii vaan enemmän mennään isospohjalta.

UA3: Mut must tuntuu et, emmä ny tiiä tarvitaaks me hirveesti koulutuksii koska me ollaan kaikki oltu paril kolmel leiril, nii me ollaa nähty mitä ne apparit tekee siellä.

UA2: Mä luotan siihe et kevään tsemppiksel meille oikeesti viel kerrottaa mitä meidä kuuluu tehdä leireillä. Meille on tähän menses kerrottu et te vahitte isosii ja katotte vähä et ne saa raamiksii kasaan ja iltaohjelmii.

Kevään apparileiriltä he toivovat, että siellä käytäisiin yhdessä läpi apparin tehtäviä rippileirillä, jotta leirille ei tarvitse lähteä pelkästään omien käsitysten varassa. Heiden mielestään olisi hyvä, jos apparien vastuut kesän leireille suunniteltaisiin yhdessä.

Kokemuksia osallisuuden toteutumisesta

Yhteisen suunnittelun esiin nousemisen myötä ohjasin keskustelun seuraavaan aiheeseen: ”Miten mielestäsi osallisuus toteutuu apparitoiminnassa?” Ennen keskustelua avasin appareille osallisuuden käsitettä. Selitin heille, että osallisuus on osallistumisen lisäksi kuulluksi tulemistä heitä koskevassa päätöksenteossa ja sitä, että heidän mielipiteet myös otetaan aidosti huomioon. Esimerkiksi kirkon nuorisotyössä nuorten osallisuutta tukee heidän mukaan ottaminen toiminnan suunnitteluun.

Apparien kokemusten mukaan heillä ei oikein ole mahdollisuutta vaikuttaa heitä koskeviin päätöksiin. Esimerkkinä he mainitsivat sen, että apparileirit osuvat toistuvasti lukioiden koeviikoille, vaikka ongelmasta aina huomautetaan työntekijöille. Apparien mukaan Vantaan lukioiden koeviikot osuvat suunnilleen samoille päiville, minkä vuoksi tuntuu ihmeelliseltä, että niiden huomioiminen on niin haastavaa.

UA1: Ja just tää esimerkki kun me ollaan valitettu siitä kun koeviikko on aina siinä et voisko niitä vähän kattoo... osaanotto on että ’voi harmi, no katotaan sitte seuraaval kerralla’, ja sit se on taas siinä koeviikolla.

Apparien mukaan heitä ei muutenkaan oikein oteta mukaan toiminnan suunnitteluun. Yksi appareista mainitsi, ettei muista koskaan olleensa mukana missään ”järkevässä” toiminnan suunnittelussa. Myös muut apparit jakoivat kyseisen kokemuksen. Erityisesti keskustelua aiheutti uudistunut isoskoulutus.

U2: Ja sithän ne muutti sen isoskoulutuksenki kokonaan kysymättä keltään yhtään mitään

UA3: Ja siitä on valitettu mutta...

UA1: Ois ollu kiva jos meilt ois kysytty et mitä mieltä me ollaan kun me ollaan käyty se isoskoulu kahteen kertaan niin meilt ois kysytty että anteeks, te kävitte isoskoulutuksen näin, onks teillä jotain mitä te halutte muokkaa.

UA2: Tai onhan meiltä kysytty, mut ei kukaan oo sanonu et me halutaan tehdä tästä isoskoulu, tai koulu.

UA4: Siis on kysytty muttei ei oo niinku, ööh tai on ehkä kuunneltu mut niinku, kun on just sillee mennyt toisesta korvasta sisään ja toisesta ulos.

Apparit kertoivat olevansa pettyneitä siihen, ettei heitä otettu mukaan uuden isokoulutuksen suunnitteluun. He ihmettelivät sitä, ettei heidän kokemuksia isokoulutuksesta erikseen tiedusteltu toimintamuotoa uudistaessa. Apparien mukaan sekä he että nykyiset isokset ovat tyytymättömiä uuteen isokoulutusratkaisuun, mutta heidän valituksellaan ei ole ollut merkitystä.

Muuttuneesta isokoulutuksesta keskustelu jatkui yleisellä muutosvastarinnan pohittamisella. Apparit pohtivat, että osallisuuden toteutumisen haasteena voi olla myös työntekijöiden vaihtuminen. Uudet työntekijät eivät vielä tunne appareita kovinkaan hyvin, eivätkä apparit vastaavasti tunne uusia työntekijöitä. Apparit miettivät, että osapuolet eivät välttämättä täysin luota toisiinsa.

UA1: Mitä täs voi syyttää; uusii henkilöitä vai sitä, että tuli uudet henkilöt.

Apparit keskustelivat siitä, etteivät he isokoulutuksen suoritettua osallistu enää niin säännöllisesti nuorten viikkotoimintaan. Tästä syystä he eivät ole tutustuneet uusiin isosiin, mutta eivät myöskään uusiin työntekijöihin. Apparien mukaan olisi mukavaa, jos työntekijät osoittaisivat olevansa kiinnostuneita heistä ja tutustuisivat heihin silloin, kun he osallistuvat nuorten toimintaan.

Kysyin appareilta, että miten apparitoiminta tukee heidän osallisuuttaan koko seurakunnassa, ja olisiko heillä mielenkiintoa muuttaa seurakunnan toimintaa nuorille sopivammaksi.

UA2: Must tuntuu et tää nuorisotyö on tosi irrallinen osa periaattees muust seurakunnasta. Tai sillee niinku et, ei me nyt hirveesti tekemisis minkään...mitenkään...

UA1: ...mitenkään muuten kirkon kanssa, mut kyl me ollaan täs nuorisotyössä. On kiva et tuntee olonsa kotoisaks jossakin.

UA6: Mut emmä tiä oikeen, et haluttasko me olla mukana missään muussa. Mun mielestä tää on iha sopiva meille silleen. Ei oo niinku, jos täs ois hirveesti enemmän tekemistä niin emmä tiä oisko aikaa kun lukio voi olla aika rankka.

UA4: Nii ja vaikka ois aikaa niin ei välttämättä jaksais.

UA5: Ei oikein nappaa et ois mukana auttamas messuja ja tekemässä näitä ja näitä kahvitteluja.

Apparien mukaan seurakunnan nuorisotyö tarjoaa heille riittävästi ja mieleistä tekemistä. Isos- ja apparitoiminnan lisäksi melkein kaikki kertoivat toimineensa ainakin varhaisnuorten kerhonohtajina. Nuorisotyön ohella he eivät koe kaipaavansa jalansijaa muussa seurakunnan toiminnassa.

Toiveita toiminnan lisäämisestä

Haastattelun lopuksi kysyin, että millaista toimintaa apparit haluaisivat lisää. Rippileirien lisäksi apparit kertoivat erityisesti pitävänsä appareiden viikonloppuleireistä.

UA6: Lisää Tonttiksen leirejä.

UA1: Leireis on kivaa mukavan rento olo ja kun saa olla kavereiden kaa tiiviisti.

Apparileireissä he pitivät rennosti yhdessä olosta ja toiminnallisesta, ryhmässä tapahtuvasta ohjelmasta. Viikonloppuleirit ovat heidän mielestä hyvä keino irtaantua arjen koulukiireistä. Apparit olivat yhtä mieltä siitä, että muiden leirien lisäksi on tärkeää pitää apparien omia leirejä, joissa voi tehdä ja rentoutua oman ikäryhmän seurassa.

Leirien lisäksi apparit ilmaisivat olevansa kiinnostuneita myös muusta "virkistystoiminnasta". Apparit pohtivat, että rippikoulukesän päätteeksi voisi järjestää jotain yhteistä tekemistä, jonka ohessa olisi mahdollisuus jakaa kuluneen kesän apparikokemuksia.

8.2.2 Vanhojen appareiden ryhmähaastattelu

Vanhojen appareiden ryhmähaastattelu toteutui niin ikään huhtikuussa 2015, samana iltana ja samassa paikassa kuin uusien appareiden ryhmähaastattelu. Haastatteluun osallistui kuusi (6) entistä apparia, joiden viimeisin rippileirikokemus oli joko viime tai toisessa kesältä. Osallistujat olivat toimineet Vantaankosken seurakunnan appareina yhdestä

neljään vuotta. Ryhmähaastattelun kesto oli noin puolitoista tuntia. Tässä alaluvussa käytän näistä vanhoista appareista yksinkertaisempaa nimitystä: vanhat.

Vanhojen ryhmähaastattelussa vallitsi samanlainen tunnelma kuin nuorten apparien ryhmähaastattelussa. Vanhat osallistuivat keskusteluun alusta alkaen tarmokkaasti, ja ryhmän dynamiikka oli hyvä. Osallistujat olivat keskenään jo entuudestaan tuttuja. Heistä oli selvästi myös mukavaa kokoontua yhteen muistelemaan ja keskustelemaan osittain yhteisistäkin apparivuosista. Haastattelu eteni jälleen hyvin vaivattomasti. Minun tehtäväkseni jäi keskustelun ajoittainen ohjaaminen, ja vanhat rakensivat keskustelua esittämieni kysymysten pohjalta. Tämänkin haastattelun tueksi olin laatinut kyselylomakkeen (Liite 2).

Myös tämän ryhmähaastattelun kysymykset nousivat opinnäytetyöni teoreettisesta viitekehystä. Uusien appareiden tavoin myös vanhat pääsivät jakamaan kokemuksiaan apparin roolista sekä osallisuuden toteutumisesta. Näiden kahden aiheen lisäksi halusin selvittää, mitä vanhat ajattelevat vapaaehtoisuudesta seurakunnassa ja miten apparitoiminta on ylipäättään vaikuttanut heidän elämäänsä. Nämä kysymykset liittyvät nuorten aikuisten elämäntyylisiin ja asemaan kirkossa. Kirkossa nuoret aikuiset nähdään usein ongelmallisena ikäryhmänä, jota ei nuorisotyöllä eikä aikuistyöllä onnistuneesti tavoiteta (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 12). Vanhojen haastattelemalla halusinkin selvittää, miten apparitoiminta on kasvattanut heitä kiinni seurakunnan toimintaan.

Kokemuksia apparin tehtävistä ja roolista

Haastattelun alkuun pyysin vanhoja kertomaan mitä tehtäviä appareilla oli heidän aikaan. Vanhat muistelivat, että rippileirien lisäksi appareilla oli joitakin vastuita isosleireillä: muun muassa iltaohjelmien ja mahdollisesti hartauksien pitäminen.

VA1: Meil oli yhes vaihees just hyvä kun siel leirillä oli ne vastuu-apparit, kun oli joku tommonen loppiaisleiri tai muu, mut se on nyt kans jääny niinku pois.

Osa vanhoista muistaa vapaaehtoisesti osallistuneensa isoskoulutukseen, jossa ei kuitenkaan ollut varta vasten appareille suunniteltuja tehtäviä. Isoskoulutus oli appareille

mahdollisuus tutustua uusiin isosiin ja neuvoa heitä isosten tehtävissä. Osa vanhoista kertoi, että heidän vastuullaan on ollut suunnitella ja vetää ohjelmaa yksittäisissä nuorteniltoissa. Vanhat olivat yhtä mieltä siitä, että tämän tyyppinen satunnainen toiminta ei ole kovinkaan kiinnostavaa, eikä se oikein sido nuorten toimintaan. Nuorteniltojen tehtävien ongelmana oli myös se, että vastuuvuorot jaettiin jopa puoli vuotta etukäteen. Monet apparit unohtivatkin tulla heidän vetovuorolla oleviin nuorteniltoihin.

VA1: Se just kun niitä sovitaan puol vuotta aikasemmin. Toi päivämäärä ja sit sun pitäs siel leirillä suunnitella sillee, et mitä te teette. Ja sit sä oot sillee puolen vuoden päästä et mitähän hemmettiä piti tehdä ja millon piti tulla.

VA2: Plus sit ku aina sanotaan et ottakaa kalenterit leirille mukaan ja puolet on sillee: "Ää mä en muista ees pyyhettä saati sit jotai kalenteria. No mä laitan sen sit tänne puhelimeen, mitä mä en lue ikinä."

Vanhojen kokemuksen mukaan apparien kanssa ei voi sopia yksittäisiä vastuutehtäviä kuukausien päähän. Ongelma on siinä, että appari-ikäisten elämään kuuluu paljon toimintaa ja menemistä, joita ei suunnitella kuin korkeintaan muutaman viikon päähän. Keskustelu jatkui yksittäisten vastuuiltojen kritisointina. Osa vanhoista koki satunnaiset vastuut Olkassa tai nuorteniltoissa turhaksi ja ärsyttäväksi.

VA3: Mun mielestä vois olla paljon fiksumpaa, et jos pakotetaan jöhoki tapahtumaan apparit, ni tulis nyt vaikka kaikki samalla. Must parempi se ku tulee yks kerralla pitkin kautta, koska sillon näkee sen niitte fiiliksen.

VA3: Syy miks halus olla appari ni se ei välttämät ees riippunu ohjelman laadusta vaan se, et niit appareit oli enemmän ku yks. Oli iso porukka siinä ja vaik se ois ollu huono juttu, niin ne oli ite niin messis siin isol porukalla et siihen lähti itekki mukaan. Mut se et siel on yks hullu hyppimäs nii ei se innosta ketää. Siin pitää olla porukka, et tulee oikeesti fiilis et haluu olla osa tota porukkaa, ei se et mä haluan olla toi yks urpo tossa jota kukaa ei kuuntele.

Vanhat muistelivat hyvällä nuorten toiminnan tapahtumia, joissa apparit vetivät porukalla ohjelmaa isosille ja muille seurakuntanuorille. Heidän kokemustensa mukaan tämän tyyppiset tapahtumat olivat mielekkäitä paitsi appareille niin myös nuorille. Kokonainen ryhmä appareita nuortenillan vetäjinä oli isosten näkökulmasta vaikuttavampi kuin yksi tai kaksi vetäjää. Vanhojen mukaan seurakuntanuorille on tärkeää yhteisöllisyys ja yhdessä tekeminen. Keskustelussa nousi esiin idea, että nuorten syyskauden voi-

si avata tapahtumalla, johon edellisen kesän apparit ja muut vanhat apparit järjestäisivät ohjelmaa.

VA4: Periaattees syksyn startti ois sellane, johon kaikki apparit pyydetäs erikseen sinne luomaan sellasen hengen, et kaikki on sillee: "Tää on paras-ta niinku ikinä!"

VA2: Sullon kyl aika kovat tavoitteet (...) *Osallistujia naurattaa* (...) no ei mutta ihan tottahan se on että koska vanhat voi tietää millasta se meininki voi olla ja sillee.

Vanhat olivat yksimielisiä siitä, että apparin tärkein tehtävä on osallistuminen rippileireihin. Heidän mukaan apparin rooli rippileirillä on olla ”linkkinä” isosten ja ohjaajien välissä. Rippileirillä appari huolehtii siitä, että isokset suoriutuvat heidän tehtävistään. Appari on myös osa ohjaajien tiimiä ja osallistuu heidän kanssa rippikoulun suunnitteluun. Lisäksi vanhat kertoivat joskus osallistuneensa oppituntien pitämiseen ja eri käytännön tehtäviin kuten uimavalvontaan ja yövalvontaan.

Syyt toimintaan osallistumiselle

Kysyttäessä, että mikä sai vanhat osallistumaan apparitoimintaan, vastaukseksi annettiin leirit. Vanhojen mukaan osallistuminen rippileireillä oli suurin syy appariksi ryhtymiselle, mutta kaikki viikonloppuleirit olivat plussaa. Leirien lisäksi tärkeä syy osallistumiselle oli kaverit ja jatkumo isostoiminnalle.

VA3: Ennen tääl käytiin vapaaehtosesti kaikis nois illois apparina. Tääl oli melkee aina kaks joka kerta, sen takii et oli ne hyvät ihmiset.

VA2: Apparitoiminnast on tullu vähä sellane, et osa on sillee: "Hei jee mä oon appari, mun ei tarvi enää käydä missää!"

VA5: Se on muuttunu siitä et se ei oo enää sellast et: "Hei, mahtavaa et tullit", vaan se on sellast et: "Hei, nytten teiän ois pakko tulla tänne et te saatte nää merkinnät, että pääsette leirille." Sit ku sä oot kaks-kolme vuotta käyny merkintöjä keräämässä, nii sit sä pääset apparikoulutukseen ja sanotaan: "Nyt sun ei tarvii enää tulla tähän", ja sä oot et: "JES! Mä en tuu enää ikinä!"

VA4: Mut seki riippuu just ihmiset. Niinku kyl meki saatetaan käydä täällä.

Vanhat kokevat ongelmalliseksi sen, että isosia ja appareita velvoitetaan osallistumaan nuorten toiminnan tapahtumiin. Vanhat keskustelivat siitä, kuinka heidän kokemuksen mukaan vapaaehtoinen osallistuminen on vähentynyt pakollisten osallistumiskertojen lisääntyessä. Vanhat sanoivat huomanneen, että monet nuoret lopettavat toimintaan osallistumisen, jähka ovat saaneet kerättyä merkinnät pakollisista osallistumiskerroista.

Keskustelu eteni muutosvastarinnan pohtimiseen. Vanhat pohtivat, että aina kun on tehty uusia kokeiluja tai toiminta on käynyt läpi muutoksia, on tapahtunut jonkinlaista osallistujakatoa. Vanhat muistelivat, että nuoret ovat aina aluksi vierastaneet uusia toimitiloja, työntekijöitä ja toimintamuotoja.

VA4: Silloin kun siirryttiin Martinkeskuksesta tähän...

VA6: Eiku Kaivokselasta!

V4: Niin Kaivokselasta! Itseasiassa Kaivokselasta siirryttiin tähän ja täst vielä tonne, silloin mä en ollut vielä, mut sit tapahtu samanlainen (osallistujakato) kun siirryttiin Martinkeskuksesta takas tänne, silloin kun (entinen työntekijä) lopetti, niin ni siit tulee aina se nuorilla, osittain siitä sitä muutostavastarintaa ja sitte myös se, että puuttuu ne selvät pelit, niinku ne vanhat meiningit.

VA1: Niin no silloin ei vissii kukaan aluks tykännyt oikein siitäkään (toinen entinen työntekijä), silloin heti kun se tuli.

VA6: No mutku siin oli kato just se kans ku ennen oli isoskoulutus keskiviikkosin, Olka torstaisin ja sit kerran kuussa nuorten messu keskiviikkosin. Siin oli toiminta, siel oli ihan sikana possee. Mut sit ku alotettii kehittää kaikkee nuorten iltaa ja kaikkee tommasta nii sitte niinku...

VA4: Se vaan jakaantu niin paljon et se ei enää koonnu kaikkia.

Vanhojen kokemuksia osallisuudesta

Myös tässä ryhmähaastattelussa keskustelu osallisuudesta alkoi sillä, että heti kysymyksen esittämisen jälkeen avasin käsitteen. Kun olin varma siitä, että vanhat olivat ymmärtäneet kysymyksen, annoin keskustelun jatkaa.

Vanhojen kokemuksen mukaan osallisuus toteutui apparitoiminnassa ainakin paremmin kuin isostoiminnassa. Vanhat olivat yhtä mieltä siitä, että osallisuus on toteutunut pääasiassa hyvin etenkin rippileirien suunnittelussa ja toteutuksessa. Jokainen oli ollut työntekijätiimien mukana leirien suunnittelussa. He olivat myös saaneet vaikuttaa siihen, mitä tehtäviä heillä oli ja mihin ohjelmiin he osallistuivat.

VA1: Ainaki mul on just käyny se, et kun on menny leirille nii on keskusteltu ohjaajien kanssa. Ne on niinku kysyny, et mitä mä haluun ja sit niinku ei oo käsketty et tee noi noi ja noi.

VA6: Ni et vähä on kysytty et mitä sä haluat et on se sun rooli.

VA5: Nii ja sit on esim kysytty et haluisitko pitää hartauksia. Ja sitäki on kysytty et haluisitko olla mukana esim muilla oppitunneilla, koska (entinen appari) esimerkiks piti jonku muunki oppitunnin kuin nuori-seurakunta.

Yksi vanhoista kertoi hänen rippileireillään ja niiden suunniteluissa osallisuuden toteutuneen vaihtelevasti:

VA1: Ärsyttää ku riippuu niin paljo leirin työntekijöistä, että mitä sä saat tehdä ja yms yms yms.

Vanhat puhuivat siitä, kuinka seurakunnan rippikoulutyöhön osallistuu useita työntekijöitä, joilla ei välttämättä ole mitään tietoa apparin roolista. Pari vuotta sitten nuorisotyönohjaajat olivat laatineet selvityksen appareiden tehtävistä rippileirillä, mikä lähetettiin kaikille kesän rippikoulutyöntekijöille. Vanhojen mukaan tämä oli hyvä käytäntö ja se selvensi monella nuorisotyön ulkopuolelta tulevalle työntekijälle apparin roolia.

Muussa apparitoiminnassa vanhat eivät ole juuri kokeneet osallisuutta. Esimerkiksi apparien koulutus on vanhojen kokemuksen mukaan tuntunut työntekijöiden kausittain vaihtuvilta kokeiluilta. Heidän mukaan apparitoimintaan on vuosittain sisältynyt vähän

eri asioita, eikä appareita ole kauheasti otettu mukaan suunnitteluun. Joillakin apparileireillä on keskusteltu apparien tehtävistä nuorten toiminnassa, mutta mitään produktiivista toiminnan suunnittelua ei ole tapahtunut.

VA4: Mut mä en tiedä sit taas apparikoulutuksen kannalta, nii siihen taas ei oo ollu sellast osallisuutta. Se vaikuttaa siltä et on päätetty jossai kokouksessa et vois tehdä jotai tällasta, mut ei oo tavallaa kysytty niiltä, et mitä te toivoisitte. Ja jos onki kysytty niin sitte mä luulen et se ei oo toteutunu.

VA2: Emmä tiiä onks siit kukaa sillee... Tai ne apparileirit kyl pyöri (entisen työntekijän) lähdön jälkeen samalla kaavalla ja kaikki oli sillee et: ”Tää on apparikoulutus”, eikä siin niinku kukaan ehkä ollukaan kauheen innovatiivinen.

Ajatuksia seurakunnan vapaaehtoisuudesta apparitoiminnan jälkeen

Vanhojen mukaan apparitoiminta on periaatteessa lisännyt kiinnostusta seurakunnan vapaaehtoistoimintaan. Osa kertoi olleensa mukana esimerkiksi Saapas-partiossa tai avustajana joulumessuissa. Osaa vanhoista kiinnostaisi vapaaehtoisuus nuorten toiminnassa vielä apparitoiminnan jälkeen.

VA4: Musta yks kiinnostava mahdollisuus jos olis jotai nuorteniltoja tai jotaki, mihi vois ottaa vapaaehtoisia nuoria aikuisia ikään kuin kerhonohjajiksi.

VA2: Ongelmahan vaa se on että ku nuorilla ei ole mitää toimintaa plus et se on niin hajanainen ryhmä, joilla on jo jotai muuta hommi. Ja osa lähtee uudelle paikkakunnalle ja siel jos ei oo mitää toimintaa, nii et sä vaa mee sinne kirkkoon et: ”Hei voinks mä olla joku tyyppi tääl?” Jos ei oo juttuja nii niithän pitäs vaa luoda...

VA2: Kyllä apparitoiminta on sillee sitonut vapaaehtoisuuteen. Et kyllä mä vois in lähtee jos jotai olis, mut ei perjaattees ole, ku ei kiinnosta nuorten raamis tai ehtoollisavustus..

Vanhojen mukaan seurakunnilla ei juuri ole tarjolla heitä kiinnostavaa vapaaehtoistoimintaa. Vanhat keskustelivat siitä, ettei mikään toiminta synny tyhjästä, vaan jonkun se täytyy käynnistää. Keskustelussa vanhat pohtivat myös sitä, että moni nuori aikuinen muuttaa jossain vaiheessa uudelle paikkakunnalle työn tai opiskelujen vuoksi. Vieraassa

seurakunnassa on heidän mielestään todella suuri kynnyksellä, että voisi aloittaa jonkun uuden toimintamuodon.

Kaikki vanhat eivät olleet innostuneita ehtoollisavustuksesta. Heistä on kuitenkin hyvä, kun appareille tarjotaan ehtoollisavustajan koulutusta. Vanhat ovat kokeneet hyväksi käytännöksi, että appareille tarjotaan mahdollisuus ehtoollisella avustamiseen rippikoulujen konfirmaatiomessuissa.

Ajatuksia muusta kokoavasta toiminnasta apparitoiminnan jälkeen

Apparitoiminnan jälkeisestä vapaaehtoisuudesta vanhojen keskustelu siirtyi muuhun mahdolliseen nuorten aikuisten toiminnan pohdintaan:

VA2: Ei kaiken tarten myöskään olla vapaaehtoistoimintaa. Meinaan et jos ois jotai vapaa-ajan toimintaa. Ois vaa joku saunailta tai tehtäs safkaa yhdessä, koska ois hauskaa nähdä kaikkii vanhoja. Et eihä sen tarvi olla mitää työtä, mut voiha sielläki suunnitella et pidetään vaikka ravintolapäivä ja kerätään rahaa ja toteutetaan tyyliin joku retki.

VA3: Haasteena tos on ku ollaan niin vanhoja, et on työt ja kouluu, nii ei saa ikinä mätsäämään mitään.

VA2: Mut se vaatii vaan sen että jossai vaiheessa se alotettais sellane toiminta.

Vanhat keskustelivat siitä, että olisi mukava osallistua entisiä seurakuntanuoria kokoa-viin tapahtumiin. Erityistä suosiota sai ehdotus nuorten aikuisten viikonloppuleiristä, jota keskustelun edetessä alettiin nimittää "nostalgia-leiriksi". Vanhojen vision mukainen nostalgia-leiri mahdollistaisi vanhojen seurakuntakavereiden ja työntekijöiden tapamisen rennon yhdessäolon, toiminnan ja hartauselämän äärellä.

Leirin visioinnin jälkeen keskustelu palasi takaisin vapaa-ajan toimintaan:

VA2: Tuli vaan mieleen, että eihän sen tarvii aina olla leiri, että voihan kirkollakin järjestää. Toki leiriolosuhteet on aina kivat, mutta jos se on vaikka rahasta kiinni.

VA6: Nii siis mä yritin tässä just sanoa että voihan se olla vaik yks arki-ilta keväällä tos Jokiksessa niinku piknik-hengessä.

Vanhat kertoivat edelleen kokoontuvansa aika ajoin yhteen, mutta eivät kovinkaan "pyhissä merkeissä". Heidän mukaan olisi mukava osallistua seurakunnan kautta järjestettyihin tapahtumiin, joissa mahdollisesti voisi tavata myös vanhoja nuorisotyöntekijöitä.

Apparitoiminnan vaikutus vanhojen elämässä

Viimeinen kysymykseni vanhoille oli: "Millainen vaikutus apparitoiminnalla on ollut elämässäsi?"

VA2: Kyl sielt on jääny paljo ihmissuhteita ja ylipäänsä hauskoja muistoja et ei oo ainakaan jääny semmonen negatiivinen kuva kirkosta

VA3: Mä oon ainaki oppinu myös sosiaalisia taitoja.

VA6: Nii ja mulle on ainaki jääny sellane kaipuu.

VA2: Nii et onha se oikeesti ollu iha sika hauskaa, et jos tosiaan järjestetäs tämmöne hyvin vanhojen leiri jossai Tonttiksessä, nii kyl mä ainaki lähtisin.

Vanhat kertoivat apparitoiminnan opettaneen heille sosiaalisia taitoja. Toiminnasta on myös jäänyt vahvoja ihmissuhteita. Osa vanhoista oli jopa löytänyt parisuhteen apparitoiminnan kautta. Kaikki olivat sitä mieltä, että apparitoiminnasta on jäänyt paljon hyviä muistoja, jotka osaltaan ovat vahvistaneet myönteistä mielikuvaa kirkosta. Osa vanhoista sanoi kokevansa kaipuuta seurakunnan nuorten toimintaan.

VA2: Tuskin mekään oltas täs jos, tai emmä ny tulis tänne kertoo et mun apparikokemus olisi iha hanurista, johoki oppariin.

8.2.3 Työntekijöiden ryhmähaastattelu

Työntekijöiden ryhmähaastattelu toteutui viikkopalaverissa viikko appariryhmien haastattelujen jälkeen. Palaveriin saapui kolme (3) nuorisotyöntekijää. Olin kutsunut paikal-

le yhteensä viisi työntekijää, mutta kahdella heistä oli esteitä osallistumiselle. Yksi palaveriin osallistuneista oli hyvin pitkäaikainen työntekijä Vantaankosken seurakunnassa, ja kaksi muuta olivat olleet tehtävissään alle vuoden. Toinen uudemmissa työntekijöistä joutui työtehtävien takia lähtemään palaverin puolesta välissä. Ryhmähaastattelun kesto oli noin yksi tunti ja neljäkymmentä minuuttia.

Ryhmähaastattelussa vallitsi virkeä ja vapautunut tunnelma. Työntekijät ilmaisivat heti alkuun olevansa kiinnostuneita kuulemaan appareiden esittämiä ajatuksia. Kävimme appareiden ryhmähaastattelut läpi teemoittain. Esittelin haastatteluista yhden teeman kerrallaan, jonka jälkeen työntekijät saivat kommentoida ja keskustella appareiden esittämistä kokemuksista ja ajatuksista.

Esitin appareiden ajatukset ja kommentit nimettöminä, niin kuin ne on esitetty myös tässä raportissa. Työntekijöiden ryhmähaastattelun aluksi kerroin molempiin aikaisempiin haastatteluihin osallistuneen kuusi uutta tai vanhaa apparia. Työntekijät saattoivat osittain tietää ketä haastatteluihin oli osallistunut, mutta palaverissa haastateltujen appareiden nimiä ei käyty läpi.

Syyt toimintaan osallistumiselle

Ryhmähaastattelun alkuun kerroin työntekijöille appareiden vastauksia kysymykseen: ”Mikä on motivoinut sinua osallistumaan apparitoimintaan?” Vastaukset olivat ennalta arvatuja, eikä kellään appareista ollut mitään yllättävää syytä toimintaan mukaan lähtemiselle.

J: Tosiaan on varmaanki, jos nyt ei sanota että ihan itsestään selvyys, niin ainaki hyvin tiedossa, et miks tähä toimintaan mukaan tulla.

Työ1: Kyllä joo. Heh.

Kokemuksia apparin tehtävistä ja roolista

Toiseksi kerroin työntekijöille appareiden jakamia ajatuksia heidän tehtävistään ja roolistaan seurakunnan nuorten toiminnassa. Vanhat apparit olivat keskustelleet siitä, etteivät he omina apparivuosinaan kokeneet kiinnostaviksi heille suunniteltuja satunnaisia

vastuutehtäviä nuorten syys- ja kevätkausien toiminnassa. Työntekijät olivat kiinnostuneita kuulemaan, että oliko vanhoilla ideoita muunlaisesta toiminnasta. Kerroin työntekijöille vanhojen keskustelleen lähinnä siitä, että isolla appariryhmällä toteutettu ohjelma oli heidän mukaan kiinnostavampaa kuin yhdelle tai kahdelle apparille jaetut vastuullat. Työntekijät pohtivat miten uudet apparit suhtautuvat nykyisiin vastuullitoihin.

Työ1: Mä mietin ku periaattees meil on nyt sillai, et apparit tulee silloin tällöin vetää, mut ilmeisesti ne uudet ei siihen mitään kommentoinut. Et se on sit ollut niille parempi?

Työ2: Mites nää uudet, kun niil on ollu vastuu yhdestä kokonaisesta isostenillasta, ni miten ne on kokenut sen?

J: Nuorten keskustelu ei niin paljo jääny tähä aiheeseen, mutta ne just puhu sitä kuinka syksyllä kesti vähä käynnistyy, mut nyt keväällä on ollu iha OK. He puhu enemmän siitä, et nää apparin tehtävät on tuntunu sillee iha sopivilta ja ei oo ollu liian kuormittavaa, kun ne on sitä ikäryhmää et on lukiossa kirjoitukset tai sit ammattikoulussa muut valmistumisjutut. Tuntuu et on vähemmä aikaa ku joskus vuos pari sitten ku oli vielä isosena ja saatto olla vielä peruskoulussa.

Työ2: Se on totta kai aika arvattavaaki. Mut must kuulostaa aika hyvältä, et tuntuu siltä et on ollu sopivasti ja riittävän vastuullisia tehtäviä.

Työntekijät keskustelivat siitä, että viime syksynä aloitetut isostenillat ovat todellakin käynnistyneet kunnolla vasta nyt keväällä. Syksyllä uusi toimintamuoto tuntui hakevan vielä paikkaansa nuorten toiminnassa.

Työ1: Meiän, niinku työntekijöiden, kokemus on se on nyt keväällä nimenomaan lähtenyt hyvin käyntiin. Et nyt siel on niinku paljon porukkaa ja apparit on tullu paikalle.

Työ2: Nyt ku näit viimesii isosteniltoja on ollu niin siel on yks tai kaks pyytämäs kuittausta, ja niit on kuitenkin ollu yli kaksikymmentä paikalla. Niin kylhä se kertoo jotai siit et ne on viihtyny siellä ku tullaan vaa huvikseen.

Keskustelussa pohdittiin kuinka nuorisotyön tavoitteena on tarjota nuoria kokoavaa toimintaa, joka on nuorista mielekästä ja johon oikeasti halutaan osallistua. Uudet isostenillat ovat osa isosten koulutusta, minkä vuoksi isosia velvoitetaan osallistumaan kahteen iltaan toimintakaudessa. Etenkin nyt keväällä isosteniltoihin on osallistunut paljon nuoria, jotka ovat jo keränneet merkinnät kahdesta osallistumiskerrasta. Yksi

työntekijä muisteli jonkun nuoren jo syksyllä kysyneen, että voiko hän vielä tulla isosteniltoihin vaikka on jo saanut kuittaukset kahdesta. Työntekijän mukaan juuri siinä on koko toiminnan idea, että nuoret viihtyisivät ja osallistuisivat joka kerta kun muilta me-noiltaan ehtivät.

Keskustelussa nousi esiin myös ajatus siitä, miten appareiden vastuu isostenilloista tuo ikään kuin sivutuotteena lisää resursseja nuorisotyölle. Vastuutehtävien pääasiallinen tarkoitus on kuitenkin tarjota appareille osallistavaa tekemistä nuorten viikkotoiminnassa.

Työ3: Mun mielestä toi on iha hyvä et noi apparit pitää isosteniltoja, kun joku toiminta kuitenkin sitoo niit appareita viikkotoimintaan. Yks myös et se on tietysti resurssi meille, kun apparit suunnittelee ja tekee.

Työ1: Kyl mä näkisin enemmän sen niinku et ne on pitämäs isosteniltoja sen takii, et isoset näkee et toi on se appari, ton kaa lähetään ehkä leirille, ja sit myös toisinpäin. Ja sit myöski ehkä näkee työntekijänä paikalla, et mite ne isoset ja apparit pelaa, et ketä ehkä kannattaa laittaa samalle leirille.

Uudet apparit pohtivat ryhmähaastattelussaan sitä, kuinka he isosina osallistuivat aktiivisemmin nuorten toimintaan. Nykyään he osallistuvat paljon harvemmin, koska apareilta ei velvoiteta läsnäoloa isoskoulutuksissa. Tästä johtuen he eivät kertomansa mukaan oikein tunne uusia isosia. Yksi työntekijöistä totesi isosteniltojen olevan juuri se paikka, missä appareilla on mahdollisuus tutustua isosiin ja toisinpäin.

Uusien appareiden ryhmähaastattelussa keskusteltiin appareiden osallistumisesta isoskoulutuksen vetämiseen. Osa apareista muisteli omia isosvuosiaan ja kuinka apparit olivat pitäneet heille leikkikoulutusta. Apparit kertoivat, että heitä voi tarvittaessa pyytää avustamaan isoskoulutuksen vetämiseen.

Työ2: Joo tost kannattaa ottaa onkeen, et jos me käytetään niitä myös sitte osittain niissä joka toisissa keskiviikko illoissa.

Työ2: Ne (apparit ja isoset) ei oo ehkä ymmärtäny sitä niin että isostenillat on kans isosten koulutusta.

Työntekijät kertoivat saaneensa nuorilta paljon palautetta siitä, kuinka uudessa isoskoulutuksessa ei enää harjoitella leikkejä ja laulamista. Keskustelussa pääteltiin, että nuoret

eivät ole tainneet täysin ymmärtää isosteniltojen roolia isoskoulutusiltojen rinnalla. Työntekijöiden mukaan isosteniltojen ajatuksena on tarjota nuorille rentoa yhdessä tekemistä ja samalla toimia leikkikoulutuksena. Isostenilloissa vanhemmat nuoret vetävät nuoremmilleen rippileirien iltaohjelmien kaltaista ohjelmaa. Appareille voisikin vielä täsmentää, että laulu- ja leikkipuolen koulutuksen on ajateltu tapahtuvan parillisten viikkojen isostenilloissa, kun taas parittomien viikkojen isoskoulutuksissa keskitytään raamisten pitämiseen, ryhmän ohjaamiseen ja muihin isosen taitoihin.

Työ2: Se muutos on kyllä viime vuoden isoskoulutuksesta ollut aika raju.

Keskustelussa nousi esiin nuorten toiminnan viikko-ohjelman muutokset ja niiden vaikutus nuoriin. Uudet käytännöt ja työntekijät aiheuttavat aina sekaannusta nuorissa. Työntekijät olivatkin iloisia siitä, että isostenillat ovat nyt keväällä alkaneet osoittaa merkkejä onnistuneesta toimintamuodosta.

Vanhojen appareiden ryhmähaastattelussa yksi vanhoista pohti appareiden osallistumista syksyn isoskoulutus -starttiin. Työntekijöiden mukaan seurakunnassa on rippikoulu-kesän päätteeksi järjestetty perinteinen jatkis-leiri, johon on isosten ja appareiden lisäksi osallistunut kuluneen kesän rippikoululaisia. Toissa kesänä jatkis ei toteutunut, mutta viime kesän päätteeksi leiri jälleen järjestyi. Työntekijät kertoivat edellisen jatkiksen olleen tapahtuma, jonka suunnittelussa ja toteutuksessa hyödynnettiin seurakunnan appareita.

Työ2: Jatkis on nyt semmonen, missä appareita on viime kesänä käytetty. (...) Siel saatiin mun mielestä semmosta me-henkee, mist oli helppo sit lähtee sinne isoskoulutus -starttiin mukaan.

Kokemuksia appareiden koulutuksesta

Appareiden mukaan he ovat saaneet tehtäviinsä vain vähän varsinaista koulutusta. Toisaalta he kokivat tehtävien olevan heille pääasiassa tuttuja jo isospohjalta. Apparit toivoivat, että kevään apparileirillä vielä käytäisiin yhdessä läpi apparin tehtäviä rippileireillä.

Työ1: Joo ehkä enemmän mul on ainaki ollu ajatuksena tän vuoden apparikoulutuksessa, et ei niinkään se, et täs on nää apparitehtävät ja koulutetaan siihen, vaan se et tulee tutuksi nää uudet isoset. Just sen takii et kyl nää osaa nää tehtävät niinku iteki sanoivat.

Työ1: Kevään leirit onki nimenomaan sitä varten et ois tarkoitus miettiä ke-sää. Et ihan ovat asian ytimessä.

Työntekijät olivat samoilla linjoilla appareiden kanssa. Hekin olivat ajatelleet, etteivät apparit tarvitse erityistä valmennusta tehtäviinsä, kun taustalla on kaksi tai kolme vuotta isosena. Koulutusta tärkeämmäksi työntekijät näkevät toiminnan, jota kautta apparit ja isoset voivat tutustua toisiinsa. Kevään apparileirillä on kuitenkin tarkoitus käsitellä appareiden tehtäviä rippileireillä.

Työntekijöiden mukaan appareiden tehtäviä ei kannata määritellä liian yksityiskohtaisesti, sillä niissä on usein pieniä eroja rippileireittäin. Apparin tehtäviin voi vaikuttaa sekä rippileirin ohjaajien että apparin omat toiveet, mutta myös muut leirikohtaiset tekijät. Koulutuksessa onkin hyvä käydä läpi appareiden tyypillisiä tehtäviä ja oheistaa appareita keskustelemaan roolistaan rippileirien ohjaajatiimin kanssa.

Työ1: Ja sit varsinki ku ne on niin leiristä riippuvaisia, et mitkä ne oikeesti on ne tehtävät. Et sit on tosi vaikee sanoo et ne on just nää, varsinki kun nuoret on sellasii, et kun sä sanot et nää on sun tehtävät ja sit siel ei oookkaa niit tehtävii tai siel on jotai muuta, nii sit se niinku hämmentää.

Kokemuksia osallisuuden toteutumisesta

Sekä uudet että vanhat apparit näkivät kehittymisen varaa appareiden osallisuuden toteutumisessa. Etenkin uudet apparit kokivat, ettei heillä ole ollut riittävästi mahdollisuuksia vaikuttaa apparitoiminnan sisältöihin. Uusien appareiden mukaan he eivät ole olleet mukana heitä koskevan toiminnan suunnittelussa. Työntekijät pohtivat, kuinka apparien osallistaminen heitä koskevan toiminnan suunnittelussa on ajoittain haastavaa.

Työ1: Joo se tarkoittaa et pitää vaan sitoutua enemmän, mihin meidän tämän hetkiset nuoret eivät ole kovin valmiita.

Työ2: Ei oo. Se on totta et ne haluis osallistuu suunnitteluun mutta ne ei halua osallistuu toteutukseen. Se on se ongelma et: ”Pitääks meidän?”

Työntekijöiden mukaan nykyiset apparit kyllä haluavat osallistua toiminnan suunnitteluun, mutta eivät aina sen toteuttamiseen. Esimerkkinä mainittiin syksyllä aloitetut isostenillat, joiden ohjelmasta ja vetovastuista käytiin yhteistä keskustelua viime syksyn apparileirillä. Vaikka isosteniltoja suunniteltiin yhdessä, monet apparit jäivät syksyllä kokonaan tulematta heidän valitsemiinsa vastuuiltoihin.

Keskustelu eteni siihen, miten esimerkiksi rippikoulujen suunnittelupalaverit pidetään koko ohjaajatiimille sopivana kellonaikana, joka on yleensä aikaisin päivällä, kun apparit ovat vielä koulussa. Yhden työntekijän mukaan toisinaan appareita kuitenkin saadaan mukaan suunnittelupalaveriin. Kyseessä on siis järjestelykysymys, jonka haastavuus riippuu osallistujien määrästä ja muista työtehtävistä.

Työ3: Iha seki vaa et appareilla on sitä omaa elämää, ni miten sä saat apparin joskus semmoseen kokoukseen, minkä työntekijöillekin pitäs sopii.

Työ2: Joo se on ku suunnittelupalaverit on päivällä. Mut sit on tietysti ollu näitä appareita, jotka on ollu suunnittelupalavereissa mukana.

Työntekijät jatkoivat pohdintaa appareiden mukaan saamisesta rippileirien suunnittelupalaveriin:

Työ2: Ja sit tietysti yks mikä nyt tuli mieleen on se että me vasta nyt tiedetään ens kesän apparit ja isoset ja kuka millekin leirille on menossa. Osittain leirien ohjelmat on jo suunniteltu tähä päivään mennessä.

Työ1: Mutta me tossa vähä puhuttiin et jos ens vuonna isos- ja apparihaut olis jo tammikuussa.

Työ2: Joojoo, se vois olla. Mieluummi sillee et jaot tehdään heti hiihtisten jälkeen, jolloin kesän leirien suunnittelu ei oo viel alkanu.

Työntekijät pohtivat, että heidän olisi syytä aikaistaa kesän rippileirien isos- ja apparihakua. Tänä vuonna kesän isoset ja apparit saatiin valituksi vasta huhtikuussa, jolloin alkukesän rippileirit on käytännössä jo suunniteltu. Tästä johtuen alkukesän leireille valitut apparit eivät välttämättä ehtineet leirien suunnittelupalaveriin.

Muutosvastarinta

Sekä uudet että vanhat apparit puhuivat ryhmähaastatteluissaan muutosvastarinnasta. Uudet keskustelivat siitä, miten sekä apparit että isokset ovat ainakin aluksi vierastaneet uutta nuorten toimintaa ja vaihtuneita työntekijöitä. Vanhat puolestaan muistelivat samanlaisia kokemuksia omilta isos- ja apparivuosiltaan. Vanhojen mukaan työntekijöiden ja toiminnan muuttuminen on aina aiheuttanut jonkinlaista vastarintaa ja osallistujakatoa.

Työ1: Mut joo näinhän se on, et uudet työntekijät kun tulee niin sit on vähä vaikeeta myös nuorille se, et missä sitä nyt näkee, ja kuka se nyt olikaan, ja kenelle mun nyt piti soittaa. Ja tossakin nyt kun vaihtu nyt niin paljon kerralla.

Työ2: Ja totta kai; ihmiset sitoutuu ihmisiin.

Toiveita toiminnan lisäämisestä

Uudet apparit toivoivat lisää appareiden viikonloppuleirejä Tontunniemen leirikeskuksessa. Appareiden mukaan leireissä mukavaa on kaverit, yhteisöllisyys ja mahdollisuus rauhoittumiseen koulukiireiden keskellä.

Työ2: Toi kyllä lämmittää sydäntä, et Tonttiksen leirejä lisää. Mä oon sitä mieltä, et mitä alkeellisempi paikka nii sitä helpompi luoda tämmöne mehenki.

J: Nää vanhat puhu jopa siitä, että jos on kustannuskysymyksistä kiinni niin voi järjestää kimppakyytejäki. Joku muisteli että on ollut Saapasryhmän leirillä tälleen. Ja voi lähtee vaikka telttaleirilleki ja näin pois päin, et se yhdessäolo nimenomaa tuntuu olevan tärkeätä.

Työ2: Se on se yhdessäolo, ja mikä mua näissä alkeellisissa paikoissa viihättää on se, et siel ei oo sellasii huoneita missä kaikki viihtyy kolmistaan, vaan iso takkahuone mihi kaikki kerääntyy. Se luo sellasta yhteisöllisyyttä kun ollaan yhdessä. Ja tietysti vielä tuolla kun ite tehdään saffkat, niin ne tehdään yhdessä.

Työntekijöistä oli mukava kuulla, että apparit viihtyvät Tontunniemessä. Tontunniemen leirikeskus on puitteiltaan pieni ja vaatimaton, jossa ruoan valmistus, saunan lämmitys

ja muut käytännön askareet hoidetaan itse. Majoitusrakennuksessa on pienet ja vaatimattomat majoitushuoneet, minkä vuoksi ihmiset kerääntyvät automaattisesti yhteiseen takkatupaan. Työntekijät ovat kokeneet tämän hyväksi ympäristöksi me-hengen vahvistumiselle. Myös vanhat apparit muistelivat hyvällä Tontunniemessä vietettyjä leirejä. Hekin korostivat pitäneensä leireistä yhdessäolon vuoksi.

Leirien lisäksi uudet apparit pohtivat mahdollisuutta kokoontumiselle rippikoulukesän päätteeksi. Myös yksi työntekijöistä oli miettinyt, että apparien kanssa voisi pitää jonkinlaisen saunaillan tai nuotioillan kesän päätteeksi. Yhteinen ilta olisi appareille hyvä paikka jakaa kokemuksia ja mietteitä kesän rippileireistä. Työntekijöille tämä olisi mahdollisuus palautteen keräämiseen ennen uuden toimintakauden alkua.

Työ2: Se ois iha paikallaan, koska se taas tukee niitten kasvua siinä tehtävässä.

Työ1: Joo jos apparipalautetta ei oo ollu, nii sithä sellane pitää järjestää.

Työntekijöiden mukaan appareita on aikaisempina vuosina kutsuttu kesän päätteeksi työntekijöiden palaveriin antamaan palautetta rippileireistä. Nämä työntekijöiden palaverit ovat kuitenkin aikataulusyistä olleet keskellä arkipäiviä, minkä vuoksi apparit eivät ole osallistuneet. Varta vasten appareita varten suunniteltu tapaaminen voisikin toimia paremmin heidän palautteen koontiin.

Ajatuksia seurakunnan vapaaehtoisuudesta apparitoiminnan jälkeen

Vanhat apparit kertoivat apparitoiminnan vahvistaneen heidän kiinnostustaan seurakunnan vapaaehtoistoimintaan. Heidän mukaan seurakunnilla ei oikein ole heitä kiinnostavaa toimintaa apparitoiminnan jatkoksi. Osa koki itselleen mieleiseksi messuavustajan tehtävät esimerkiksi joulukirkossa tai nuorten messuissa. Työntekijät kertoivat pohtivansa ehtoollisavustajan koulutusta osaksi apparien koulutusta.

Työ1: Itseasiassa just tänään puhuttiin, et jos syksyn apparikoulutuksessa olis nyt tää ehtoollisavustajan koulutus, jotta sitten niitä voisi hyödyntää nuorten iltakirkoissa ehtoollisavustajana, nii ne sais sit myös siinä harjoitusta.

Työ2: Joo kenenkään ei oo pakko, mut ketkä haluaa sen ehtoollisavustajan koulutuksen ja ketkä haluaa jakaa ehtoollista. Onhan se tietysti riparin konfiksessakin tietysti helpotus, että voidaan niinku yks työntekijä vapauttaa muihin tehtäviin sen konfirmaation aikana.

Työ1: Sit myöski se voi sitoo jotai vanhoja, joilla ei ehkä oo muuta apparitoiminnan jälkeen, jos on kiinnostusta tulla ehtoollisavustajaks iltakirkkoon tai muuhun.

Työntekijät olivat sitä mieltä, että appareille olisi hyvä tarjota mahdollisuutta ehtoollisella avustamiseen etenkin konfirmaatiomessuissa. Apparin osallistuminen ehtoollisen jakoon myös vapauttaisi yhden seurakunnan työntekijän muihin tehtäviin. Jos nuori aikuinen pitää ehtoollisella avustamisesta, on siinä hänelle yksi liityntäpinta kirkkoon vielä apparin uran jälkeen.

Ajatuksia muusta kokoavasta toiminnasta apparitoiminnan jälkeen

Vanhat apparit kertoivat olevansa kiinnostuneita nuorten aikuisten viikonloppuleiristä, johon koottaisiin heidän ikäryhmän entisiä seurakuntanuoria. Leirien lisäksi vanhat keskustelivat muun kokoavan vapaa-ajan toiminnan järjestämisestä. Keskustelussa puhuttiin muun muassa saunailloista tai ravintolapäivään osallistumisesta.

Työntekijöiden mukaan vanhojen ajatukset kuulostivat hyvinkin tutuilta. Heidän mukaan aikaisemmat ikäryhmät ovatkin järjestäneet sekä leirejä että muuta toimintaa seurakunnan puitteissa. Työntekijät kertoivat mielellään auttavansa tapahtumien järjestämisessä, kunhan ne ovat kirkon toiminnan mukaisia.

Työ2: Mut nyt nää 2000-luvun isoset vois ruveta kehittämään jotain vastaavanlaista, kun kasarit ja ysärit on jo.

Työ1: Voisivat organisoitua.

Työ2: Näil nuoril aikuisilla niin, jos niillä on ideoita et mitä ne vois tehdä, niin ei meillä oo mitään sitä vastaan, ettei ne vois toteuttaa niit ideoita. Kunhan se toiminta vaan on niinku seurakunnan toiminnan mukaista.

Apparitoiminnan vaikutus vanhojen elämässä

Viimeisenä kysymyksenäni vanhojen appareiden ryhmähaastattelussa oli: "Millainen vaikutus apparitoiminnalla on ollut elämässäsi?" Tähän annettiin työntekijöiden näkökulmasta varsin arvattavia vastauksia kuten ihmissuhteet ja myönteinen kuva kirkosta. Yksi työntekijöistä osasi vielä täydentää vanhojen vastauksia:

Työ1: Nii onhan siellä muutama, jotka opiskelee alalle. Et ei oo iha hukkaan menny.

8.3 Keskeisimpiä havaintoja toiminnan vahvuuksista ja kehittämishaasteista

Tutkimuksen tavoitteena oli ensiksi kerätä palautetta apareilta, jonka jälkeen työntekijät saivat pohtia appareiden kokemuksista ja ajatuksista nousevia apparitoiminnan vahvuuksia ja kehittämishaasteita. Työntekijät pääsivät siis miettimään, miten toimintaa voidaan kehittää saadun tutkimustiedon pohjalta. Jatkossa työntekijät voivat hyödyntää havaintojaan apparitoiminnan suunnittelussa.

Työntekijöiden ryhmähaastattelussa nousi esiin seuraavia keskeisiä havaintoja apparitoiminnan haasteista ja mahdollisuuksista:

- 1) Appareiden tehtävät rippileireillä ovat jo melko vakiintuneita, mutta muu apparitoiminta hakee vielä muotoaan. Viime syksynä aloitetut isostenillat ovat alkaneet kerätä suosiota ainakin isosten keskuudessa. Uusien appareiden mukaan tehtävät isostenilloissa tuntuvat sopivan vastuullisilta, mutta ei liian raskailta. Isosteniltoja on hyvä jatkaa ja kehittää taas seuraavalla toimintakaudella, sillä niistä on saatu alustavasti myönteisiä kokemuksia.
- 2) Appareiden mukaan he eivät tarvitse paljon tehtäviin valmentavaa koulutusta. Heistä on kuitenkin hyvä käytäntö, että kevään apparileirillä käydään yhdessä läpi apparin roolia ja tehtäviä rippileireillä.
- 3) Vanhojen appareiden mukaan rippikoulutyöntekijät eivät aina tiedä, mikä on apparin rooli rippileirillä. Jonakin aikaisempana vuotena työntekijät ovat appareiden kanssa laatineet selvityksen apparin mahdollisista tehtävistä rippileirillä ja lähettäneet sen kaikille kesän leirityöntekijöille. Tämän käytännön toteutusta on hyvä miettiä taas jatkossa.

- 4) Haasteena edellisessä käytännössä on se, että eri appareilla voi olla hyvin vaihtelevia toiveita ja vahvuuksia heidän tehtäviin rippileirillä. Esimerkiksi joku voi olla kiinnostunut jonkin oppitunnin pitämisestä, kun taas toinen ei ole yhtään kiinnostunut. Yhteisen selvityksen sijaan apparit voisivat kukin laatia listan omista vahvuuksistaan ja kiinnostavista tehtävistä. Tämän listan voisi heti rippileirin suunnittelun yhteydessä esitellä leirin ohjaajatiimille.
- 5) Apparit haluaisivat osallistua nykyistä enemmän apparitoiminnan suunnitteluun. Työntekijöiden mukaan appareita on vaikea saada mukaan suunnittelupalaveriin. Osittain tämä johtuu siitä, että työntekijöiden palaverit ovat yleensä päiväsaikaan, kun apparit ovat koulussa. Työntekijät näkevät haasteeksi myös appareiden mukaan saamisen suunnitelmien toteuttamiseen.
- 6) Appareiden osallistaminen rippileirien suunnitteluun on haastavaa, jos kesän rippileirien isos- ja apparivalinnat tehdään vasta myöhään keväällä. Ainakin appareiden hakuaikaa ja valintoja olisi hyvä aikaistaa, jotta apparit saataisiin mukaan myös alkukesän rippileirien suunnittelupalaveriin.
- 7) Sekä appareiden että työntekijöiden mielestä voisi olla hyvä, että rippileirikesän päätteeksi varattaisiin yhteinen ilta, jossa appareilla olisi mahdollista jakaa kesän leirikokemuksia ja antaa työntekijöille palautetta. Yhteinen koonti voisi tukea apparin kasvua hänen tehtävänsä. Työntekijät puolestaan saisivat palautetta kesästä ennen uuden toimintakauden alkua.
- 8) Sekä appareiden että työntekijöiden mielestä apparien koulutukseen voisi liittää ehtoollisavustajan koulutuksen. Kaikki apparit eivät ole kiinnostuneita ehtoollisella avustamisesta, mutta siihen on hyvä tarjota mahdollisuus. Apparit voisivat halutessaan toimia avustajina mm. rippikoulujen konfirmaatiomessuissa.

8 OPINNÄYTETYÖN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Osa tutkimus- ja kehittämispainotteisten opinnäytetöiden prosessia on eettisten ratkaisuiden pohdinta. Eettinen ajattelu ohjaa tutkimus- ja kehittämistyöntekijän toimintaa sekä suhtautumista niihin henkilöihin, joiden kanssa ja joiden elämäntilanteesta tutkimus- ja kehittämistoimintaa tehdään. Työn eri vaiheissa tulee aina kunnioittaa osallistujien ihmisarvoa ja yksityisyyttä. Tutkimukseen osallistumisen tulee aina olla vapaaehtoista. Tutkijan eettinen asenne näkyy etenkin siinä, miten tutkimustietoa hankitaan, miten tuloksista puhutaan ja miten tuloksia sovelletaan. (Eskola & Suoranta 1998, 52–59; Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä 2010, 11–12.)

Tähän opinnäytetyöhön sisältyy tutkimuksellinen osuus, jota varten tehtiin kolme ryhmähaastattelua. Tiedotin haastattelujen osallistujia jo etukäteen tutkimuksen ja samalla koko opinnäytetyöni tavoitteista, luonteesta ja käyttötarkoituksesta. Kertasin samat asiat vielä jokaisen haastattelutilanteen alussa ja annoin osallistujille mahdollisuuden esittää aiheeseen liittyviä kysymyksiä.

Kaikissa ryhmähaastatteluissa käytettiin apuvälineenä nauhuria. Haastattelutilanteissa korostin osallistujille, että tutkimusaineistoja tullaan käsittelemään nimettöminä. Vakuutin myös, että äänitallenteet jäävät minulle vain aineiston puhtaaksikirjoitusta varten, jonka jälkeen ne hävitetään. Näin myös tapahtui.

Tutkimusosion ohella eettinen pohdinta on ohjannut myös kaikkia muita opinnäytetyöprosessini vaiheita, joissa olen ollut suoraan tai välillisesti tekemisissä muiden ihmisten kanssa. Koko opinnäytetyöprosessi on tapahtunut tiiviissä yhteistyössä Vantaankosken seurakunnan nuorisotyöntekijöiden kanssa. Läpi prosessin olen pyrkinyt tiedottamaan työyhteistyötahoa opinnäytetyöni etenemisestä ja pitämään työskentelyni läpinäkyvänä. Kaikissa työni vaiheissa olen myös pyrkinyt huomioimaan, että lopputulos palvelisi mahdollisimman hyvin Vantaankosken seurakunnan appareita.

Eettisen arvioinnin lisäksi tutkimustyöhön kuuluu työn luotettavuuden arviointi. Laadullisten tutkimusten luotettavuutta kohentaa tutkijan tarkka selostus tutkimuksen toteuttamisesta. Tutkijan on hyvä kertoa selvästi ja totuudenmukaisesti, millaisissa olosuh-

teissa aineisto on tuotettu. Haastattelututkimuksissa on hyvä kertoa esimerkiksi haastatteluihin käytetty aika ja paikka sekä mahdolliset häiriötekijät. Tutkijan tulee myös selvittää lukijalle, millä perustein hän esittää omia tulkintojaan. Tätä varten tutkimusselosteita on hyvä rikastuttaa esimerkiksi suorilla haastatteluteksteillä. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2009, 231–233.)

Eskolan ja Vastamäen (2010, 27) mukaan tutkimushaastattelu tarjoaa haastateltavalle kanavan, jonka kautta hänen mielipiteensä voivat tulla kuulluksi päättäjien ja vaikutusvaltaisten ihmisten tasolla. Tutkimustyötä tehdessäni minulle on ollut tärkeää, että appaareiden kokemukset ja ajatukset välittyisivät työntekijöille mahdollisimman aitoina. Tästä syystä olen pyrkinyt esittämään tutkimuksen ryhmähaastattelutilanteet mahdollisimman selkeästi, jotta lukija saisi luotettavan kuvan kerätystä aineistosta.

Ryhmähaastatteluiden lisäksi opinnäytetyöhöni kuuluu produktio ja laaja teoreettinen viitekehys, joita varten olen hyödyntänyt lukuisia eri lähteitä. Lähdekirjallisuutta kerätessäni olen kiinnittänyt huomiota lähteen luotettavuuteen, tiedon tuoreuteen ja paikkansapitävyyteen. Mahdollisuuksien mukaan olen pyrkinyt myös vertailemaan kahta tai useampaa lähdettä keskenään tiedon luotettavuuden arvioimiseksi. Pidän prosessin aikana valikoituneita lähteitä luotettavina, samoin kuin niiden pohjalta aikaansaamaani opinnäytetyötä.

9 POHDINTA

9.1 Opinnäytetyön tulokset ja tavoitteiden toteutuminen

Opinnäytetyöni ensimmäisenä tavoitteena oli tutkia Vantaankosken seurakunnan appareiden kokemuksia ja mielipiteitä seurakunnan apparitoiminnasta. Jatkotavoitteena oli esitellä apareilta kerätty tutkimusaineisto apparitoiminnasta vastaaville työntekijöille ja pohtia heidän kanssa aineistosta nousevia haasteita ja mahdollisuuksia toiminnan kehittämiseksi. Tavoitteisiin päästiin ja opinnäytetyön tutkimusosio toteutui onnistuneesti.

Yksi tutkimuksen tavoitteista oli edistää appareiden osallisuutta heitä koskevan toiminnan suunnittelussa. Osallisuuden toteutuminen edellyttää yksilöiden näkökulmien huomioiduksi tulemistä yhteisön päätöksenteossa (Gretschel ym. 2012, 15). Tutkimuksella olikin välitön osallistava vaikutus: ryhmähaastattelut antoivat apareille mahdollisuuden organisoituun palautteen antoon, joka saatettiin apparitoiminnasta vastaavien työntekijöiden tietoon.

Tutkimustuloksista käy ilmi, että apareilla on vaihtelevia kokemuksia osallisuuden toteutumisesta apparitoiminnassa. Yeungin (2002, 81) mukaan kirkon nuorisotyössä osallisuus toteutuu käytännössä, kun nuoret otetaan mukaan heitä koskevan toiminnan suunnitteluun. Haastattelemanani apparit kertoivatkin haluavansa enemmän mahdollisuuksia osallistua heitä koskevan toiminnan suunnitteluun. Opinnäytetyöni myötä työntekijöille jäikin haasteeksi pohtia, miten apparit saataisiin paremmin osallisiksi. Yhtenä merkittävänä haasteena työntekijät näkivät sen, että työntekijätiimin aikataulujen vuoksi suurin osa suunnittelupalavereista joudutaan pitämään päiväsaikaan, kun apparit ovat koulussa. Työntekijöiden mielestä apparit olisi hyvä saada paremmin mukaan etenkin rippikoululeirien suunnitteluun. Ratkaisuna esitettiin leirihakujen ja -valintojen aikais- tamista, jotta myös alkukesän leireille lähtevät apparit ehtisivät jo keväällä pidettäviin suunnittelupalavereihin.

Keskeinen tekijä tutkimuksen onnistumiselle oli sopivien tutkimusmenetelmien löytyminen. Olen erittäin tyytyväinen ratkaisuuni käyttää täsmäryhmähaastattelua tiedonkeruumenetelmänä. Toteuttamani appareiden ryhmähaastattelut vastasivat tarkasti Hirsjär-

ven ja Hurmeen (2009, 62) kuvausta tyypillisestä täsmäryhmähaastattelusta. Heidän mukaan täsmäryhmiä käytetään tavallisimmin kuluttajaryhmien asenteiden ja tarpeiden tutkimiseen sekä uusien palveluiden kehittämiseen. Juuri tästä oli kyse opinnäytetyöni tutkimusosiossa.

Toinen onnistunut löytö täsmäryhmähaastattelun rinnalla oli BIKVA-malli. BIKVA-mallissa tiedonkeruu on kvalitatiivista ja se tapahtuu yleensä ryhmähaastatteluina (Krogstrup 2004, 10). BIKVA täydensikin hyvin sitä ennen valitsemiani tutkimusmenetelmiä. BIKVA-mallin löysin opinnäytetyötäni ohjanneen opettajan avulla. Hänen vihjeestään tutustuin Elise Kytän (2008) opinnäytetyöhön (ylempi AMK), joka BIKVA-mallia hyödyntäen käsittelee nuorten ideoimaa auttamistoimintaa evankelis-luterilaisen kirkon nuorisotoiminnassa.

Menetelmä osoittautui erinomaiseksi keinoksi saattaa apparien kokemuksia ja ajatuksia työntekijöiden tietoon. BIKVA-malliin perehtyminen antoi työhöni sopivan esimerkin siitä, miten appareilta kerätty palaute voidaan tehokkaasti käsitellä työntekijätiimin kanssa. Opinnäytetyössäni sovelsin nelivaiheisen BIKVA-mallin kahta ensimmäistä vaihetta. Olen työntekijätiimin kanssa suunnitellut mallintavani myös kolmosvaihetta, sillä syksyllä 2015 olisi tarkoitus esitellä tutkimustulokset koko seurakunnan yhteisessä tiimipalaverissa.

Toinen keskeinen tavoitteeni oli luoda seurakunnan apparitoimintaan perehdyttävä käsikirja. Tähänkin tavoitteeseen päästiin ja kaikki keskeinen tieto Vantaankosken seurakunnan apparitoiminnasta saatiin koottua yhdeksi käsikirjaksi. Tämä tulee auttamaan etenkin uusia työntekijöitä toiminnan toteuttamisessa ja tulevaisuuden suunnittelussa.

Opinnäytetyöprosessin aikana pidin useita palavereja työyhteistyötahon kanssa, joissa keskusteltiin sekä käsikirjan sisällöstä että tutkimuksen toteutuksesta. Työntekijät olivat tyytyväisiä lopputulokseen ja he kokivat opinnäytetyöni työlleen hyödylliseksi.

Muita työlleni asettamia tavoitteita oli oma ammatillinen kasvu sekä tuoda oma panos Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa orastavaan kysymykseen: millaista toimintaa tarjota aikuistuvalla seurakuntanuorelle? Aikuistuvat nuoret ja nuoret aikuiset ovat kirkolle haasteellinen ikäryhmä, jonka tavoittamiseksi ei ole yhtä oikeaa keinoa. Mielestäni

monessa seurakunnassa sovellettavat isostoiminnan jatkotehtävät ovat kuitenkin yksi hyvä tapa sitoa nuoria aikuisia seurakunnan toimintaan. Isostoiminta on jo valmiiksi hyvin suosittua ja kirkko tavoittaa sillä merkittävän osan rippikoulun käyneistä nuorista. Isosten tehtäville on viisasta tarjota luonteva jatkumo, ettei aktiivinen seurakuntaelämä katkeaisi muutaman isosvuoden jälkeen. Mitä pidempään nuori saadaan sidottua seurakunnan toimintaan, sitä todennäköisemmin hän on omatoimisesti mukana vielä aikuisena.

9.2 Oppimisprosessi ja ammatillinen kasvu

Opinnäytetyön tekeminen on ollut pitkäaikainen ja opettavainen prosessi. Työn tekemistä on helpottanut etenkin kiinnostukseni työni aihetta kohtaan. Pidän Vantaankosken seurakunnan apparitoimintaa arvokkaana osana seurakunnan nuorisotyötä, mikä olikin keskeisin syy opinnäytetyöni aiheen valinnalle.

Opinnäytetyöni on selkeästi työelämälähtöinen ja vastaa työyhteistyötahon tarpeisiin. Vantaankosken seurakunnan nuorisotyöntiimi on prosessin alusta asti ollut kiinnostunut työstäni ja tukenut työskentelyäni. Tiivis yhteistyö työelämätahon kanssa on itsessään ollut opettavainen kokemus, ja ajoittain opinnäytetyöprosessi on ollut kuin ylimääräinen työharjoittelujakso opintojeni aikana.

Suunnittelin jo opintojen alussa tekeväni opinnäytetyön yksilötyönä. Olenkin alusta alkaen ollut tyytyväinen tähän ratkaisuun. Yksilötyönä sain tehtyä päättötyöstäni juuri itseni näköisen. Näin minun oli myös helppo työskennellä omien resurssieni ja mielenkiintoni mukaisesti. Työpari olisi mahdollisesti helpottanut työn eri suunnittelu- ja arviointivaiheissa. Näihin sain onneksi tukea sekä työyhteistyötaholta että koulun opinnäytetyöseminaareissa.

Opinnäytetyöprosessin aikana opin paljon uutta työni teoreettisen viitekehyksen aihealueista. Kyseisissä aihealueissa oli minulle paljon ennestään tuttua. Silti esimerkiksi nuorten osallisuuden perehtyminen oli erittäin hyödyllistä ennen apparien ryhmähaastatteluiden suunnittelua ja pitämistä. Kokonaisuudessaan teorian tietoon perehtyminen oli minusta ehkä jopa mielekkäin osa opinnäytetyöprosessia. Kirjoittaessani työni teoret-

tista viitekehystä huomasin toistuvasti löytäväni uusia näkökulmia aiheisiin, jotka ehkä kuvittelin jopa itsestään selviksi. Esimerkiksi Friedrich Schweintzerin, Wolfgang Ilgin ja Henrik Simojoen (2010) toimittama tutkimusteos Euroopan rippikoulutyöstä antoi minulle täysin uusia näkökulmia Suomalaisen rippikoulutyön tarkasteluun.

Kulunut opinnäytetyöprosessi on ensimmäinen kerta, kun olen osallistunut työelämälähtöisen tuotekehittelyn laatimiseen. Käsikirjaa työstäessäni opin paljon opaskirjan luomisprosessista. Erityisesti koen oppineeni kirjoitustyötä edeltävistä työvaiheista. On ollut ammatillisesti kasvattavaa huomata, miten huolellinen suunnittelu ja teorian tietoon tutustuminen helpottaa ja on usein ehdoton edellytys konkreettisen työnosan toteuttamiselle.

Samoja oppimisen kokemuksia koen saaneeni myös tutkimuksen toteuttamisesta. Opinnäytetyöprosessini edetessä opin paljon uutta tutkijan työstä. Koin opettavaiseksi ja kiinnostavaksi eri tutkimusmetodeihin tutustumisen, mistä olikin huomattavaa hyötyä aineiston keräämisessä ja käsittelyssä. Tutkimustyön teoriaan perehtyminen antoi uusia valmiuksia muun muassa ryhmähaastattelujen toteuttamiseen, jonka ehkä alun perin luulin olevan todellista yksinkertaisempi prosessi.

Koen opinnäytetyöprosessin tukevan ammatillista kasvuani sekä sosionomina että kirkon nuorisotyön ohjaajaa. Opinnäytetyön teko on antanut minulle paljon uusia valmiuksia nuorten ja nuorten aikuisten kohtaamiseen. Prosessin aikana kertynyttä osaamista voin tulevaisuudessa hyödyntää useissa eri työtehtävissä, joissa kohdataan nuoria ja/tai nuoria aikuisia joko suoraan tai välillisesti.

9.3 Ideoita jatkotyöskentelyyn

Isostoiminta on kohtalaisen vakiintunutta ja samankaltaista Suomen evankelis-luterilaisissa seurakunnissa. Sen sijaan 18 vuotta täyttäneille isosille on oma tehtävänimike vain joka toisessa seurakunnassa (Porkka 2004, 108). Apuohjaajan rooli hakee siis vielä muotoaan isostoiminnan jatkeena. Mielestäni aihe on erittäin mielenkiintoinen, koska ajatus isosten jatkotehtävistä ei ole aivan uusi. Esimerkiksi Vantaankosken seurakunnassa aihe on ollut esillä ainakin 1980-luvulta lähtien (Vesa Laukkarinen, henkilö-

kohtainen tiedonanto 16.4.2015). Aiheesta voikin kehittää monenlaisia ideoita sekä tutkimus- että kehittämistyölle.

Vantaankosken seurakunnan apparitoiminta ei tullut opinnäytetyöni myötä "valmiiksi". Laatimani työntekijän käsikirja ei sisällä mitään absoluuttista totuutta siitä, miten apparitoimintaa tulee toteuttaa. Työn kehittäminen siis jatkukoon myös Vantaankoskella.

Yksi opinnäytetyöni keskeisimmistä teemoista on nuorten ja nuorten aikuisten osallisuus kirkossa. Keskustelu nuorista aikuisista on kasvanut kirkossa 2000-luvulla. Kirkon näkökulmasta nuoret aikuiset ovat haasteellinen ikäryhmä, jota ei tahdota tavoittaa nykyisillä toimintamuodoilla (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 12–14). Karvosen ja Liljendahlin (2005, 312) mukaan nuorten vaikuttamisen mahdollisuudet ovat kirkossa huonot. Nuorten osattomuus on kiistämättä yksi syy nuorten aikuisten katoamiselle kirkon toiminnasta. Uskallan väittää, että jokaiselta Suomen evankelis-luterilaiselta seurakunnalta löytyy opinnäytetyön aiheita nuorten ja nuorten aikuisuuden osallisuuden tutkimiseen tai kehittämiseen.

LÄHTEET

- Bardy, Marjatta 2009. Lastensuojelun ytimissä. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Dunderfelt, Tony 2011. Elämänkaaripsykologia – lapsen kasvusta yksilön henkiseen kehitykseen. Helsinki: WSOYpro.
- Eduskunta 2008. Uutisvirta.
<http://web.eduskunta.fi/Resource.phx/pubman/templates/1.htx?id=1853>
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Eskola, Jari & Vastamäki, Jaana 2010. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa: Juhani Aaltola ja Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I – metodin valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus, 26–44.
- Fitzsimons, Annette 2011. What is empowerment? Teoksessa Annette Fitzsimons, Max Hope, Charlie Cooper ja Keith Russell (toim.) Empowerment and participation in youth work. Exeter: Learning Matters, 3–19.
- Gretschel, Anu; Kiilakoski, Tomi & Nivala, Elina 2012. Osallisuus, kansalaisuus ja hyvinvointi. Teoksessa Anu Gretschel ja Tomi Kiilakoski (toim.) Demokratiaoppitunti. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 9–33.
- Halme, Lasse; Mikkola, Teija; Niemelä, Kati & Petterson, Juha 2006. Johdanto. Teoksessa Teija Mikkola, Kati Niemelä ja Juha Petterson (toim.) Urbaani usko – nuoret aikuiset, usko ja kirkko. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus, 6–11.
- Hauta-aho, Henna & Tornivaara, Sanna-Maaria (toim.) 2009. Kirkosta kiinni! Helsinki: Kirkkohallitus ja Kirkkopalvelut ry.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2009. Tutkimushaastattelu – teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Honkasalo, Veronika; Kiilakoski, Tomi & Kivijärvi, Antti 2011. Tutkijat ja nuorisotyö liikkeellä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.
- Horelli, Liisa; Sotkasiira, Tiina & Haikkola, Lotta 2004. Nuoret uuden osallistumiskulttuurin tienraivaajina. Teoksessa Kari Paakkunainen (toim.) Nuorten ääni ja

- kunnantalon heikko kaiku – nuoret kunnallisessa demokratiassa ja paikallisissa vaikuttajaryhmissä. Helsinki: Opetusministeriö: Nuorisotutkimusverkosto, 135–144.
- Horppu, Sari; Leppämäki, Päivi & Nurmiraanta, Hanna 2009. Kehityopsykologiaa lapsuudesta vanhuuteen. Helsinki: Kirjapaja.
- Häkkinen, Seppo 2009. Nuori aikuinen kirkon jäsenenä. Teoksessa Henna hauta-aho ja Sanna-Maaria Tornivaara (toim.) Kirkosta kiinni! Helsinki: Kirkkohallitus ja Kirkkopalvelut ry, 11–18.
- Innanen, Tapani; Niemelä, Kati & Porkka, Jouko 2010. Confirmation work in Finland. Teoksessa Friedrich Schweintzer, Wolfgang Ilg ja Henrik Simojoki (toim.) Confirmation work in Europe – empirical results, experiences and challenges – a comparative study in seven countries. Gütersloh: Gütersloher Verlagshaus, 139–161.
- Kallinen, Eija & Huttunen, Timo 2005. Ennen meitä – 100 vuotta kristillistä nuorisotyötä. Teoksessa Terhi Paananen ja Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 295–310.
- Kansalaisuuslaki 2003/359, 16.5.2003. Viitattu 30.3.2015.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030359#L1>
- Karvonen, Marja-Liisa & Liljendahl, Tarja 2005. Nuoren kirkko 2015. Teoksessa Terhi Paananen ja Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 311–325.
- Kiilakoski, Tomi 2007. Johdanto: lapset ja nuoret kuntalaisina. Teoksessa Anu Gretschel ja Tomi Kiilakoski (toim.) Lasten ja nuorten kunta. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 8–23.
- Kirkon tutkimuskeskus 2012. Haastettu kirkko - Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2008–2011. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä 2010. Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Krogstrup, Hanne Kathrine 2004. Asiakaslähtöinen arviointi - Bikva-malli. Helsinki: Stakes.
- Kyttä, Elise 2008. On kiva, kun nuorilta kysytään – Nuorten toiveita seurakunnan auttamistoiminnasta. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Järvenpään toimipaikka. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö (ylempi AMK).
- Köykkä, Arto 2014. Nuorisotyön alkeet ja jatko. Helsinki: Kirjapaja.

- Lahti, Martiina 2015. Vs. nuorisotyönohjaaja, Vantaankosken seurakunta. Vantaa. Henkilökohtainen tiedonanto 16.4.
- Laukkarinen, Vesa 2015. Vastaava nuorisotyönohjaaja, Vantaankosken seurakunta. Vantaa. Henkilökohtainen tiedonanto 16.4.
- Laurila, Anni 2011. Isesta ohjaajaksi – Matariaali Keravan seurakunnan isännille ja emännille. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Järvenpään toimipaikka. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Löykkä, Arto 2014. Nuorisotyön alkeet ja jatko. Helsinki: Lasten Keskus ja Kirjapaja.
- Lastensuojelulaki 2007/417, 13.4.2007. Viitattu 30.3.2015.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>
- Luodeslampi, Juha & Karjalainen, Jukka-Mikko 2005. Nuorisotyö kouluissa ja oppilaitoksissa. Teoksessa Terhi Paananen ja Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 119–137.
- Malkavaara, Mikko 2011. Osallisuus, kirkko ja sen teologia. Teoksessa Suvielise Nurmi & Kaisa Rantala (toim.) Näyn ja kuulun – lapsen etu ja osallisuus. Helsinki: Lk-kirjat, 109–135.
- Marin, Marjatta 2001. Aikuisuus ja keski-ikäisyys. Teoksessa Anne sankari ja Jyrki Jyrkämä (toim.) Lapsuudesta vanhuuteen – iän sosiologiaa. Tampere: Vastapaino, 225–266.
- Meidän kirkko – osallisuuden yhteisö. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategiaa vuoteen 2015 laatineen työryhmän mietintö. Suomen evankelisluterilaisen kirkon keskushallinto. Sarja C 2007:10. Viitattu 29.5.2015.
[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/9297F603C875C1C8C225770A002E3448/\\$FILE/kirkon_strategia_2015_mietinto.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/9297F603C875C1C8C225770A002E3448/$FILE/kirkon_strategia_2015_mietinto.pdf)
- Mikkola, Teija 2006. Urbanin nuoren aikuiset arvot. Teoksessa Teija Mikkola, Kati Niemelä ja Juha Petterson (toim.) Urbaani usko – nuoret aikuiset, usko ja kirkko. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus, 23–42.
- Mäkelä, Jukka 2011. Osallisuuden merkitys lapsen ja nuoren kehitykselle. Teoksessa Suvielise Nurmi ja Kaisa Rantala (toim.) Näyn ja kuulun – lapsen etu ja osallisuus. Helsinki: Lk-kirjat, 13–23.
- Nuorisolaki 2006/72, 27.1.2006. Viitattu 30.3.2015.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>
- Nurmi, Suvielise 2011. Johdanto. Teoksessa Suvielise Nurmi ja Kaisa Rantala (toim.) Näyn ja kuulun – lapsen etu ja osallisuus. Helsinki: Lk-kirjat, 6–10.

- Paananen, Terhi 2005. Nuorteniltojen puolesta. Teoksessa Terhi Paananen ja Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 109–118.
- Porkka, Jouko 2004. On kunnia olla isonen – Suomen evankelis-luterilaisen kirkon isostoiminta 2000-luvun alussa. Kirkkohallituksen julkaisuja 2004:10. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Porkka, Jouko 2005. Isostoiminnan rikkaus – leirityön tarpeista nuorisokulttuuriksi. Teoksessa Terhi Paananen ja Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 82–108.
- Pruuki, Lassi 2010. Rippikoulun pikkujättiläinen. Helsinki: Lasten Keskus Oy.
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.
- Raitanen, Marko 2001. Aikuistuminen - uusi vaihe elämässä vai uusi elämä vaiheessa? Teoksessa Jyrki Jyrkämä ja Anne Sankari (toim.) Lapsuudesta vanhuuteen – iän sosiologia. Tampere: Vastapaino, 187–224.
- Rantala, Kaisa (toim.) 2011. Osallisuuden kokemuksia ja kokeiluja. Teoksessa Suvielise Nurmi ja Kaisa Rantala (toim.) Näyn ja kuulun – lapsen etu ja osallisuus. Helsinki: Lk-kirjat, 137–181.
- Rippikoulusuunnitelma 2001. Elämä – usko – rukous. Suomen ev. lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2001:10. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Schweitzer, Friedrich; Ilg, Wolfgang & Simojoki, Henrik 2010a. Introduction. Teoksessa Friedrich Schweitzer, Wolfgang Ilg ja Henrik Simojoki (toim.) Confirmation work in Europe – empirical results, experiences and challenges – a comparative study in seven countries. Gütersloh: Gütersloher Verlagshaus, 14–31.
- Schweitzer, Friedrich; Ilg, Wolfgang & Simojoki, Henrik 2010b. Summary of the results - perspectives for the future. Teoksessa Friedrich Schweitzer, Wolfgang Ilg ja Henrik Simojoki (toim.) Confirmation work in Europe – empirical results, experiences and challenges – a comparative study in seven countries. Gütersloh: Gütersloher Verlagshaus, 279–294.
- Suihkonen Juh 2014. Linkki-koulutus – Isosten ohjaaja- & yövahtikoulutus Lapuan Tuomiokirkkoseurakunnalle. Centria-ammattikorkeakoulu. Ylivieskan yksikkö. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

- Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. Nuoret aikuiset. Viitattu 30.3.2015.
<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content299A16>
- Talvio, Marks 2005. Nuorisotyö verkostoissa. Teoksessa Terhi Paananen ja Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 280–292.
- Valtonen, Anu 2005. Ryhmäkeskustelut - millainen metodi? Teoksessa Johanna Ruusuvoori ja Liisa Tiittula (toim.) Haastattelu - tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 223–241.
- Vantaan seurakunnat i.a. Vantaankosken seurakunta. Viitattu 14.4.2015.
<http://www.vantaanseurakunnat.fi/fi/toiminta/vantaankosken-seurakunta>
- Yeung, Anne Birgitta 2002. Nuorten osallisuus vapaaehtoistoiminnassa ja seurakunnassa. Teoksessa Anu Gretschel (toim.) Lapset, nuoret ja aikuiset toimijoina – artikkeleita osallisuudesta. HuAmk, 76–89.

LIITE 1: Nykyisten appareiden ryhmähaastattelun runko

Ryhmähaastattelun runko - Nykyiset apparit

1. Mikä on motivoinut sinua osallistumaan apparitoimintaan?

---

2. Millaisiksi koet apparin tehtävät?

---

3. Mitä mieltä olet appareille annettavasta koulutuksesta?

---

4. Miten mielestäsi osallisuus toteutuu apparitoiminnassa?

---

5. Millaista toimintaa haluaisit lisättävän appareille?

Kiitos osallistumisestasi!

Jussi Pentilä
Diakonia-ammattikorkeakoulu

LIITE 2: Vanhojen appareiden ryhmähaastattelun runko

Ryhmähaastattelun runko - Vanhatt apparit

1. Mitä tehtäviä appareille kuului sinun apparivuosiinasi?

---

2. Mikä on motivoinut sinua osallistumaan apparitoimintaan?

---

3. Miten mielestäsi osallisuus toteutuu apparitoiminnassa?

---

4. Miten apparitoiminta on lisännyt kiinnostustasi seurakunnan vapaaehtoistoimintaan?

---

5. Millainen vaikutus apparitoiminnalla on ollut elämässäsi

Kiitos osallistumisestasi!

Jussi Penttilä

Diakonia-ammattikorkeakoulu

LIITE 3: Apparitoiminta Vantaankosken seurakunnassa - työntekijän käsikirja

APPARITOIMINTA VANTAANKOSKEN
SEURAKUNNASSA
TYÖNTEKIJÄN KÄSIKIRJA

SAATTEEKSI

Isostoiminnan on sanottu olevan Suomalaisen kirkon nuorisotyön helmi. Seurakunnat tavoittavat isostoiminnalla merkittävän määrän nuoria vielä rippikoulun jälkeen. Isoiset ovat myös keskeinen syy Suomalaisen rippikoulun suosiolle. (Innanen, Niemelä & Porkka 2010, 161; Köykkä 2014, 52–54.)

Isostoiminnasta onkin kehittynyt vakiintunut osa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon nuorisotyötä ja se on sisällöltään hyvin samankaltaista eri seurakunnissa. Joka toisessa seurakunnassa on myös erillinen tehtävänimike 18 vuotta täyttäneille isosille, joista yleisimmin käytetty on *apuohjaaja* (Porkka 2004, 108).

Apuohjaajia eli *appareita* on myös Vantaankosken seurakunnassa. Tutustuin ensimmäistä kertaa apparitoimintaan keväällä 2013, kun tein opintoihini kuuluvaa seurakuntaharjoittelua Vantaankosken seurakunnassa. Ihastuin toimintaan välittömästi – vastaavan puute oli aikoinaan keskeinen syy omalle irtautumiselleni kotiseurakuntani nuortentoiminnasta heti muutaman isosena vietetyn vuoden jälkeen.

Isostoimintaan on sen historian varrella työstetty monenlaista materiaalia ja tutkimustyötä. Erityistä apuohjaajatoimintaa käsittelevää materiaalia on sen sijaan varsin niukasti. Tästä sainkin idean opinnäytetyöhöni, jonka tuotteena syntyi tämä Vantaankosken seurakunnan apparitoimintaa käsittelevä työntekijän käsikirja.

Käsikirja on sisällöltään kolmiosainen. Ensimmäinen osa käsittelee tiiviisti apuohjaajatoiminnan lähtökohtia Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa ja erikseen Vantaankosken seurakunnassa.

Toinen osa koostuu tutkimustyönä saatujen ryhmähaastatteluiden tuloksista. Tutkimuksessa ensiksi selvitin appareiden kokemuksia ja mielipiteitä seurakunnan apparitoiminnasta. Toiseksi esittelin appareilta saamani aineistot apparitoi-

minnasta vastaaville työntekijöille, jotka saivat pohtia siitä nousevia haasteita ja mahdollisuuksia toiminnan kehittämiseksi.

Käsikirjan kolmannessa osassa esittelen Vantaankosken seurakunnan apuohjaajatoiminnan vakiintuneita toimintamalleja ja kehittämisideoita. Lukijan on hyvä huomata, etteivät kirjaamani toimintamallit edusta absoluuttista totuutta siitä, miten apparityötä tulee jatkossakin tehdä. Vantaankosken seurakunnan apparitoiminnan voi kuvailla olevan vielä mukautumisvaiheessa. Koko käsikirjan idea on ollut koota seurakunnan apparitoiminta yksiin kansiin, jotta työntekijöiden olisi helpompi tarkastella omaa työtään ja jatkaa sen ideointia. Lisäksi olen ajatellut tämän tuotteen auttavan uusia työntekijöitä työmuotoon perehtymisessä. Työn kehittäminen siis jatkukoon!

Tämä käsikirja on siis syntynyt osana allekirjoittaneen opinnäytetyötä *Isosesta appariksi – Tutkimuksellinen apuohjaajatoiminnan tuotekehittely Vantaankosken seurakunnalle*. Opinnäytteeni raporttiosuus sisältää tarkemman kuvauksen tutkimusprosessista sekä kattavan teoreettisen viitekehyksen. Koko opinnäytetyö on luettavissa muun muassa Theseus - julkaisuarkistossa.

Opinnäytetyö syntyi tiiviissä yhteistyössä Vantaankosken seurakunnan nuorisotyöntekijöiden kanssa. Prosessin aikana olin yhteydessä myös useampaan seurakunnan aikaisempaan työntekijään. Suuri kiitos käsikirjan laatimiseen osallistuneelle työntekijätiimille!

Jussi Penttilä

Espoossa, toukokuussa 2015

"Tuskin mekään oltas täs jos, tai emmä ny tulis tänne kertoo et mun apparikokemus olisi iha hanurista, johoki oppariin."

- Vantaankosken seurakunnan entinen appari 2015

SISÄLTÖ

1 APPARITOIMINNAN LÄHTÖKOHDAT.....	5
1.1 APUOHJAAJAT SUOMEN ERI SEURAKUNNISSA.....	5
1.2 APPARITOIMINNAN SYNTY JA KEHITYMINEN VANTAANKOSKEN SEURAKUNNASSA.....	6
2 HAASTATTELUTUTKIMUS APPAREIDEN KOKEMUKSISTA JA MIELIPITEISTÄ VANTAANKOSKEN SEURAKUNNAN APPARITOIMINNASTA.....	9
2.1 UUSIEN APPAREIDEN RYHMÄHAASTATELU.....	9
2.2 VANHOJEN APPAREIDEN RYHMÄHAASTATELU.....	15
2.3 TYÖNTEKIJÖIDEN RYHMÄHAASTATELU.....	23
3 VAKIINTUNEITA TOIMINTAMALLEJA JA KEHITTÄMISIDEOITA.....	34
3.1 APPARIEN VIIKONLOPPULEIRIT.....	34
3.1.1 <i>Syysleiri</i>	34
3.1.2 <i>Kevätleiri</i>	35
3.2 ISOSTENILLAT.....	36
3.3 RIPPILEIRIT.....	37
3.4 ISOSTEN JA NUORTEN VIIKONLOPPULEIRIT.....	38
3.5 MUUTA TOIMINTAA.....	38
3.6 APPARITOIMINNAN HAASTEITA JA MAHDOLLISUUKSIA.....	38
LÄHTEITÄ.....	40

1 APPARITOIMINNAN LÄHTÖKOHDAT

Isosia on kuvailtu suomalaisen rippikoulu- ja nuorisotyön kantavaksi voimavaraksi. Isostoiminnasta on muodostunut osa Suomalaista nuorisokulttuuria ja isosen rooli on vahvasti vakiintunut koko Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa (Köykkä 2014, 52). Monessa seurakunnassa on myös eriytynyttä toimintaa ja tehtäviä 18 vuotta täyttäneille isosille, joita tavallisimmin kutsutaan apuohjaajiksi. Tässä luvussa käyn aluksi läpi apuohjaajan roolia Suomen seurakunnissa. Lähteenä olen käyttänyt Jouko Porkan keräämää tutkimustietoa. Tämän jälkeen esittelen apuohjaaja- eli apparitoiminnan lähtökohtia Vantaankosken seurakunnassa.

1.1 Apuohjaajat Suomen eri seurakunnissa

Jouko Porkan tutkimuksen On kunnia olla isonen – Suomen evankelis-luterilaisen kirkon isostoiminta 2000-luvun alussa (2004) mukaan joka toisessa Suomen seurakunnassa on tehtäväkuva ja nimike 18 vuotta täyttäneille isosille. Muutama tutkimukseen osallistuneista seurakunnista ilmoitti, ettei seurakunnan täysi-ikäisille isosille ole vakiintunutta nimikettä tai että sitä oltiin parhaillaan miettimässä. Tutkimuksen mukaan käytetyin nimeke oli apuohjaaja, apuopettaja tai apari. Muita samansisältöisiä käytössä olevia nimikkeitä ovat muun muassa isoisonen ja wanha. Yksittäisissä seurakunnissa käytetään myös lukuisia muita nimikkeitä kuten esimerkiksi kerberos, konkari, yli-isonen ja aikuinen isonen. (Porkka 2004, 108–109)

Apuohjaajien rooleissa on seurakuntakohtaisia eroja. Yleisesti apuohjaajat osallistuvat rippileireille osana ohjaajien ja isosten muodostamaa tiimiä. Toisin kuin isokset, apuohjaajat luetaan tavallisesti osaksi leirin johtoryhmää. Käytännössä he sijoittuvat isosten ja ohjaajien väliportaaksi: iän ja kokemuksen puolesta heidän asemansa on isosten roolia vastuullisempi, mutta heiltä samalla puuttuu ammattitaito ja työntekijän vastuu. Joissakin seurakunnissa apuohjaajat ovat isosten ”lähiesimiehiä”, jotka vastaavat isosryhmästä samalla tavalla kuin isokset

vastaavat rippikoululaisista muodostetuista pienryhmistä. Isosista huolehtimisen ohella muita apuohjaajien tehtäviä rippileireillä ovat iltaohjelman ja isosten ohjaamien raamatturyhmien valmistaminen, vuorollaan hartauksista ja leirikirkoista vastaaminen, uusien isosten perehdyttäminen ja ohjaajien palavereihin osallistuminen. (Porkka 2004, 109; Porkka 2005, 103.)

Monen seurakunnan rippileireillä on apuohjaajan ohella tai sijasta leiri-isäntiä, leiriemäntiä, kesäisäntiä tai kesäemäntiä (muita käytettyjä nimikkeitä ovat m leiriavustaja, talkkari, apuisäntä ja apuemäntä). Apuohjaajien tavoin myös leiriisännät ja -emännät ovat 18 vuotta täyttäneitä kokeneita isosia. Apuohjaajien roolista poiketen heidän vastuulla on enemmän leirikeskuksen järjestykseen valvontaan liittyviä tehtäviä. Tavallisimpia leiri-isäntien ja -emäntien vastuita ovat kiinteistöstä huolehtiminen, keittiötehtävät, saunan lämmitys ja uintivalvonta. Joissakin seurakunnissa on palkattu leiri-isäntä tai -emäntä samaan leirikeskukseen koko kesän ajalle, jolloin hän osallistuu jokaiseen siellä pidettävään leiriin. (Porkka 2004, 109–110.)

Porkan (2004, 110) mukaan 18-vuotiaiden palkkaaminen rippikouluun on yleensä periaatteellinen ratkaisu. Monessa seurakunnassa apuohjaajat koetaan tärkeäksi ja varsin edulliseksi lisätyövoimaksi. He osallistuvat usein työntekijöiden kanssa muun muassa leiriohjelman suunnitteluun, isosvalintoihin ja leirijärjestyksen pitoon. Usein he tuovat rippikoulutiimiin myös tarvittavaa erityisosaamista (esim. säästys-, suunnistus- ja atk-taidot) ja merkittävän lisäresurssin erilaisten teemapäivien ja oppituntien organisoinnissa. Porkan tutkimuksen mukaan apuohjaajan rooli koetaan mielekkääksi jatkotehtäväksi kokeneille isosille. Roolin nähdään myös edistävän isostoiminnan jatkuvuutta.

1.2 Apparitoiminnan synty ja kehittyminen Vantaankosken seurakunnassa

Vantaankosken seurakunnan apparitoiminnan juuret ovat 1980-luvulla. Aluksi ei kuitenkaan puhuttu appareista tai apuohjaajista vaan vanhemmista isosista. Sanaa apuohjaaja alettiin käyttää vasta myöhemmin 1990-luvulla.

Vielä 1980-luvulla Vantaankosken seurakunnassa oli vain isosia, jotka tavallisin olivat mukana toiminnassa yhdestä kahteen vuotta. Hiljalleen toimintaan alkoi jäädä enemmän myös vanhempia isosia. Vuonna 1983 perustettiin Vantaankosken seurakunnan Saapas-ryhmä, josta muodostui vanhempien seurakuntanuorten suosima toimintamuoto isostoiminnan jatkoksi. Saapas-ryhmä on siitä asti toiminut yhtenä seurakunnan erityisnuorisotyön muotona.

Ensimmäiset kerrat, kun niin sanottuja ”vanhempia isosia” on tarkoituksen mukaisesti otettu rippileireille, olivat 1980-luvun Lapin vaellusrippikoulut. Syynä tähän oli se, että ohjaajatiimiin tarvittiin suunnistustaitoisia ihmisiä. Nämä vapaaehtoiset poimittiin vanhemmista isosista ja saapaslaisista. Rippikoulussa heidän roolinsa oli toimia suunnistusvastaavana, jolla oli vaihtelevasti muita tehtäviä isostiimin ja ohjaajatiimin välissä.

1980–1990-lukujen taitteessa alkoi olla ylitarjontaa isosista. Isoskoulun osallistujia määrä kasvoi räjähdysmäisesti lamavuosien aikana. Siihen aikaan normaaliin rippileiriin saattoi osallistua yli kymmenen isosta, jotta kaikki saatiin toiminnasta osallisiksi. Mukana alkoi olla myös paljon nuoria, jotka olivat olleet jo yli kolme vuotta isosena. Heitä varten alettiinkin miettiä omaa roolia rippileireillä. Näistä vanhoista isosista tehtiin eräänlaisia ”isosten isosia”, joiden tehtävä rippileireillä oli toimia isosten ryhmänohjaajina. Hiljalleen heitä alettiin kutsua apuohjaajiksi tai ytimekkäästi appareiksi.

1990-luvulla Vantaankosken seurakunnan isoskoulu oli kolmevuotinen. Jokaisen vuositason isosryhmällä oli omat viikoittaiset tapaamiset. Kolmannen vuositason isosryhmän tapaamisia veti muutama innokasta apparia. Laman laantumisen myötä isoskoulun runsaat osallistujamäärät lähtivät laskuun ja toimintaa supistettiin.

2000-luvun alussa vanhempia isosia alkoi hiljalleen olla taas enemmän. Appareita varten ei vielä ollut omaa koulutusta. Sen sijaan he osallistuivat isoskoulutukseen, jossa heille annettiin joitakin toiminnan ohjaamiseen liittyviä vastuita. Apparit osallistuivat myös rippileireihin. Kaikille leireille ei kuitenkaan riittänyt appareita, eivätkä kaikki työntekijät edes halunneet heitä. Osaa rippikoulutyön-

tekijöistä ihmetytti, mikä on apparin rooli rippileirillä. Joskus appari saattoi päätyä rippileirin yövalvojaksi, mikä ei ollut roolille suunniteltu tarkoitus. Tavallisesti apparin tehtävänä oli isosryhmän ohjaaminen. Osa appareista osallistui myös oppituntien vetämiseen.

Appareiden lukumäärän kasvaessa taas kymmenkuntaan, uusien työntekijöiden myötä alettiin suunnitella isostoiminnasta erillistä apparitoimintaa. Toiminnan tavoitteena kouluttaa appareita rippileirien tehtäviin, mutta myös olla osa nuorten aikuisten toimintaa. Koulutuksellinen apparitoiminta on lähtenyt muotoutumaan 2000-luvun alussa, ja sen voi edelleen kuvailla olevan muotoutumisvaiheessa. Kausittaisiin kokeiluihin on vaikuttanut mm. työntekijöiden vaihtuminen. Toiminnan kehittämisessä on pyritty huomioimaan myös nuorten mielipiteitä ja ehdotuksia.

Apparitoiminnan pääasiallinen tähtäys on tehtävät rippikoululeirillä. Ajatuksena on myös se, että mitä pidemmälle nuoret saadaan sitoutettua seurakunnan toimintaan, sitä varmemmin he pysyvät mukana myös aikuisiällä. Alun perin appariksi pääsemisen ehtona oli täysi-ikäisyys ja kolmen kesän kokemus isosena olemisesta. Nykyään appariksi voi hakea jo kolmannen vuoden isoset, jotka täyttävät 18 vuotta ennen rippileirikesää.

2 HAASTATTELUTUTKIMUS APPAREIDEN KOKEMUKSISTA JA MIELIPI- TEISTÄ VANTAANKOSKEN SEURAKUNNAN APPARITOIMINNASTA

Tässä luvussa esittelen tekemääni tutkimusta, johon kuuluu kaksi eri aineistoa. Ensimmäinen aineisto koostuu kahdesta eri ryhmähaastattelusta: seurakunnan nykyiset apparit ja vanhat eli tässä yhteydessä toiminnan ulkopuolelle jääneet apparit. Toinen aineisto koostui apparitoiminnasta vastaavien työntekijöiden ryhmähaastattelusta, jossa käsiteltiin appareiden haastattelusta kertynyttä aineistoa. Tämän viimeisen ryhmähaastattelun tavoitteena oli saattaa työntekijöiden tietoon appareiden kokemuksia ja mielipiteitä seurakunnan apparitoiminnasta sekä käydä keskustelua esiin nousevista haasteista ja mahdollisuuksista.

Tekstissä esiintyvät sitaattit on esitetty seuraavilla nimimerkkilyhenteillä:

- UA → Uusi Appari
- VA → Vanha Appari
- Työ → Työntekijä
- J → Jussi (Minä)

2.1 Uusien appareiden ryhmähaastattelu

Uusien appareiden ryhmähaastattelu toteutui huhtikuussa 2015. Tapahtumapaikkana toimi Myyrmäen kirkon nuorisotila eli Manala. Haastatteluun saapui paikalle kuusi (6) apparia, joista kukin oli ensimmäisen vuoden appari. Kellään ei siis vielä ollut omakohtaista kokemusta apparina rippileirillä. Jokainen oli kuitenkin osallistunut muuhun seurakunnan apparitoimintaan ja hakenut tulevan kesän rippileireille. Ryhmähaastattelun kesto oli noin yksi tunti.

Ryhmähaastattelu oli tunnelmaltaan energinen. Apparit olivat selvästi innostuneita heidän mielipiteidensä kuulemisesta ja kukin heistä oli keskustelussa aktiivinen. Haastattelu eteni hyvin vaivattomasti ja kysymyksiä pohdittiin appari-

den välisenä keskusteluna. Minun tehtäväkseni jäi keskustelun ajoittainen ohjaaminen.

Syyt toimintaan osallistumiselle

Ryhmähaastattelu alkoi kysymyksellä: ”Mikä on motivoinut sinua osallistumaan apparitoimintaan?”

UA1: Kaverit nyt yks ja sit et saa vähä jotai mitä kirjottaa CV:hen, koska onhan apuohjaaja kuitenkin isompi nimi kuin isonen.

UA2: Kaveriporukka. Me alotettii isosena täl porukalla ja ku on niinku tottunu käymää tääl kirkol, nii tuntu luonnolliselt jatkaa.

UA3: Mulle tää on ollu sillee luonnollinen jatkumo sillai et, ei oo tehymiehi lopettaa isosten hommiin niin sit on sattunu menee apparin hommiin mukaan.

Kaikki apparit kertoivat osallistuneensa apparitoimintaan ennen kaikkea kavereiden vuoksi. Moni isostoiminnassa mukana ollut kaveri on jatkanut tai päättänyt jatkaa seurakunnan nuorten toiminnassa apparina, mikä on motivoinut myös itseään osallistumaan. Apparit olivat myös yhtä mieltä siitä, että apparitoiminta on muutenkin luonnollinen jatkumo isostoiminnalle. Heidän mukaansa apparin tehtävät tuovat sopivasti vaihtelua isostoimintaan, joka itsessään on ollut heille mieleistä toimintaan. Yksi appareista mainitsi osallistumisensa syyksi edellisten lisäksi sen, että voi työhakemuksissa ja ansioluettelossa mainita toimineensa apuohjaajan vastuutehtävissä.

Kokemuksia apparin tehtävistä ja roolista

Toiseksi kyselin appareilta, millaisina he kokevat apparien tehtävät ja roolin. Entisinä isosina he olivat kokeneet apparin tärkeäksi avuksi, tueksi ja turvaksi rippileireillä. Etenkin niillä rippileireillä, joiden isostiimi koostui pääasiassa ensimmäisen vuoden isosista, apparin rooli on koettu tärkeäksi.

UA4: Mun mielestä appari on siellä leirillä niinku eniten isosia varten sillain että isosilla on joku jolle valittaa, ja tota noin...

UA2: Niin ja pyytää apuu jos ne on uusii.

UA4: Nimenomaan. Ja olla se niinku tavallaan, linkki niinku ohjaajien ja isosten välillä.

UA2: Ja sen takii on mun mielestä tosi tärkeetä, että kaikki apparit on ollu isosii joskus. Koska jos alottais suoraan apparitoiminnasta niin eihän se oikee onnistu koska pitäs pystyy auttaa niitä isosia niiden hommissa, niin jos sä et tiä et mitä isosen pitää tedä.

Apparit jakoivat myös kokemuksen siitä, että appari rippileirillä madaltaa isosten kynnystä puhua huolenaiheista ja muista asioista ohjaajatiimille. Heidän mukaan apparia on monesti helpompia lähestyä kuin varsinaisia työntekijöitä.

Apparien mukaan heidän tehtävänsä rippileireillä ja nuortotoiminnassa tuntuivat sopivilta. Nuorten viikkotoiminnassa muutama isosteniltaa vuodessa ei ole liian raskas vastuu, vaikka on paljon koulu- ja harrastuskiireitä. Joissakin tilanteissa apparit voisivat osallistua myös isoskoulutukseen. Heillä ei kertomansa mukaan ole kovinkaan selvää käsitystä siitä, mitä nykyään isoskoulussa tehdään. Apparit muistelivat kuinka heidän isosaikana apparit olivat pitäneet isoskoulussa leikkikoulutusta.

UA5: No silloin esimerkiksi kun (entinen appari) ja (entinen appari) piti niitä leikkikoulutuksii niin ne oli musta tosi hyvii, tai sillee hyödyllisii, niin ehkä jotain sen tyyppistä. Siit oli oikeesti jotain hyöttyä.

UA4: Se oli kaikille aina se lemppari. Se oli ihan mahtava!

Kokemuksia appareiden koulutuksesta

Tehtävistä keskustelun jälkeen kysyin appareiden kokemuksia ja mielipiteitä tehtäviin valmentavasta koulutuksesta. Tähän he vastasivat lähes yhteen ääneen, että koulutusta on ollut tosi vähän, mutta toisaalta tehtävät oppii parhaiten kokemuksen ja edellisten vuosien appareiden esimerkin kautta.

UA5: Tuntuu vähä sillai et tää koulutus ei oo antanu valmiuksii vaan enemmän mennään isospohjalta.

UA3: Mut must tuntuu et, emmä ny tiä tarvitaaks me hirveesti koulutuksii koska me ollaan kaikki oltu paril kolmel leiril, nii me ollaa nähty mitä ne apparit tekee siellä.

UA2: Mä luotan siihe et kevään tsemppiksel meille oikeesti viel kerrotaa mitä meidä kuuluu tehdä leireillä. Meille on tähän menses kerrottu et te vahitte isosii ja katotte vähä et ne saa raamiksii kasaan ja iltaohjelmii.

Kevään apparileiriltä he toivovat, että siellä käytäisiin yhdessä läpi apparin tehtäviä rippileirillä, jotta leirille ei tarvitse lähteä pelkästään omien käsitysten varassa. Heiden mielestään olisi hyvä, jos apparien vastuut kesän leireille suunniteltaisiin yhdessä.

Kokemuksia osallisuuden toteutumisesta

Yhteisen suunnittelun esiin nousemisen myötä ohjasin keskustelun seuraavaan aiheeseen: ”Miten mielestäsi osallisuus toteutuu apparitoiminnassa?” Ennen keskustelua avasin appareille osallisuuden käsitettä. Selitin heille, että osallisuus on osallistumisen lisäksi kuulluksi tulemistä heitä koskevassa päätöksenteossa ja sitä, että heidän mielipiteet myös otetaan aidosti huomioon. Esimerkiksi kirkon nuorisotyössä nuorten osallisuutta tukee heidän mukaan ottaminen toiminnan suunnitteluun.

Apparien kokemusten mukaan heillä ei oikein ole mahdollisuutta vaikuttaa heitä koskeviin päätöksiin. Esimerkkinä he mainitsivat sen, että apparileirit osuvat toistuvasti lukioden koeviikoille, vaikka ongelmasta aina huomautetaan työntekijöille. Apparien mukaan Vantaan lukioden koeviikot osuvat suunnilleen samoille päville, minkä vuoksi tuntuu ihmeelliseltä, että niiden huomioiminen on niin haastavaa.

UA1: Ja just tää esimerkki kun me ollaan valitettu siitä kun koeviiko on aina siinä et voisko niitä vähän kattoo... osaanotto on että

'voi harmi, no katotaan sitte seuraaval kerralla', ja sit se on taas siinä koeviikolla.

Apparien mukaan heitä ei muutenkaan oikein oteta mukaan toiminnan suunnitteluun. Yksi appareista mainitsi, ettei muista koskaan olleensa mukana missään "järkevässä" toiminnan suunnittelussa. Myös muut apparit jakoivat kyseisen kokemuksen. Erityisesti keskustelua aiheutti uudistunut isoskoulutus.

U2: Ja sithän ne muutti sen isoskoulutuksenki kokonaan kysymättä keltään yhtään mitään

UA3: Ja siitä on valitettu mutta...

UA1: Ois ollu kiva jos meilt ois kysytty et mitä mieltä me ollaan kun me ollaan käyty se isoskoulu kahteen kertaan niin meilt ois kysytty että anteeks, te kävitte isoskoulutuksen näin, onks teillä jotain mitä te haluatte muokkaa.

UA2: Tai onhan meiltä kysytty, mut ei kukaan oo sanonu et me halutaan tehdä tästä isoskoulu, tai koulu.

UA4: Siis on kysytty muttei ei oo niinku, ööh tai on ehkä kuunneltu mut niinku, kun on just sillee mennyt toisesta korvasta sisään ja toisesta ulos.

Apparit kertoivat olevansa pettyneitä siihen, ettei heitä otettu mukaan uuden isoskoulutuksen suunnitteluun. He ihmettelivät sitä, ettei heidän kokemuksia isoskoulutuksesta erikseen tiedusteltu toimintamuotoa uudistaessa. Apparien mukaan sekä he että nykyiset isokset ovat tyytymättömiä uuteen isoskoulutusratkaisuun, mutta heidän valituksellaan ei ole ollut merkitystä.

Muuttuneesta isoskoulutuksesta keskustelu jatkui yleisellä muutosvastarinnan pohtimisella. Apparit pohtivat, että osallisuuden toteutumisen haasteena voi olla myös työntekijöiden vaihtuminen. Uudet työntekijät eivät vielä tunne appareita kovinkaan hyvin, eivätkä apparit vastaavasti tunne uusia työntekijöitä. Apparit miettivät, että osapuolet eivät välttämättä täysin luota toisiinsa.

UA1: Mitä täs voi syyttää; uusii henkilöitä vai sitä, että tuli uudet henkilöt.

Apparit keskustelivat siitä, etteivät he isoskoulutuksen suoritettua osallistu enää niin säännöllisesti nuorten viikkotoimintaan. Tästä syystä he eivät ole tutustuneet uusiin isosiin, mutta eivät myöskään uusiin työntekijöihin. Apparien mukaan olisi mukavaa, jos työntekijät osoittaisivat olevansa kiinnostuneita heistä ja tutustuisivat heihin silloin, kun he osallistuvat nuorten toimintaan.

Kysyin appareilta, että miten apparitoiminta tukee heidän osallisuuttaan koko seurakunnassa, ja olisiko heillä mielenkiintoa muuttaa seurakunnan toimintaa nuorille sopivammaksi.

UA2: Must tuntuu et tää nuorisotyö on tosi irrallinen osa periaattees muust seurakunnasta. Tai sillee niinku et, ei me nyt hirveesti tekemis minkään...mitenkään...

UA1: ...mitenkään muuten kirkon kanssa, mut kyl me ollaan täs nuorisotyössä. On kiva et tuntee olonsa kotoisaks jossakin.

UA6: Mut emmä tiä oikeen, et haluttasko me olla mukana missään muussa. Mun mielestä tää on iha sopiva meille silleen. Ei oo niinku, jos täs ois hirveesti enemmän tekemistä niin emmä tiä oisko aikaa kun lukio voi olla aika rankka.

UA4: Nii ja vaikka ois aikaa niin ei välttämättä jaksais.

UA5: Ei oikein nappaa et ois mukana auttamas messuja ja tekemässä näitä ja näitä kahvitteluja.

Apparien mukaan seurakunnan nuorisotyö tarjoaa heille riittävästi ja mieleistä tekemistä. Isos- ja apparitoiminnan lisäksi melkein kaikki kertoivat toimineensa ainakin varhaisnuorten kerhonohjaajina. Nuorisotyön ohella he eivät koe kaipaavansa jalansijaa muussa seurakunnan toiminnassa.

Toiveita toiminnan lisäämisestä

Haastattelun lopuksi kysyin, että millaista toimintaa apparit haluaisivat lisää. Rippileirien lisäksi apparit kertoivat erityisesti pitävänsä appareiden viikonloppuleireistä.

UA6: Lisää Tonttiksen leirejä.

UA1: Leireis on kivaa mukavan rento olo ja kun saa olla kavereiden kaa tiiviisti.

Apparileireissä he pitivät rennosti yhdessä olosta ja toiminnallisesta, ryhmässä tapahtuvasta ohjelmasta. Viikonloppuleirit ovat heidän mielestä hyvä keino irtaantua arjen koulukiireistä. Apparit olivat yhtä mieltä siitä, että muiden leirien lisäksi on tärkeä pitää apparien omia leirejä, joissa voi tehdä ja rentoutua oman ikäryhmän seurassa.

Leirien lisäksi apparit ilmaisivat olevansa kiinnostuneita myös muusta "virkistystoiminnasta". Apparit pohtivat, että rippikoulukesän päätteeksi voisi järjestää jotain yhteistä tekemistä, jonka ohessa olisi mahdollisuus jakaa kuluneen kesän apparikokemuksia.

2.2 Vanhojen appareiden ryhmähaastattelu

Vanhojen appareiden ryhmähaastattelu toteutui niin ikään huhtikuussa 2015, samana iltana ja samassa paikassa kuin uusien appareiden ryhmähaastattelu. Haastatteluun osallistui kuusi (6) entistä apparia, joiden viimeisin rippileirikokemus oli joko viime tai toissa kesältä. Osallistujat olivat toimineet Vantaankosken seurakunnan appareina yhdestä neljään vuotta. Ryhmähaastattelun kesto oli noin puolitoista tuntia. Tässä alaluvussa käytän näistä vanhoista appareista yksinkertaisempaa nimitystä: vanhat.

Vanhojen ryhmähaastattelussa vallitsi samanlainen tunnelma kuin nuorten apparien ryhmähaastattelussa. Vanhat osallistuivat keskusteluun alusta alkaen tarmokkaasti, ja ryhmän dynamiikka oli hyvä. Osallistujat olivat keskenään jo entuudestaan tuttuja. Heistä oli selvästi myös mukavaa kokoontua yhteen muis-telemaan ja keskustelemaan osittain yhteisistäkin apparivuosisista. Haastattelu eteni jälleen hyvin vaivattomasti. Minun tehtäväkseni jäi keskustelun ajoittainen ohjaaminen, ja vanhat rakensivat keskustelua esittämieni kysymysten pohjalta.

Kokemuksia apparin tehtävistä ja roolista

Haastattelun alkuun pyysin vanhoja kertomaan mitä tehtäviä appareilla oli heidän aikanaan. Vanhat muistelivat, että rippileirien lisäksi appareilla oli joitakin vastuita isosleireillä: muun muassa iltaohjelmien ja mahdollisesti hartauksien pitäminen.

VA1: Meil oli yhes vaihees just hyvä kun siel leirillä oli ne vastuuararit, kun oli joku tommonen loppiaisleiri tai muu, mut se on nyt kans jääny niinku pois.

Osa vanhoista muistaa vapaaehtoisesti osallistuneensa isoskoulutukseen, jossa ei kuitenkaan ollut varta vasten appareille suunniteltuja tehtäviä. Isoskoulutus oli appareille mahdollisuus tutustua uusiin isosiin ja neuvoa heitä isosten tehtävissä. Osa vanhoista kertoi, että heidän vastuullaan on ollut suunnitella ja vetää ohjelmaa yksittäisissä nuortenilloissa. Vanhat olivat yhtä mieltä siitä, että tämän tyyppinen satunnainen toiminta ei ole kovinkaan kiinnostavaa, eikä se oikein sido nuorten toimintaan. Nuorteniltojen tehtävien ongelmana oli myös se, että vastuuvuorot jaettiin jopa puoli vuotta etukäteen. Monet apparit unohtivatkin tulla heidän vetovuorolla oleviin nuorteniltoihin.

VA1: Se just kun niitä sovitaan puol vuotta aikasemmin. Toi päivämäärä ja sit sun pitäs siel leirillä suunnitella sillee, et mitä te teette. Ja sit sä oot sillee puolen vuoden päästä et mitähän hemmettiä piti tehdä ja millon piti tulla.

VA2: Plus sit ku aina sanotaan et ottakaa kalenterit leirille mukaan ja puolet on sillee: "Ää mä en muista ees pyyhettä saati sit jotai kalenteria. No mä laitan sen sit tänne puhelimeen, mitä mä en lue ikinä."

Vanhojen kokemuksen mukaan apparien kanssa ei voi sopia yksittäisiä vastuutehtäviä kuukausien päähän. Ongelma on siinä, että apparit-ikäisten elämään kuuluu paljon toimintaa ja menemistä, joita ei suunnitella kuin korkeintaan muutamana viikon päähän. Keskustelu jatkui yksittäisten vastuuiltojen kritisointina. Osa vanhoista koki satunnaiset vastuut Olkassa tai nuortenilloissa turhaksi ja ärsyttäväksi.

VA3: Mun mielestä vois olla paljon fiksumpaa, et jos pakotetaan johonki tapahtumaan apparit, ni tulis nyt vaikka kaikki samalla. Must parempi se ku tulee yks kerralla pitkin kautta, koska sillon näkee sen niitte fiiliksen.

VA3: Syy miks halus olla appari ni se ei välttämät ees riippunu ohjelman laadusta vaan se, et niit appareit oli enemmän ku yks. Oli iso porukka siinä ja vaik se ois ollu huono juttu, niin ne oli ite niin messis siin isol porukalla et siihen lähti itekki mukaan. Mut se et siel on yks hullu hyppimäs nii ei se innosta ketää. Siin pitää olla porukka, et tulee oikeesti fiilis et halua olla osa tota porukkaa, ei se et mä haluun olla toi yks urpo tossa jota kukaa ei kuuntele.

Vanhat muistelivat hyvällä nuorten toiminnan tapahtumia, joissa apparit vetivät porukalla ohjelmaa isosille ja muille seurakuntanuorille. Heidän kokemustensa mukaan tämän tyyppiset tapahtumat olivat mielekkäitä paitsi appareille niin myös nuorille. Kokonainen ryhmä appareita nuortenillan vetäjinä oli isosten näkökulmasta vaikuttavampi kuin yksi tai kaksi vetäjää. Vanhojen mukaan seurakuntanuorille on tärkeää yhteisöllisyys ja yhdessä tekeminen. Keskustelussa nousi esiin idea, että nuorten syyskauden voisi avata tapahtumalla, johon edellisen kesän apparit ja muut vanhat apparit järjestäisivät ohjelmaa.

VA4: Periaattees syksyn startti ois sellane, johon kaikki apparit pyydettäs erikseen sinne luomaan sellasen hengen, et kaikki on sillee: "Tää on parasta niinku ikinä!"

VA2: Sullon kyl aika kovat tavoitteet (...) *Osallistujia naurattaa (...)* no ei mutta ihan tottahan se on että koska vanhat voi tietää millasta se meininki voi olla ja sillee.

Vanhat olivat yksimielisiä siitä, että apparin tärkein tehtävä on osallistuminen rippileireihin. Heidän mukaan apparin rooli rippileirillä on olla "linkkinä" isosten ja ohjaajien välissä. Rippileirillä appari huolehtii siitä, että isokset suoriutuvat heidän tehtävistään. Appari on myös osa ohjaajien tiimiä ja osallistuu heidän kanssa rippikoulun suunnitteluun. Lisäksi vanhat kertoivat joskus osallistuneensa oppituntien pitämiseen ja eri käytännön tehtäviin kuten uimavalvontaan ja yövalvontaan.

Syyt toimintaan osallistumiselle

Kysyttäessä, että mikä sai vanhat osallistumaan apparitoimintaan, vastaukseksi annettiin leirit. Vanhojen mukaan osallistuminen rippileireillä oli suurin syy appariksi ryhtymiselle, mutta kaikki viikonloppuleirit olivat plussaa. Leirien lisäksi tärkeä syy osallistumiselle oli kaverit ja jatkumo isostoiminnalle.

VA3: Ennen tääl käytiin vapaaehtosesti kaikis nois illois apparina. Tääl oli melkee aina kaks joka kerta, sen takii et oli ne hyvät ihmiset.

VA2: Apparitoiminnast on tullu vähä sellane, et osa on sillee: "Hei jee mä oon appari, mun ei tarvi enää käydä missää!"

VA5: Se on muuttunu siitä et se ei oo enää sellast et: "Hei, mahtavaa et tulit", vaan se on sellast et: "Hei, nytten teiän ois pakko tulla tänne et te saatte nää merkinnät, että pääsette leirille." Sit ku sä oot kaks-kolme vuotta käyny merkintöjä keräämässä, nii sit sä pääset apparikoulutukseen ja sanotaan: "Nyt sun ei tarvii enää tulla tähän", ja sä oot et: "JES! Mä en tuu enää ikinä!"

VA4: Mut seki riippuu just ihmiset. Niinku kyl meki saatetaan käydä täällä.

Vanhat kokevat ongelmalliseksi sen, että isosia ja appareita velvoitetaan osallistumaan nuorten toiminnan tapahtumiin. Vanhat keskustelivat siitä, kuinka heidän kokemuksen mukaan vapaaehtoinen osallistuminen on vähentynyt pakollisten osallistumiskertojen lisääntyessä. Vanhat sanoivat huomanneen, että monet nuoret lopettavat toimintaan osallistumisen, jahka ovat saaneet kerättyä merkinnät pakollisista osallistumiskerroista.

Keskustelu eteni muutosvastarinnan pohtimiseen. Vanhat pohtivat, että aina kun on tehty uusia kokeiluja tai toiminta on käynyt läpi muutoksia, on tapahtunut jonkinlaista osallistujakatoa. Vanhat muistelivat, että nuoret ovat aina aluksi vierastaneet uusia toimitiloja, työntekijöitä ja toimintamuotoja.

VA4: Silloin kun siirryttiin Martinkeskuksesta tähän...

VA6: Eiku Kaivokselasta!

VA4: Niin Kaivokselasta! Itseasiassa Kaivokselasta siirryttiin tähän ja täst viel tonne, silloin mä en ollu viel, mut sit tapahtu samanlainen (osallistujakato) kun siirryttiin Martinkeskuksesta takas tänne, silloin kun (entinen työntekijä) lopetti, niin ni siit tulee aina se nuorilla, osittain siitä sitä muutosvastarintaa ja sitte myös se, että puuttuu ne selvät pelit, niinku ne vanhat meiningit.

VA1: Niin no silloin ei vissii kukaan aluks tykännyt oikein siitäkään (toinen entinen työntekijä), silloin heti kun se tuli.

VA6: No mutku siin oli kato just se kans ku ennen oli isoskoulutus keskiviikkosin, Olka torstaisin ja sit kerran kuussa nuorten messu keskiviikkosin. Siin oli toiminta, siel oli ihan sikana possee. Mut sit ku alotettii kehittää kaikkee nuorten iltaa ja kaikkee tommasta nii sitte niinku...

VA4: Se vaan jakaantu niin paljon et se ei enää koonnu kaikkia.

Vanhojen kokemuksia osallisuudesta

Myös tässä ryhmähaastattelussa keskustelu osallisuudesta alkoi sillä, että heti kysymyksen esittämisen jälkeen avasin käsitteen. Kun olin varma siitä, että vanhat olivat ymmärtäneet kysymyksen, annoin keskustelun jatkoa.

Vanhojen kokemuksen mukaan osallisuus toteutui apparitoiminnassa ainakin paremmin kuin isostoiminnassa. Vanhat olivat yhtä mieltä siitä, että osallisuus on toteutunut pääasiassa hyvin etenkin rippileirien suunnittelussa ja toteutuksessa. Jokainen oli ollut työntekijätiimien mukana leirien suunnittelussa. He olivat myös saaneet vaikuttaa siihen, mitä tehtäviä heillä oli ja mihin ohjelmiin he osallistuivat.

VA1: Ainaki mul on just käyny se, et kun on menny leirille nii on keskustellu ohjaajien kanssa. Ne on niinku kysyny, et mitä mä haluun ja sit niinku ei oo käsketty et tee noi noi ja noi.

VA6: Ni et vähä on kysytty et mitä sä haluat et on se sun rooli.

VA5: Nii ja sit on esim kysytty et haluisitko pitää hartauksia. Ja sitäki on kysytty et haluisitko olla mukana esim muilla oppitunneilla, koska (entinen appari) esimerkiks piti jonku muunki oppitunnin kuin nuori-seurakunta.

Yksi vanhoista kertoi hänen rippileireillään ja niiden suunnitteluissa osallisuuden toteutuneen vaihtelevasti:

VA1: Ärsyttää ku riippuu niin paljo leirin työntekijöistä, että mitä sä saat tehdä ja yms yms yms.

Vanhat puhuivat siitä, kuinka seurakunnan rippikoulutyöhön osallistuu useita työntekijöitä, joilla ei välttämättä ole mitään tietoa apparin roolista. Pari vuotta sitten nuorisotyönohjaajat olivat laatineet selvityksen appareiden tehtävistä rippileirillä, mikä lähetettiin kaikille kesän rippikoulutyöntekijöille. Vanhojen mukaan tämä oli hyvä käytäntö ja se selvensi monella nuorisotyön ulkopuolelta tulevalle työntekijälle apparin roolia.

Muussa apparitoiminnassa vanhat eivät ole juuri kokeneet osallisuutta. Esimerkiksi apparien koulutus on vanhojen kokemuksen mukaan tuntunut työntekijöiden kausittain vaihtuvilta kokeiluilta. Heidän mukaan apparitoimintaan on vuosittain sisältynyt vähän eri asioita, eikä apparaita ole kauheasti otettu mukaan suunnitteluun. Joillakin apparileireillä on keskusteltu apparien tehtävistä nuorten toiminnassa, mutta mitään produktiivista toiminnan suunnittelua ei ole tapahtunut.

VA4: Mut mä en tiedä sit taas apparikoulutuksen kannalta, nii siihen taas ei oo ollu sellast osallisuutta. Se vaikuttaa siltä et on päätetty jossai kokouksessa et vois tehdä jotai tällasta, mut ei oo tavallaa kysytty niiltä, et mitä te toivoisitte. Ja jos onki kysytty niin sitte mä luulen et se ei oo toteutunu.

VA2: Emmä tiä onks siit kukaa sillee... Tai ne apparileirit kyl pyöri (entisen työntekijän) lähdön jälkeen samalla kaavalla ja kaikki oli sillee et: "Tää on apparikoulutus", eikä siin niinku kukaan ehkä ollu-kaan kauheen innovatiivinen.

Ajatuksia seurakunnan vapaaehtoisuudesta apparitoiminnan jälkeen

Vanhojen mukaan apparitoiminta on periaatteessa lisännyt kiinnostusta seurakunnan vapaaehtoistoimintaan. Osa kertoi olleensa mukana esimerkiksi Saa-

pas-partiossa tai avustajana joulumessuissa. Osaa vanhoista kiinnostaisi vapaaehtoisuus nuorten toiminnassa vielä apparitoiminnan jälkeen.

VA4: Musta yks kiinnostava mahdollisuus jos olis jotai nuorteniltoja tai jotaki, mihi vois ottaa vapaaehtoisia nuoria aikuisia ikään kuin kerhonohjaajiksi.

VA2: Ongelmahan vaa se on että ku nuorilla ei ole mitää toimintaa plus et se on niin hajanainen ryhmä, joilla on jo jotai muuta hommii. Ja osa lähtee uudelle paikkakunnalle ja siel jos ei oo mitää toimintaa, nii et sä vaa mee sinne kirkkoon et: ”Hei voinks mä olla joku tyyppi tääl?” Jos ei oo juttuja nii niithän pitäs vaa luoda...

VA2: Kyllä apparitoiminta on sillee sitonut vapaaehtosuuteen. Et kyllä mä voisin lähtee jos jotai olis, mut ei perjaattees ole, ku ei kiinnosta nuorten raamis tai ehtoollisavustus..

Vanhojen mukaan seurakunnilla ei juuri ole tarjolla heitä kiinnostavaa vapaaehtoistoimintaa. Vanhat keskustelivat siitä, ettei mikään toiminta synny tyhjästä, vaan jonkun se täytyy käynnistää. Keskustelussa vanhat pohtivat myös sitä, että moni nuori aikuinen muuttaa jossain vaiheessa uudelle paikkakunnalle työn tai opiskelujen vuoksi. Vieraassa seurakunnassa on heidän mielestään todella suuri kynnys ehdottaa, että voisi aloittaa jonkun uuden toimintamuodon.

Kaikki vanhat eivät olleet innostuneita ehtoollisavustuksesta. Heistä on kuitenkin hyvä, kun appareille tarjotaan ehtoollisavustajan koulutusta. Vanhat ovat kokeneet hyväksi käytännöksi, että appareille tarjotaan mahdollisuus ehtoollisella avustamiseen rippikoulujen konfirmaatiomessuissa.

Ajatuksia muusta kokoavasta toiminnasta apparitoiminnan jälkeen

Apparitoiminnan jälkeisestä vapaaehtoisuudesta vanhojen keskustelu siirtyi muuhun mahdolliseen nuorten aikuisten toiminnan pohdintaan:

VA2: Ei kaiken tartte myöskään olla vapaaehtoistoimintaa. Meinaan et jos ois jotai vapaa-ajan toimintaa. Ois vaa joku saunailta tai tehtäs safkaa yhdessä, koska ois hauskaa nähä kaikkii vanhoja. Et eihä sen tarvi olla mitää työtä, mut voiha sielläki suunnitella et pidetään

vaikka ravintolapäivä ja kerätään rahaa ja toteutetaan tyyliin joku retki.

VA3: Haasteena tos on ku ollaan niin vanhoja, et on työt ja kouluu, nii ei saa ikinä mätsäämään mitään.

VA2: Mut se vaatii vaan sen että jossai vaiheessa se alotettais sel-lane toiminta.

Vanhat keskustelivat siitä, että olisi mukava osallistua entisiä seurakuntanuoria kokoaviin tapahtumiin. Erytystä suosiota sai ehdotus nuorten aikuisten viikonloppuleiristä, jota keskustelun edetessä alettiin nimittää "nostalgia-leiriksi". Vanhojen vision mukainen nostalgia-leiri mahdollistaisi vanhojen seurakuntakave-reiden ja työntekijöiden tapaamisen rennon yhdessäolon, toiminnan ja hartaus-elämän äärellä.

Leirin visioinnin jälkeen keskustelu palasi takaisin vapaa-ajan toimintaan:

VA2: Tuli vaan mieleen, että eihän sen tarvii aina olla leiri, että voi-han kirkollakin järjestää. Toki leiriolosuhteet on aina kivat, mutta jos se on vaikka rahasta kiinni.

VA6: Nii siis mä yritin tässä just sanoa että voihan se olla vaik yks arki-ilta keväällä tos Jokiksessa niinku piknik-hengessä.

Vanhat kertoivat edelleen kokoontuvansa aika ajoin yhteen, mutta eivät kovin-kaan "pyhissä merkeissä". Heidän mukaan olisi mukava osallistua seurakunnan kautta järjestettyihin tapahtumiin, joissa mahdollisesti voisi tavata myös vanhoja nuorisotyöntekijöitä.

Apparitoiminnan vaikutus vanhojen elämässä

Viimeinen kysymykseni vanhoille oli: "Millainen vaikutus apparitoiminnalla on ollut elämässäsi?"

VA2: Kyl sielt on jääny paljo ihmissuhteita ja ylipäänsä hauskoja muistoja et ei oo ainakaan jääny semmonen negatiivinen kuva kir-kosta

VA3: Mä oon ainaki oppinu myös sosiaalisia taitoja.

VA6: Nii ja mulle on ainaki jääny sellane kaipuu.

VA2: Nii et onha se oikeesti ollu iha sika hauskaa, et jos tosiaan järjestettäs tämmöne hyvin vanhojen leiri jossai Tonttiksessä, nii kyl mä ainaki lähtisin.

Vanhat kertoivat apparitoiminnan opettaneen heille sosiaalisia taitoja. Toiminnasta on myös jäänyt vahvoja ihmissuhteita. Osa vanhoista oli jopa löytänyt parisuhteen apparitoiminnan kautta. Kaikki olivat sitä mieltä, että apparitoiminnasta on jäänyt paljon hyviä muistoja, jotka osaltaan ovat vahvistaneet myönteistä mielikuvaa kirkosta. Osa vanhoista sanoi kokevansa kaipuuta seurakunnan nuorten toimintaan.

VA2: Tuskin mekään oltas täs jos, tai emmä ny tulis tänne kertoo et mun apparikokemus olisi iha hanurista, johoki oppariin.

2.3 Työntekijöiden ryhmähaastattelu

Työntekijöiden ryhmähaastattelu toteutui viikkopalaverissa viikko appariryhmien haastattelujen jälkeen. Palaveriin saapui kolme (3) nuorisotyöntekijää. Olin kutsunut paikalle yhteensä viisi työntekijää, mutta kahdella heistä oli esteitä osallistumiselle. Yksi palaveriin osallistuneista oli hyvin pitkäaikainen työntekijä Vantaankosken seurakunnassa, ja kaksi muuta olivat olleet tehtävissään alle vuoden. Toinen uudemmissa työntekijöistä joutui työtehtävien takia lähtemään palaverin puolesta välissä. Ryhmähaastattelun kesto oli noin yksi tunti ja neljäkymmentä minuuttia.

Ryhmähaastattelussa vallitsi virkeä ja vapautunut tunnelma. Työntekijät ilmaisivat heti alkuun olevansa kiinnostuneita kuulemaan appareiden esittämiä ajatuksia. Kävimme appareiden ryhmähaastattelut läpi teemoittain. Esittelin haastatteluista yhden teeman kerrallaan, jonka jälkeen työntekijät saivat kommentoida ja keskustella appareiden esittämistä kokemuksista ja ajatuksista.

Esitin appareiden ajatukset ja kommentit nimettöminä, niin kuin ne on esitetty myös tässä raportissa. Työntekijöiden ryhmähaastattelun aluksi kerroin molempiin aikaisempiin haastatteluihin osallistuneen kuusi uutta tai vanhaa apparia. Työntekijät saattoivat osittain tietää ketä haastatteluihin oli osallistunut, mutta palaverissa haastateltujen appareiden nimiä ei käyty läpi.

Syyt toimintaan osallistumiselle

Ryhmähaastattelun alkuun kerroin työntekijöille appareiden vastauksia kysymykseen: ”Mikä on motivoinut sinua osallistumaan apparitoimintaan?” Vastaukset olivat ennalta arvattuja, eikä kellekään appareista ollut mitään yllättävää syytä toimintaan mukaan lähtemiselle.

J: Tosiaan on varmaanki, jos nyt ei sanota että ihan itsestään selvyys, niin ainaki hyvin tiedossa, et miks tähä toimintaan mukaan tulla.

Työ1: Kyllä joo. Heh.

Kokemuksia apparin tehtävistä ja roolista

Toiseksi kerroin työntekijöille appareiden jakamia ajatuksia heidän tehtävistään ja roolistaan seurakunnan nuorten toiminnassa. Vanhat apparit olivat keskustelleet siitä, etteivät he omina apparivuosinaan kokeneet kiinnostaviksi heille suunniteltuja satunnaisia vastuutehtäviä nuorten syys- ja kevätkausien toiminnassa. Työntekijät olivat kiinnostuneita kuulemaan, että oliko vanhoilla ideoita muunlaisesta toiminnasta. Kerroin työntekijöille vanhojen keskustelleen lähinnä siitä, että isolla appariryhmällä toteutettu ohjelma oli heidän mukaan kiinnostavampaa kuin yhdelle tai kahdelle apparille jaetut vastuullat. Työntekijät pohtivat miten uudet apparit suhtautuvat nykyisiin vastuuiltoihin.

Työ1: Mä mietin ku periaattees meil on nyt sillai, et apparit tulee silloin tällöin vetää, mut ilmeisesti ne uudet ei siihen mitään kommentoinut. Et se on sit ollut niille parempi?

Työ2: Mites nää uudet, kun niil on ollu vastuu yhdestä kokonaisesta isostenillasta, ni miten ne on kokenut sen?

J: Nuorten keskustelu ei niin paljo jääny tähä aiheeseen, mutta ne just puhu sitä kuinka syksyllä kesti vähä käynnistyy, mut nyt keväällä on ollu iha OK. He puhu enemmän siitä, et nää apparin tehtävät on tuntunu sillee iha sopivilta ja ei oo ollu liian kuormittavaa, kun ne on sitä ikäryhmää et on lukiossa kirjoitukset tai sit ammattikoulussa muut valmistumisjutut. Tuntuu et on vähemmä aikaa ku joskus vuosi pari sitten ku oli vielä isosena ja saatto olla vielä peruskoulussa.

Työ2: Se on totta kai aika arvattavaaki. Mut must kuulostaa aika hyvältä, et tuntuu siltä et on ollu sopivasti ja riittävän vastuullisia tehtäviä.

Työntekijät keskustelivat siitä, että viime syksynä aloitetut isostenillat ovat todellakin käynnistyneet kunnolla vasta nyt keväällä. Syksyllä uusi toimintamuoto tuntui hakevan vielä paikkaansa nuorten toiminnassa.

Työ1: Meiän, niinku työntekijöiden, kokemus on se on nyt keväällä nimenomaan lähtenyt hyvin käyntiin. Et nyt siel on niinku paljon porukkaa ja apparit on tullu paikalle.

Työ2: Nyt ku näit viimesii isosteniltoja on ollu niin siel on yks tai kaks pyytämäs kuittausta, ja niit on kuitenkin ollu yli kaksikymmentä paikalla. Niin kylhä se kertoo jotai siit et ne on viihtyny siellä ku tullaan vaa huvikseen.

Keskustelussa pohdittiin kuinka nuorisotyön tavoitteena on tarjota nuoria koavaa toimintaa, joka on nuorista mielekästä ja johon oikeasti halutaan osallistua. Uudet isostenillat ovat osa isosten koulutusta, minkä vuoksi isosia velvoitetaan osallistumaan kahteen iltaan toimintakaudessa. Etenkin nyt keväällä isosteniltoihin on osallistunut paljon nuoria, jotka ovat jo keränneet merkinnät kahdesta osallistumiskerrasta. Yksi työntekijä muisteli jonkun nuoren jo syksyllä kysyneen, että voiko hän vielä tulla isosteniltoihin vaikka on jo saanut kuittaukset kahdesta. Työntekijän mukaan juuri siinä on koko toiminnan idea, että nuoret viihtyisivät ja osallistuisivat joka kerta kun muilta menoiltaan ehtivät.

Keskustelussa nousi esiin myös ajatus siitä, miten appareidenn vastuu isosteniloista tuo ikään kuin sivutuotteena lisää resursseja nuorisotyölle. Vastuutehtävi-

en pääasiallinen tarkoitus on kuitenkin tarjota appareille osallistavaa tekemistä nuorten viikkotoiminnassa.

Työ3: Mun mielestä toi on iha hyvä et noi apparit pitää isosteniltoja, kun joku toiminta kuitenkin sitoo niit appareita viikkotoimintaan. Yks myös et se on tietysti resurssi meille, kun apparit suunnittelee ja tekee.

Työ1: Kyl mä näkisin enemmän sen niinku et ne on pitämäs isosteniltoja sen takii, et isoset näkee et toi on se appari, ton kaa lähettään ehkä leirille, ja sit myös toisinpäin. Ja sit myöski ehkä näkee työntekijänä paikalla, et mite ne isoset ja apparit pelaa, et ketä ehkä kannattaa laittaa samalle leirille.

Uudet apparit pohtivat ryhmähaastattelussaan sitä, kuinka he isosina osallistui-
vat aktiivisemmin nuorten toimintaan. Nykyään he osallistuvat paljon harvem-
min, koska appareilta ei velvoiteta läsnäoloa isoskoulutuksissa. Tästä johtuen
he eivät kertomansa mukaan oikein tunne uusia isosia. Yksi työntekijöistä totesi
isosteniltojen olevan juuri se paikka, missä appareilla on mahdollisuus tutustua
isosiin ja toisinpäin.

Uusien appareiden ryhmähaastattelussa keskusteltiin appareiden osallistumi-
sesta isoskoulutuksen vetämiseen. Osa appareista muisteli omia isosvuosiaan
ja kuinka apparit olivat pitäneet heille leikkikoulutusta. Apparit kertoivat, että
heitä voi tarvittaessa pyytää avustamaan isoskoulutuksen vetämiseen.

Työ2: Joo tost kannattaa ottaa onkeen, et jos me käytetään niitä
myös sitte osittain niissä joka toisissa keskiviikko illoissa.

Työ2: Ne (apparit ja isoset) ei oo ehkä ymmärtäny sitä niin että iso-
stenillat on kans isosten koulutusta.

Työntekijät kertoivat saaneensa nuorilta paljon palautetta siitä, kuinka uudessa
isoskoulutuksessa ei enää harjoitella leikkejä ja laulamista. Keskustelussa pää-
teltiin, että nuoret eivät ole tainneet täysin ymmärtää isosteniltojen roolia isos-
koulutusiltojen rinnalla. Työntekijöiden mukaan isosteniltojen ajatuksena on tar-
jota nuorille rentoa yhdessä tekemistä ja samalla toimia leikkikoulutuksena. Iso-
stenilloissa vanhemmat nuoret vetävät nuoremmilleen rippileirien iltaohjelmien
kaltaista ohjelmaa. Appareille voisikin vielä täsmentää, että laulu- ja leikkipuolen

koulutuksen on ajateltu tapahtuvan parillisten viikkojen isostenilloissa, kun taas parittomien viikkojen isokoulutuksissa keskitytään raamisten pitämiseen, ryhmän ohjaamiseen ja muihin isosen taitoihin.

Työ2: Se muutos on kyllä viime vuoden isokoulutuksesta ollut aika raju.

Keskustelussa nousi esiin nuorten toiminnan viikko-ohjelman muutokset ja niiden vaikutus nuoriin. Uudet käytännöt ja työntekijät aiheuttavat aina sekaannusta nuorissa. Työntekijät olivatkin iloisia siitä, että isostenillat ovat nyt keväällä alkaneet osoittaa merkkejä onnistuneesta toimintamuodosta.

Vanhojen appareiden ryhmähaastattelussa yksi vanhoista pohti appareiden osallistumista syksyn isokoulutus -starttiin. Työntekijöiden mukaan seurakunnassa on rippikoulukesän päätteeksi järjestetty perinteinen jatkis-leiri, johon on isosten ja appareiden lisäksi osallistunut kuluneen kesän rippikoululaisia. Toissa kesänä jatkis ei toteutunut, mutta viime kesän päätteeksi leiri jälleen järjestyi. Työntekijät kertoivat edellisen jatkiksen olleen tapahtuma, jonka suunnittelussa ja toteutuksessa hyödynnettiin seurakunnan apparaita.

Työ2: Jatkis on nyt semmonen, missä apparaita on viime kesänä käytetty. (...) Siel saatiin mun mielestä semmosta me-henkee, mist oli helppo sit lähteä sinne isokoulutus -starttiin mukaan.

Kokemuksia appareiden koulutuksesta

Appareiden mukaan he ovat saaneet tehtäviinsä vain vähän varsinaista koulutusta. Toisaalta he kokivat tehtävien olevan heille pääasiassa tuttuja jo isospohjalta. Apparit toivoivat, että kevään apparileirillä vielä käytäisiin yhdessä läpi apparin tehtäviä rippileireillä.

Työ1: Joo ehkä enemmänä mul on ainaki ollu ajatuksena tän vuoden apparikoulutuksessa, et ei niinkään se, et täs on nää apparitehtävät ja koulutetaa ne siihen, vaan se et tulee tutuks nää uudet isoset. Just sen takii et kyl nää osaa nää tehtävät niinku iteki sanoivat.

Työ1: Kevään leirit onki nimenomaan sitä varten et ois tarkoitus miettii kesää. Et ihan ovat asian ytimessä.

Työntekijät olivat samoilla linjoilla appareiden kanssa. Hekin olivat ajatelleet, etteivät apparit tarvitse erityistä valmennusta tehtäviinsä, kun taustalla on kaksi tai kolme vuotta isosena. Koulutusta tärkeämmäksi työntekijät näkevät toiminnan, jota kautta apparit ja isokset voivat tutustua toisiinsa. Kevään apparileirillä on kuitenkin tarkoitus käsitellä appareiden tehtäviä rippileireillä.

Työntekijöiden mukaan appareiden tehtäviä ei kannata määritellä liian yksityiskohtaisesti, sillä niissä on usein pieniä eroja rippileireittäin. Apparin tehtäviin voi vaikuttaa sekä rippileirin ohjaajien että apparin omat toiveet, mutta myös muut leirikohtaiset tekijät. Koulutuksessa onkin hyvä käydä läpi appareiden tyypillisiä tehtäviä ja oheistaa appareita keskustelemaan roolistaan rippileirien ohjaajatiimin kanssa.

Työ1: Ja sit varsinki ku ne on niin leiristä riippuvaisia, et mitkä ne oikeesti on ne tehtävät. Et sit on tosi vaikee sanoo et ne on just nää, varsinki kun nuoret on sellasii, et kun sä sanot et nää on sun tehtävät ja sit siel ei oookkaa niit tehtävii tai siel on jotai muuta, nii sit se niinku hämmentää.

Kokemuksia osallisuuden toteutumisesta

Sekä uudet että vanhat apparit näkivät kehittymisen varaa appareiden osallisuuden toteutumisessa. Etenkin uudet apparit kokivat, ettei heillä ole ollut riittävästi mahdollisuuksia vaikuttaa apparitoiminnan sisältöihin. Uusien appareiden mukaan he eivät ole olleet mukana heitä koskevan toiminnan suunnittelussa. Työntekijät pohtivat, kuinka apparien osallistaminen heitä koskevan toiminnan suunnittelussa on ajoittain haastavaa.

Työ1: Joo se tarkoittaa et pitää vaan sitoutua enemmän, mihin meidän tämän hetkiset nuoret eivät ole kovin valmiita.

Työ2: Ei oo. Se on totta et ne haluis osallistuu suunnitteluun mutta ne ei halua osallistuu toteutukseen. Se on se ongelma et: ”Pitääks meidän?”

Työntekijöiden mukaan nykyiset apparit kyllä haluavat osallistua toiminnan suunnitteluun, mutta eivät aina sen toteuttamiseen. Esimerkkinä mainittiin syksyllä aloitetut isostenillat, joiden ohjelmasta ja vetovastuista käytiin yhteistä keskustelua viime syksyn apparileirillä. Vaikka isosteniltoja suunniteltiin yhdessä, monet apparit jäivät syksyllä kokonaan tulematta heidän valitsemiinsa vastuutoihin.

Keskustelu eteni siihen, miten esimerkiksi rippikoulujen suunnittelupalaverit pidetään koko ohjaajatiimille sopivana kellonaikana, joka on yleensä aikaisin päivällä, kun apparit ovat vielä koulussa. Yhden työntekijän mukaan toisinaan appareita kuitenkin saadaan mukaan suunnittelupalavereihin. Kyseessä on siis järjestelykysymys, jonka haastavuus riippuu osallistujien määrästä ja muista työtehtävistä.

Työ3: Iha seki vaa et appareilla on sitä omaa elämää, ni miten sä saat apparin joskus semmoseen kokoukseen, minkä työntekijöillekin pitäs sopii.

Työ2: Joo se on ku suunnittelupalaverit on päivällä. Mut sit on tietysti ollu näitä appareita, jotka on ollu suunnittelupalavereissa mukana.

Työntekijät jatkoivat pohdintaa appareiden mukaan saamisesta rippileirien suunnittelupalavereihin:

Työ2: Ja sit tietysti yks mikä nyt tuli mieleen on se että me vasta nyt tiedetään ens kesän apparit ja isoset ja kuka millekin leirille on menossa. Osittain leirien ohjelmat on jo suunniteltu tähä päivään mennessä.

Työ1: Mutta me tossa vähä puhuttiin et jos ens vuonna isos- ja apparihaut olis jo tammikuussa.

Työ2: Joojoo, se vois olla. Mieluummi sillee et jaot tehdään heti hiihtisten jälkeen, jolloin kesän leirien suunnittelu ei oo viel alkanu.

Työntekijät pohtivat, että heidän olisi syytä aikaistaa kesän rippileirien isos- ja apparihakua. Tänä vuonna kesän isoset ja apparit saatiin valituksi vasta huhtikuussa, jolloin alkukesän rippileirit on käytännössä jo suunniteltu. Tästä johtuen

alkukesän leireille valitut apparit eivät välttämättä ehtineet leirien suunnittelupalavereihin.

Muutosvastarinta

Sekä uudet että vanhat apparit puhuivat ryhmähaastatteluissaan muutosvastarinnasta. Uudet keskustelivat siitä, miten sekä apparit että isokset ovat ainakin aluksi vierastaneet uutta nuorten toimintaa ja vaihtuneita työntekijöitä. Vanhat puolestaan muistelivat samanlaisia kokemuksia omilta isos- ja apparivuosiltaan. Vanhojen mukaan työntekijöiden ja toiminnan muuttuminen on aina aiheuttanut jonkinlaista vastarintaa ja osallistujakatoa.

Työ1: Mut joo näinhän se on, et uudet työntekijät kun tulee niin sit on vähä vaikeeta myös nuorille se, et missä sitä nyt näkee, ja kuka se nyt olikaan, ja kenelle mun nyt piti soittaa. Ja tossakin nyt kun vaihtu nyt niin paljon kerralla.

Työ2: Ja totta kai; ihmiset sitoutuu ihmisiin.

Toiveita toiminnan lisäämisestä

Uudet apparit toivoivat lisää appareiden viikonloppuleirejä Tontunniemen leirikeskuksessa. Appareiden mukaan leireissä mukavaa on kaverit, yhteisöllisyys ja mahdollisuus rauhoittumiseen koulukiireiden keskellä.

Työ2: Toi kyllä lämmittää sydäntä, et Tonttiksen leirejä lisää. Mä oon sitä mieltä, et mitä alkeellisempi paikka nii sitä helpompi luoda tämmöne me-henki.

J: Nää vanhat puhu jopa siitä, että jos on kustannuskysymyksistä kiinni niin voi järjestää kimpapakyytejäki. Joku muisteli että on ollut Saapas-ryhmän leirillä tälleen. Ja voi lähtee vaikka telttaleirilleki ja näin poispäin, et se yhdessäolo nimenomaa tuntuu olevan tärkeätä.

Työ2: Se on se yhdessäolo, ja mikä mua näissä alkeellisissa paikoissa viehättää on se, et siel ei oo sellasii huoneita missä kaikki viihtyy kolmistaan, vaan iso takahuone mihi kaikki kerääntyy. Se

luo sellasta yhteisöllisyyttä kun ollaan yhdessä. Ja tietysti vielä tuolla kun ite tehdään safkat, niin ne tehdään yhdessä.

Työntekijöistä oli mukava kuulla, että apparit viihtyvät Tontunniemessä. Tontunniemen leirikeskus on puitteiltaan pieni ja vaatimaton, jossa ruoan valmistus, saunan lämmitys ja muut käytännön askareet hoidetaan itse. Majoitusrakennuksessa on pienet ja vaatimattomat majoitushuoneet, minkä vuoksi ihmiset kerääntyvät automaattisesti yhteiseen takkatupaan. Työntekijät ovat kokeneet tämän hyväksi ympäristöksi me-hengen vahvistumiselle. Myös vanhat apparit muistelivat hyvällä Tontunniemessä vietettyjä leirejä. Hekin korostivat pitäneensä leireistä yhdessäolon vuoksi.

Leirien lisäksi uudet apparit pohtivat mahdollisuutta kokoontumiselle rippikouluksän päätteeksi. Myös yksi työntekijöistä oli miettinyt, että apparien kanssa voisi pitää jonkinlaisen saunaillan tai nuotioillan kesän päätteeksi. Yhteinen ilta olisi appareille hyvä paikka jakaa kokemuksia ja mietteitä kesän rippileireistä. Työntekijöille tämä olisi mahdollisuus palautteen keräämiseen ennen uuden toimintakauden alkua.

Työ2: Se ois iha paikallaan, koska se taas tukee niiden kasvua siinä tehtävässä.

Työ1: Joo jos apparipalautetta ei oo ollu, nii sithä sellane pitää järjestää.

Työntekijöiden mukaan appareita on aikaisempina vuosina kutsuttu kesän päätteeksi työntekijöiden palavereihin antamaan palautetta rippileireistä. Nämä työntekijöiden palaverit ovat kuitenkin aikataulusyistä olleet keskellä arkipäiviä, minkä vuoksi apparit eivät ole osallistuneet. Varta vasten appareita varten suunniteltu tapaaminen voisikin toimia paremmin heidän palautteen koontiin.

Ajatuksia seurakunnan vapaaehtoisuudesta apparitoiminnan jälkeen

Vanhat apparit kertoivat apparitoiminnan vahvistaneen heidän kiinnostustaan seurakunnan vapaaehtoistoimintaan. Heidän mukaan seurakunnilla ei oikein ole

heitä kiinnostavaa toimintaa apparitoiminnan jatkoksi. Osa koki itselleen mieleiseksi messuavustajan tehtävät esimerkiksi joulukirkossa tai nuorten messuissa. Työntekijät kertoivat pohtivansa ehtoollisavustajan koulutusta osaksi apparien koulutusta.

Työ1: Itseasiassa just tänään puhuttiin, et jos syksyn apparikoulutuksessa olis nyt tää ehtoollisavustajan koulutus, jotta sitten niitä voisi hyödyntää nuorten iltakirkoissa ehtoollisavustajana, nii ne sais sit myös siinä harjotusta.

Työ2: Joo kenenkäähän ei oo pakko, mut ketkä haluaa sen ehtoollisavustajan koulutuksen ja ketkä haluaa jakaa ehtoollista. Onhan se tietysti riparin konfiksessakin tietysti helpotus, että voidaan niinku yks työntekijä vapauttaa muihin tehtäviin sen konfirmaation aikana.

Työ1: Sit myöski se voi sitoo jotai vanhoja, joilla ei ehkä oo muuta apparitoiminnan jälkeen, jos on kiinnostusta tulla ehtoollisavustajaks iltakirkkoon tai muuhun.

Työntekijät olivat sitä mieltä, että appareille olisi hyvä tarjota mahdollisuutta ehtoollisella avustamiseen etenkin konfirmaatiomessuissa. Apparin osallistuminen ehtoollisen jakoon myös vapauttaisi yhden seurakunnan työntekijän muihin tehtäviin. Jos nuori aikuinen pitää ehtoollisella avustamisesta, on siinä hänelle yksi liityntäpinta kirkkoon vielä apparin uran jälkeen.

Ajatuksia muusta kokoavasta toiminnasta apparitoiminnan jälkeen

Vanhat apparit kertoivat olevansa kiinnostuneita nuorten aikuisten viikonloppuleiristä, johon koottaisiin heidän ikäryhmän entisiä seurakuntanuoria. Leirien lisäksi vanhat keskustelivat muun kokoavan vapaa-ajan toiminannan järjestämisestä. Keskustelussa puhuttiin muun muassa saunailloista tai ravintolapäivään osallistumisesta.

Työntekijöiden mukaan vanhojen ajatukset kuulostivat hyvinkin tutuilta. Heidän mukaan aikaisemmat ikäryhmät ovatkin järjestäneet sekä leirejä että muuta toimintaa seurakunnan puitteissa. Työntekijät kertoivat mielellään auttavansa tapahtumien järjestämisessä, kunhan ne ovat kirkon toiminnan mukaisia.

Työ2: Mut nyt nää 2000-luvun isoset vois ruveta kehittämään jotain vastaavanlaista, kun kasarit ja ysärit on jo.

Työ1: Voisivat organisoitua.

Työ2: Näil nuoril aikuisilla niin, jos niillä on ideoita et mitä ne vois tehdä, niin ei meillä oo mitään sitä vastaan, ettei ne vois toteuttaa niit ideoita. Kunhan se toiminta vaan on niinku seurakunnan toiminnan mukaista.

Apparitoiminnan vaikutus vanhojen elämässä

Viimeisenä kysymyksenäni vanhojen appareiden ryhmähaastattelussa oli: "Millainen vaikutus apparitoiminnalla on ollut elämässäsi?" Tähän annettiin työntekijöiden näkökulmasta varsin arvattavia vastauksia kuten ihmissuhteet ja myönteinen kuva kirkosta. Yksi työntekijöistä osasi vielä täydentää vanhojen vastauksia:

Työ1: Nii onhan siellä muutama, jotka opiskelee alalle. Et ei oo iha hukkaan menny.

3 VAKIINTUNEITA TOIMINTAMALLEJA JA KEHITTÄMISIDEOITA

Isostoiminnan keskeisimpänä elementtinä voidaan nähdä isosten kouluttaminen rippikoululeirien tehtäviin. Apparitoiminnassa koulutus on jätetty pienemmälle sijalle, sillä apparin taidot kehittyvät jo isostoiminnan myötä. Apparitoiminnassa pääpaino onkin yhteisöllisellä toiminnalla, jonka ajatuksena on jatkaa nuorten kasvatusta omatoimiseksi ja vapaaehtoisiksi seurakunnan jäseniksi. Vantaan-
kosken seurakunnassa apparitoimintaan voi osallistua kahden isosvuoden jäl-
keen. Appariksi rippileirille voi päästä, kun on täyttänyt 18 vuotta.

3.1 Apparien viikonloppuleirit

Viikonloppuleirit ovat perinteinen osa apparitoimintaan. Tapana on ollut, että appareita varten järjestetään yksi viikonloppuleiri sekä syksyllä että keväällä. Leirien ohjelma ei keskity niinkään kouluttamiseen vaan lähinnä yhdessäoloon levon, toiminnan ja hartauselämän äärellä.

3.1.1 Syysleiri

Syksyn apparileiri järjestetään varhaisessa vaiheessa rippileirikesän jälkeen heti uuden toimintakauden alussa. Leirille ovat tervetulleita sekä kuluneen kesän että uudet apparit. Syksyn leiri on yleensä uuden apparin ensimmäinen tapahtuma apparina.

Leirin koulutuksellinen osuus on tutustumista apparin tehtäviin syys- ja kevät kauden aikana. Leiri on myös hyvä tilaisuus appareiden toiveiden ja ehdotusten kuulemiseen, ja toimintaa onkin hyvä suunnitella yhdessä. Kaudella 2014/2015 apparien tehtävänä oli isosteniltojen vetäminen. Syksyn apparileirillä käytiin siis läpi, mikä on isosteniltojen tehtävä osana isoskoulutusta ja millaista ohjelmaa apparit voivat niihin suunnitella. Apparit myös saivat etukäteen valita vuorolistal-

ta päivämääriä, jolloin he olisivat yksin, pareittain tai isommalla porukalla iso-
steniltojen vetovastuussa.

Kuvio 1. Esimerkki apparileirin ohjelmasta. Sama runko on käytettävissä sekä
syys- että kevätleirillä.

APPAREITTEN SYYSLEIRI 6.–8.9.2013

Perjantai 6.9.

17:15 Pakataan tavarat yhdessä pikkubussiin

17:30 Lähtösiunaus ja autot käyntiin

~18:30 Syödään omakustanteisesti (← Huom!) Karismassa

~20–20:30 Perillä Tonttiksessä

Jetaan viikonlopun nakit (ruoanlaitto, tiskaus, saunanlämmitys...)
majoitutaan, syödään iltapalaa
iltahartaus

Lauantai 7.9.

9 Aamupala

10 Aamuhartaus

10:30 Työskentely: Apparit talvella, apparin tehtävät nuortenilloissa, vuorolistat

12:30 Ruuanlaittoa, syömistä, tiskaamista

14:30 Yhteistä ulkoilua tai lautapelejä, jos sataa

16:30 Päiväkahvit

18 Iltapalan laitto ja saunan lämmitys saunalla

saunotaan, syödään ja oleillaan

Iltahartaus majoitusrakennuksella

Sunnuntai 8.9.

9 Runsas aamupala

10 Aamuhartaus

Siivoilua ja pakkailua

11–11:30 Lähtö kohti Vantaata

13 Perillä Myrtsin kirkolla

puretaan autoista kaikki paikoilleen

3.1.2 Kevätleiri

Kevään apparileiri järjestetään kevätkauden loppupuolella, mielellään hyvissä
ajoin ennen rippileirikesää. On todettu hyväksi, että leirille saadaan kootuksi
etenkin kesän rippileireihin osallistuvat apparit, sillä kevätleirillä on tarkoitus
käydä läpi apparin tehtäviä rippileirillä.

Leirin koulutuksellisessa osiossa käydään siis läpi apparin roolia rippileirillä. Syysleirin tavoin myös kevätleiri on hyvä tilaisuus yhdessä suunnitteluun. Työntekijöiden tehtävänä on kertoa uusille appareille, mitä apparin tavallisesti odotetaan tekevän rippileirillä ja mihin kaikkeen hän voi osallistua. Vanhat apparit voivat jakaa omia kokemuksiaan menneistä rippileireistä. Yleensä uusilla appareilla on jo valmiiksi jokin käsitys apparin roolista, mutta asian yhteinen läpikäyminen lisää aloittelevan apparin varmuutta uudessa tehtävässään.

Eräänä vuotena kevätleirillä apparin roolista rippileirillä laadittiin selvitys, joka toimitettiin kaikille kesän rippikoulutyöntekijöille. Menetelmä johtui siitä, että kaikilla työntekijöillä ei välttämättä ole aikaisempaa kokemusta appareista. Tämän käytännön sijaan voi myös tehdä niin, että jokainen appari laatii oman listansa, johon hän kirjoittaa omista vahvuuksistaan ja toiveistaan rippileirin tehtävien suhteen. Oman listan avulla appari voi sitten esitellä itsensä rippileirin ohjaajatiimille.

3.2 Isostenillat

Isostenillat ovat osa Vantaankosken seurakunnan isoskoulua. Niitä pidetään vuoroviikoin isoskoulutustapaamisten kanssa. Iltojen pituus on ollut puolitoista tuntia, jonka jälkeen on pidetty nuorten iltamessu. Isosteniltojen tavoitteena on koota nuoria mukavan toiminnan ja yhteisen ohjelman äärelle. Samalla isostenillat toimivat leikki- ja laulukoulutuksena. Isosteniltojen vetovastuu on suunniteltu seurakunnan appareille.

Isosteniltojen ajatuksena on, että apparit vetävät isosille rippileirin iltaohjelmia muistuttavaa toiminnallista ohjelmaa. Isosteniltoihin voi sisältyä laulua, leikkiä, sketsejä, kisoja ja muuta rippileireillä isosten vetämää toimintaa. Joissakin isostenilloissa appari on saattanut vetää jonkin teeman mukaisen mini-teorian. Appareita on hyvä ohjeistaa, että ohjelmaa on hyvä vetää osittain tekemisen kautta koulutuksellisella otteella, että heitä nuoremmat isokset saisivat eväitä rippileirin ohjelman vetämiseen.

3.3 Rippileirit

Monen mielipiteen mukaan apparin tärkein tehtävä on rippileirillä. Apparin rooli ja tehtävät rippileirityössä voivat vaihdella monen eri tekijän vuoksi. Näitä ovat mm. ohjaajatiimin toiveet, isosten ja rippileiriläisten tarpeet, leiriympäristö sekä apparin omat vahvuudet ja toiveet.

Apparin tärkein tehtävä rippileirillä on toimia isosten ryhmänohjaajana. Appari avustaa isosia hartauksien valmistamisessa sekä iltaohjelmien ja vapaa-ajan suunnittelussa. Hänen tehtävänä on tarvittaessa myös kannustaa isosia viettämään leiriohjelman vapaa-aikaa rippikoululaisten parissa. Appari on myös omalla osallistumisellaan tärkeä me-hengen nostattaja.

Halutessaan appari voi osallistua myös oppituntien pitämiseen. Usein appari vastaa rippileirin lopussa pidettävästä ”nuori seurakunnassa” -oppitunnista, mutta joskus appari voi olla kiinnostunut myös muiden oppituntien aiheista. Oppituntien lisäksi appari voi olla kiinnostunut raamisten valmistamisesta ja alustamisesta isosille.

Apparin osallistumisesta rippileirien yövalvontaan on käyty vuosittain jonkinlaisia periaatekeskustelua. Vantaankosken seurakunnassa ei ole vakiintunutta käytäntöä appareiden yövalvonnan suhteen. Yleensä periaatteena on, ettei yövalvonta kuulu appareille vaan sen hoitaa työntekijät tai erikseen tehtävään palkattu yövalvoja. Halutessaan appari voi osallistua yövalvontaan työntekijöiden kanssa, muttei mielellään yksinään.

Appari on eräänlainen ”linkki” työntekijöiden ja isosten välillä, aivan kuin isokset ovat linkkinä ohjaajatiimin ja rippikoululaisten välillä. Apparilla on tärkeä asema iänikuisten kiusaajakysymysten ja nuorten huolenaiheiden esiin tulemisessa. Usein rippikoululaisen tai isosen on helpompi lähestyä huolineen lähes itsensä ikäistä apparia kuin leirin työntekijää. Appari kautta nuorten huolet voivatkin päätyä helpommin myös muun ohjaajatiimin tietoon.

3.4 Isosten ja nuorten viikonloppuleirit

Joinakin vuosina appareita on käytetty myös isosten ja nuorten viikonloppuleirien apuohjaajina. Nämä viikonloppuleirit ovat olleet ikään kuin leiriharjoitteluja varsinaisia rippikoululeirejä varten. Viikonloppuleireille on yhdellä kertaa otettu töihin muutama apparia niin, että kaikki uudet apparit saisivat mahdollisuuden yhteen ”leiriharjoitteluun” ennen rippileirikesää. Isosten ja nuorten viikonloppuleireillä apparit ovat mm. vetäneet iltaohjelmaa, vapaa-ajan ohjelmaa ja hartauksia sekä vastanneet muista käytännön järjestelyistä ohjaajatiimin apuna.

3.5 Muuta toimintaa

Apparitoimintaa suunniteltaessa tulee vastaan kysymys, että kuinka massiiviseksi toimintaa voi kehittää. Apparit ovat ikäryhmää, jolla on elämässä paljon muitakin kiireitä, kuten abiturienttivuosi lukiossa tai vastaavasti valmistuminen ammattikoulusta. Appareita ei oikein voi vaatia yhtä aktiiviseen viikkotoimintaan kuin nuorempia isosia.

Vantaankosken seurakunnassa on visioitu messuavustajan koulutusta osaksi appareiden koulutusta. Ajatuksena on, että apparit voisivat toimia ehtoollisavustajina rippikoulujen konfirmaatiomessuissa. Tähän sisältyy myös piiloajatus siitä, että apparit saisivat valmiuden toimia ehtoollisavustajina myös muissa ehtoollisjumalanpalveluksissa.

3.6 Apparitoiminnan haasteita ja mahdollisuuksia

Opinnäytetyöni tutkimusosion tavoitteena oli nostaa esiin apparitoiminnan kehittämiseen liittyviä haasteita ja mahdollisuuksia. Tähän alalukuun on koottu keskeisimpiä havaintoja, joita työntekijöiden ryhmähaastattelussa nousi appareiden palautteen pohjalta.

- 1) Appareiden tehtävät rippileireillä ovat jo melko vakiintuneita, mutta muu apparitoiminta hakee vielä muotoaan. Viime syksynä aloitetut isostenillat

ovat alkaneet kerätä suosiota ainakin isosten keskuudessa. Uusien appareiden mukaan tehtävät isostenilloissa tuntuvat sopivan vastuullisilta, mutta ei liian raskailta. Isosteniltoja on hyvä jatkaa ja kehittää taas seuraavalla toimintakaudella, sillä niistä on saatu alustavasti myönteisiä kokemuksia.

- 2) Appareiden mukaan he eivät tarvitse paljon tehtäviin valmentavaa koulutusta. Heistä on kuitenkin hyvä käytäntö, että kevään apparileirillä käydään yhdessä läpi apparin roolia ja tehtäviä rippileireillä.
- 3) Vanhojen appareiden mukaan rippikoulutyöntekijät eivät aina tiedä, mikä on apparin rooli rippileirillä. Jonakin aikaisempana vuotena työntekijät ovat appareiden kanssa laatineet selvityksen apparin mahdollisista tehtävistä rippileirillä ja lähettäneet sen kaikille kesän leirityöntekijöille. Tämän käytännön toteutusta on hyvä miettiä taas jatkossa.
- 4) Haasteena edellisessä käytännössä on se, että eri appareilla voi olla hyvin vaihtelevia toiveita ja vahvuuksia heidän tehtäviin rippileirillä. Esimerkiksi joku voi olla kiinnostunut jonkin oppitunnin pitämisestä, kun taas toinen ei ole yhtään kiinnostunut. Yhteisen selvityksen sijaan apparit voisivat kukin laatia listan omista vahvuuksistaan ja kiinnostavista tehtävistä. Tämän listan voisi heti rippileirin suunnittelun yhteydessä esitellä leirin ohjaajatiimille.
- 5) Apparit haluaisivat osallistua nykyistä enemmän apparitoiminnan suunnitteluun. Työntekijöiden mukaan appareita on vaikea saada mukaan suunnittelupalavereihin. Osittain tämä johtuu siitä, että työntekijöiden palaverit ovat yleensä päiväsaikaan, kun apparit ovat koulussa. Työntekijät näkevät haasteeksi myös appareiden mukaan saamisen suunnitelmien toteuttamiseen.
- 6) Appareiden osallistaminen rippileirien suunnitteluun on haastavaa, jos kesän rippileirien isos- ja apparivalinnat tehdään vasta myöhään keväällä. Ainakin appareiden hakuaikaa ja valintoja olisi hyvä aikaistaa, jotta apparit saataisiin mukaan myös alkukesän rippileirien suunnittelupalaveriin.
- 7) Sekä appareiden että työntekijöiden mielestä voisi olla hyvä, että rippileirikesän päätteeksi varattaisiin yhteinen ilta, jossa appareilla olisi mahdollista jakaa kesän leirikokemuksia ja antaa työntekijöille palautetta. Yhteinen koonti voisi tukea apparin kasvua hänen tehtävänsä. Työntekijät puolestaan saisivat palautetta kesästä ennen uuden toimintakauden alkua.
- 8) Sekä appareiden että työntekijöiden mielestä appareiden koulutukseen voisi liittää ehtoollisavustajan koulutuksen. Kaikki apparit eivät ole kiinnostuneita ehtoollisella avustamisesta, mutta siihen on hyvä tarjota mahdollisuus. Apparit voisivat halutessaan toimia avustajina mm. rippikoulujen konfirmaatiomessuissa.

LÄHTEITÄ

- Innanen, Tapani; Niemelä, Kati & Porkka, Jouko 2010. Confirmation work in Finland. Teoksessa Friedrich Schweintzer, Wolfgang Ilg ja Henrik Simojoki (toim.) Confirmation work in Europe – empirical results, experiences and challenges – a comparative study in seven countries. Gütersloh: Gütersloher Verlagshaus, 139–161.
- Köykkä, Arto 2014. Nuorisotyön alkeet ja jatko. Helsinki: Kirjapaja.
- Porkka, Jouko 2004. On kunnia olla isonen – Suomen evankelis-luterilaisen kirkon isostoiminta 2000-luvun alussa. Kirkkohallituksen julkaisuja 2004:10. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Porkka, Jouko 2005. Isostoiminnan rikkaus – leirityön tarpeista nuorisokulttuuriksi. Teoksessa Terhi Paananen ja Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 82–108.